

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

9 mai 2005

PROPOSITION DE LOI
relative aux droits des bénévoles

PROPOSITION DE LOI
relative aux droits des bénévoles

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES AFFAIRES SOCIALES
PAR
MMES **Nahima LANJRI** ET
Annemie TURTELBOOM

SOMMAIRE

I.	Exposé introductif de Mme Greet Van Gool, co-auteur de la proposition DOC 51 0455	3
II.	Exposé introductif de Mme Greta D'hondt, co-auteur de la proposition DOC 51 0499	4
III.	Exposé du ministre des Affaires sociales et de la Santé publique	5
IV.	Discussion générale	8
V.	Réponses du ministre des Affaires sociales et de la Santé publique	13
VI.	Avis de la ministre de l'Emploi	14
VII.	Discussion des articles	14
VIII.	Réponses du ministre des Affaires sociales et de la Santé publique	49
IX.	Répliques	52
X.	Votes sur les articles	62
XI.	Vote sur l'ensemble	67
	Annexe	73

Documents précédents :

Doc 51 **0455/ (2003/2004)** :

001 : Proposition de loi de Mmes Van Gool, De Meyer, Storms, *Temsamani*, De Block et Gerkens et MM. *Bourgeois*, Courtois, Delizée et Viseur.

002 à 007 : Amendements.

Voir aussi:

009 : texte adopté par la commission.

Doc 51 **0499/ (2003/2004)** :

001 : Proposition de loi de Mmes Creyf et D'hondt.

002 : Amendements.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

9 mei 2005

WETSVOORSTEL
betreffende de rechten van vrijwilligers

WETSVOORSTEL
betreffende de rechten van de vrijwilliger

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR
DE SOCIALE ZAKEN
UITGEBRACHT DOOR
DE DAMES **Nahima LANJRI** EN
Annemie TURTELBOOM

INHOUD

I.	Inleidende uiteenzetting door mevrouw Van Gool, mede-indienster van wetsvoorstel DOC 51 455	3
II.	Inleidende uiteenzetting door mevrouw D'hondt, mede-indienster van wetsvoorstel DOC 51 499	4
III.	Uiteenzetting door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid	5
IV.	Algemene bespreking	8
V.	Antwoorden door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid	13
VI.	Advies van de minister van Werk	14
VII.	Artikelsgewijze bespreking	14
VIII.	Antwoorden door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid	49
IX.	Replieken	52
X.	Stemmingen over de artikelen	62
XI.	Stemming over het geheel	67
	Bijlage	73

Voorgaande documenten :

Doc 51 **0455/ (2003/2004)** :

001 : Wetsvoorstel van de dames Van Gool, De Meyer, Storms, *Temsamani*, De Block en Gerkens en de heren *Bourgeois*, Courtois, Delizée en Viseur.

002 tot 007 : Amendementen.

Zie ook:

009 : Tekst aangenomen door de commissie.

Doc 51 **0499/ (2003/2004)** :

001 : Wetsvoorstel van de dames Creyf en D'hondt.

002 : Amendementen.

**Composition de la commission à la date du dépôt du rapport /
Samenstelling van de commissie op datum van indiening van het verslag:**
Président/Voorzitter : Hans Bonte

A. — Vaste leden / Titulaires :

VLD Maggie De Block, Sabien Lahaye-Battheu, Annemie Turtelboom
 PS Jean-Marc Delizée, Bruno Van Grootenbrulle, Danielle Van Lombeek-Jacobs
 MR Pierrette Cahay-André, Denis Ducarme, Charles Michel
 sp.a-spirit Hans Bonte, Annelies Storms, Greet Van Gool
 CD&V Greta D'hondt, Nahima Lanjri
 Vlaams Belang Koen Bultinck, Guy D'haeseleer
 cdH Benoît Dréze

B. — Plaatsvervangers / Suppléants :

Filip Anthuenis, Yolande Avontroodt, Hilde Dierickx, Pierre Lano
 Mohammed Boukourna, Yvan Mayeur, Sophie Pécriaux, André Perpète
 Jacqueline Galant, Luc Gustin, Josée Lejeune, Dominique Tilmans
 Maya Detiège, David Geerts, Karine Jiroflée, Annemie Roppe
 Roel Deseyn, Luc Goutry, Trees Pieters
 Alexandra Colen, Staf Neel, Frieda van Themsche
 Jean-Jacques Viseur, Damien Yzerbyt

C. — Membre sans voix délibérative/ Niet-stemgerechtigd lid :

ECOLO Zoé Genot

<p>cdH : Centre démocrate Humaniste CD&V : Christen-Democratisch en Vlaams ECOLO : Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales FN : Front National MR : Mouvement Réformateur N-VA : Nieuw - Vlaamse Alliantie PS : Parti socialiste sp.a - spirit : Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht. Vlaams Belang : Vlaams Belang VLD : Vlaamse Liberalen en Democraten</p>	<p>Abréviations dans la numérotation des publications :</p> <p>DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif QRVA : Questions et Réponses écrites CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte) CRABV : Compte Rendu Analytique (couverture bleue) CRIV : Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon) PLEN : Séance plénière COM : Réunion de commission MOT : Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)</p>	<p>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</p> <p>DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft) CRABV : Beknopt Verslag (blauwe kaft) CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft) PLEN : Plenum COM : Commissievergadering MOT : Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)</p>
<p>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants Commandes : Place de la Nation 2 1008 Bruxelles Tél. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.laChambre.be</p>	<p>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</p> <p>Bestellingen : Natieplein 2 1008 Brussel Tel. : 02/ 549 81 60 Fax : 02/549 82 74 www.deKamer.be e-mail : publicaties@deKamer.be</p>	

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission s'est réunie les 17 mars 2004, 19 janvier, 23 mars, 20 et 27 avril et 3 mai 2005 pour examiner les présentes propositions de loi jointes.

L'avis du 6 février 2004 du Conseil supérieur des Volontaires sur la première proposition a été communiqué le 22 mars 2004 aux membres de la commission des Affaires sociales.

L'avis n° 1506 du Conseil national du Travail, saisi par le ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, a été rendu le 9 février 2005.

I.— EXPOSE INTRODUCTIF DE MME GREET VAN GOOL, CO-AUTEUR DE LA PROPOSITION N° 455

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) rappelle l'importance du travail bénévole. Ce phénomène étant appelé à se développer dans l'avenir, il convient de reconnaître, de soutenir et d'encadrer correctement l'intervention des bénévoles.

La présente proposition faisant suite à des initiatives législatives antérieures, divers organes ont déjà formulé un avis: les organes de gestion des institutions de la sécurité sociale, le Conseil d'État, ainsi que l'Office de contrôle des assurances. Ces avis ont été intégrés à la présente proposition.

La proposition définit d'abord un certain nombre de notions. Le caractère bénévole de l'activité n'exclut pas un certain nombre de conventions, consignées dans une note d'organisation, laquelle peut être signée par le bénévole. La responsabilité du bénévole et l'assurance couvrant cette responsabilité font actuellement l'objet de mesures très différentes. La proposition tend à trancher cette question en attribuant la responsabilité à l'organisation, tempérée seulement par l'éventuelle fraude ou faute grave du bénévole. La proposition instaure une assurance spécifique, mais non obligatoire, pour les bénévoles. La proposition prévoit un statut fiscal et social destiné à encadrer le défraiement que l'organisation accorde éventuellement au bénévole qu'elle emploie. Sur le plan fiscal, la question fait actuellement l'objet de circulaires, remplacées par les dispositions légales proposées. Sur le plan social, curieusement, l'arrêté royal du 19 novembre 2001 qui règle les aspects sociaux de la question assujettit les bénévoles à l'ONSS pour les en exempter: la proposition y substitue un pla-

DAMES EN HEREN,

Uw commissie is bijeengekomen op 17 maart 2004 alsmede op 19 januari, 23 maart, 20 en 27 april en 3 mei 2005 om deze samengevoegde wetsvoorstellen te bespreken.

Het advies d.d. 6 februari 2004 van de Hoge Raad voor Vrijwilligers over het eerste wetsvoorstel werd op 22 maart 2004 ter kennis gebracht van de commissie voor de Sociale Zaken.

Advies nr. 1506 van de Nationale Arbeidsraad, die door de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid om advies was gevraagd, werd op 9 februari 2005 uitgebracht.

I.— INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW GREET VAN GOOL, MEDE-INDIENSTER VAN WETSVOORSTEL DOC 51 0455/001

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) herinnert aan het belang van het vrijwilligerswerk. Aangezien dat verschijnsel in de toekomst wellicht nog belangrijker zal worden, dient het optreden van vrijwilligers behoorlijk te worden erkend, ondersteund en begeleid.

Aangezien dit wetsvoorstel aansluit bij vroegere wetgevende initiatieven hebben diverse instanties reeds een advies uitgebracht: de beheersinstanties van de instellingen van de sociale zekerheid, de Raad van State en de Controledienst voor de Verzekeringen. Die adviezen zijn in dit wetsvoorstel verwerkt.

Het wetsvoorstel geeft eerst de definities van een aantal begrippen. Het vrijwillig karakter van de activiteit sluit niet uit dat een aantal overeenkomsten worden gesloten welke in een organisatienota kunnen worden vastgelegd, die de vrijwilliger dan kan ondertekenen. In verband met de aansprakelijkheid van de vrijwilliger en met de verzekering ter dekking van die aansprakelijkheid worden sterk uiteenlopende maatregelen genomen. Het wetsvoorstel strekt ertoe in die kwestie de knoop door te hakken door de aansprakelijkheid bij de organisatie te leggen; die aansprakelijkheid wordt alleen afgezwakt ingeval de vrijwilliger fraude of een zware fout heeft gepleegd. Het wetsvoorstel voorziet in een specifieke doch niet verplichte verzekering voor de vrijwilligers. Het wetsvoorstel reikt een fiscaal en sociaal statuut aan, ter regeling van de kostenvergoeding die de organisatie eventueel aan de door haar ingezette vrijwilliger toekent. Op fiscaal vlak bestaan over het vraagstuk een aantal circulaires welke door de voorgestelde wetsbepalingen zouden worden vervangen. Op

fond – correspondant à environ 50 euro par jour ou 1250 euro par an – au-delà duquel le bénévole est présumé exercer une activité rémunérée. Les bénévoles allocataires sociaux ne sont plus soumis à l'obligation de demander à l'organisme assureur une autorisation en vue d'exercer l'activité, pour autant que le défraiement qu'ils perçoivent ne dépasse pas les plafonds précités.

II.— EXPOSE INTRODUCTIF DE MME GRETA D'HONDT, CO-AUTEUR DE LA PROPOSITION N° 499

Mme Greta D'hondt (CD&V) souligne l'importance du travail bénévole et la nécessité de fixer un cadre à leur activité.

La proposition qu'elle a déposée avec Mme Simonne Creyf reprend pour l'essentiel le contenu d'une proposition déposée en septembre 2000. Alors qu'elles ont retiré leur proposition pour se rallier à une initiative législative de la majorité, Mme D'hondt exprime l'amertume qu'elle ressent du fait que la majorité s'est désintéressée de cette proposition commune, qui n'a dès lors pas abouti au cours de la législature précédente. C'est pour cette raison, et certainement pas en raison d'une éventuelle indifférence au statut des bénévoles, que le CD&V a décidé de ne pas se rallier à l'initiative que la majorité leur proposait à nouveau sous la présente législature.

Les deux propositions présentent de nombreux points communs, mais également quelques divergences, qui concernent principalement l'assurance et le contrat de bénévole.

Considérant que l'assurance de la responsabilité du bénévole est nécessaire pour garantir la sécurité juridique, quelle que soit la capacité financière de l'organisation, la proposition de loi DOC 51 0499/001 prévoit une intervention des pouvoirs publics pour les petites organisations. Par ailleurs, compte tenu du fait que de nombreuses familles ne disposent pas d'une assurance familiale, il n'est pertinent ni d'exclure le travail bénévole de cette assurance, ni au contraire de l'y prévoir explicitement. En outre, prévoir le travail bénévole dans

social vlak geldt er een wat vreemde regeling waarbij de vrijwilligers, krachtens het koninklijk besluit van 19 november 2001 dat tot regeling van de sociale aspecten van die aangelegenheid strekt, aan de RSZ onderworpen worden om hen van een en ander vrij te stellen. Het wetsvoorstel biedt in de plaats daarvan een maximumbedrag – overeenstemmend met ongeveer 50 euro per dag of 1250 euro per jaar – waarboven de vrijwilliger geacht wordt een bezoldigde activiteit te verrichten. Voor de vrijwilligers met recht op een sociale uitkering geldt niet langer de verplichting de verzekeringssinstelling toelating te vragen die activiteit uit te oefenen, op voorwaarde dat de kostenvergoeding die zij ontvangen niet hoger ligt dan bovenvermelde maximumbedragen.

II.— INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR MEVROUW GRETA D'HONDT, MEDE-INDIENSTER VAN WETSVOORSTEL DOC 51 0499/001

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) onderstreept het belang van het vrijwilligerswerk alsook de noodzaak hun activiteit duidelijk af te bakenen.

Het wetsvoorstel dat zij samen met mevrouw Simonne Creyf heeft ingediend, neemt grotendeels de inhoud over van een in september 2000 ingediend wetsvoorstel. Zij hebben achteraf hun wetsvoorstel ingetrokken om zich aan te sluiten bij een wetgevend initiatief van de meerderheid. Mevrouw D'hondt geeft aan er verbitterd over te zijn dat de meerderheid dat gemeenschappelijk wetsvoorstel tijdens de vorige zittingsperiode heeft laten liggen en het dus op niets is uitgedraaid. Daarom, en hoegenaamd niet uit eventuele onverschilligheid omtrent het statuut van de vrijwilliger, heeft CD&V besloten zich niet aan te sluiten bij het initiatief dat de meerderheid onder deze zittingsperiode hun opnieuw voorstelde.

Beide wetsvoorstellen vertonen heel wat gemeenschappelijke punten, maar ook enkele verschillen, hoofdzakelijk wat de verzekering en de vrijwilligersovereenkomst betreft.

Wetsvoorstel DOC 51 0499/001 gaat ervan uit dat de aansprakelijkheidsverzekering voor vrijwilligers noodzakelijk is om rechtszekerheid te waarborgen, ongeacht de financiële armslag van de organisatie; dat wetsvoorstel voorziet derhalve in een tegemoetkoming van de overheid voor de kleinschalige organisaties. Aangezien veel gezinnen niet over een aansprakelijkheidsverzekering beschikken, is het overigens noch relevant deze verzekering niet voor vrijwilligerswerk te doen gelden, noch dergelijk werk er uitdrukkelijk in op te nemen.

le cadre de l'assurance familiale risque d'en augmenter la prime.

L'intervenante juge largement insuffisante la proposition de loi déposée initialement par la majorité.

On sait d'ores et déjà que la majorité présentera plusieurs amendements. Ceux-ci reprennent en général, parfois littéralement, des parties de la proposition de loi du CD&V.

La proposition de loi DOC 51 0499 prévoit le contrat de bénévole et l'intervenante considère que celui-ci garantit davantage de sécurité juridique que la «note d'organisation» facultative prévue par la proposition n° 455. Le contrat de bénévole ne devrait d'ailleurs pas entraîner de formalités administratives inutiles si les pouvoirs publics mettaient un contrat-type à la disposition des organisations.

A côté de ces divergences fondamentales, l'oratrice se propose d'intervenir dans le cadre de la discussion des articles sur quelques dispositions à caractère plus technique, mais néanmoins importantes, comme par exemple l'inscription du règlement fiscal dans le Code des impôts sur les revenus, plutôt que par une disposition autonome.

L'intervenante se fait par ailleurs le porte-parole des organisations de bénévoles, qui demandent des dispositions particulières pour les services de garde et d'aide urgente, comme par exemple la Croix Rouge: l'article 12 de la proposition de loi DOC 51 0455/001 permet de répondre à leur souci.

III.— EXPOSE DU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES ET DE LA SANTE PUBLIQUE

M. Rudi Demotte, ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, salue les initiatives prises par les auteurs des deux propositions de loi: la question du bénévolat est en effet une problématique importante au niveau de la société.

Tous les partis démocratiques représentés au sein de la commission veulent réaliser un travail législatif en la matière et les auteurs peuvent compter sur le soutien entier du gouvernement dans l'élaboration d'un cadre légal et réglementaire en ce qui concerne les activités bénévoles.

Le ministre dépose l'avis du 5 mars 2004, transmis par le Conseil Supérieur des Volontaires qu'il avait consulté.

De dekking van de aansprakelijkheidsverzekering tot vrijwilligerswerk uitbreiden, dreigt trouwens de premie ervan de hoogte in te jagen.

Het initieel ingediende wetsvoorstel van de meerderheid beoordeelt spreekster als ruim onvoldoende.

Nu reeds weten we dat door de meerderheid meerdere amendementen zullen ingediend worden. Deze amendementen zijn meestal de overname van delen – soms letterlijk – van het CD&V wetsvoorstel.

Wetsvoorstel DOC 51 0499 voorziet in een vrijwilligersovereenkomst, en volgens de spreekster biedt die meer rechtszekerheid dan de in DOC 51 0455 vervatte, facultatieve «organisatienota». De vrijwilligersovereenkomst zou normaal gezien trouwens geen nutteloze administratieve formaliteiten meebrengen mocht de overheid typeovereenkomsten ter beschikking stellen van de organisaties.

Na het over die fundamentele verschillen te hebben gehad, neemt de spreekster zich voor tijdens de bespreking van de artikelen in te gaan op enkele meer technische, maar niettemin belangrijke bepalingen, zoals het gegeven dat de fiscale regeling veeleer in het Wetboek van de inkomstenbelastingen dan in een autonome bepaling wordt opgenomen.

Voorts wil de spreekster de spreekbuis zijn van de vrijwilligersorganisaties, die verzoeken om bijzondere bepalingen ten behoeve van de wacht- en spoeddiensten zoals bijvoorbeeld het Rode Kruis: via artikel 12 van wetsvoorstel DOC 51 0455/001 kan aan de bezorgdheid van die instanties tegemoet worden gekomen.

III.— UITEENZETTING DOOR DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN VOLKSGEZONDHEID

De heer Rudy Demotte, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, is ingenomen met de initiatieven die de indieners van beide wetsvoorstellen hebben genomen: het vrijwilligersvraagstuk is maatschappelijk gezien immers een belangrijke aangelegenheid.

Alle in de commissie vertegenwoordigde democratische partijen willen terzake wetgevend werk verrichten, en de indieners mogen op de volmondige steun van de regering rekenen bij de uitwerking van een wettelijk en regelgevend kader wat het vrijwilligerswerk betreft.

De minister geeft aan dat hij de Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft geraadpleegd. Hij legt het door die Raad bezorgde advies d.d. 5 maart 2004 over.

Considérant que l'avis des partenaires sociaux en la matière est également important, le ministre annonce qu'en concertation qu'avec ses collègues concernés, les ministres de l'Emploi, des Pensions et de l'Intégration sociale, il a demandé un avis urgent au Conseil national du Travail.

En ce qui concerne l'avis du Conseil Supérieur des Volontaires, le ministre attire l'attention de la commission sur les aspects suivants:

1. lors de la transmission de son avis, le Conseil a signalé que la question du bénévolat exercé par des mineurs d'âge devrait être résolue;

2. deux groupes de travail au sein du Conseil examinent des problématiques connexes; ces problématiques connexes sont:

– droit des étrangers à statut précaire à exercer une activité de volontariat; ce groupe de travail a la volonté d'examiner la situation des demandeurs d'asile pendant la phase d'examen de la recevabilité de leur demande d'asile et celle des prisonniers;

– «la zone grise» pour reprendre les termes utilisés par le Conseil Supérieur; il s'agit du travail semi-agoral.

3. le Conseil formule des suggestions et remarques qui pourraient utilement faire l'objet de discussions au sein de la commission.

L'examen des propositions fait apparaître différentes questions à aborder. Le ministre se limite dans cette introduction très générale à citer 10 questions:

1. des questions fondamentales telles que la définition du bénévolat ou de l'organisation mais aussi l'obligation ou non de souscrire une assurance;

2. la problématique de l'indemnité sous les angles du contenu, du montant, de limites journalière et/ou trimestrielle et/ou annuelle mais aussi peut-on imaginer une modulation de l'indemnité maximale et si oui, en fonction de quels critères? On peut penser à une modulation en fonction du type d'activités et/ou du statut social du bénévole en dehors de l'activité de bénévole;

3. la problématique des moyens de contrôle dont devrait disposer l'autorité pour veiller au respect des

Aangezien het advies terzake van de sociale partners eveneens belangrijk is, kondigt de minister aan dat hij in overleg met zijn bij deze zaak betrokken collegae (te weten de minister van Werk en Pensioenen en de minister van Ambtenarenzaken, Maatschappelijke Integratie en Grootstedenbeleid) de Nationale Arbeidsraad dringend om advies heeft verzocht.

Met betrekking tot het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers vestigt de minister de aandacht van de commissie op de volgende facetten.

1. Toen de Hoge Raad zijn advies toezond, heeft die erop gewezen dat het vraagstuk van het door minderjarigen verrichte vrijwilligerswerk zou moeten worden opgelost.

2. Binnen de Hoge Raad onderzoeken twee werkgroepen verwante knelpunten, te weten:

– het recht voor vreemdelingen met een precair sta-tuut om vrijwilligerswerk te verrichten; die werkgroep is van plan de situatie te onderzoeken van de asielzoekers tijdens de periode dat hun asielaanvraag wordt onderzocht, alsmede de situatie van de gevangenen;

– «de grijze zone», om het in de door de Hoge Raad gehanteerde bewoordingen uit te drukken, heeft betrekking op de semi-agorale arbeid.

3. De Hoge Raad formuleert suggesties en opmerkingen die bij de bespreking in de commissie dienstig zouden kunnen zijn.

Uit een onderzoek van de wetsvoorstellen komen verschillende aangelegenheden naar voren die moeten worden besproken. De minister beperkt er zich in deze erg algemene inleiding toe 10 vraagstukken aan te halen:

1. niet alleen fundamentele kwesties zoals de definitie of organisatie van het vrijwilligerswerk, maar ook de verplichting al dan niet een verzekering aan te gaan;

2. het vraagstuk rond de vergoeding, met de volgende aspecten: soort, bedrag, dag-, kwartaal- en/of jaarlimieten; is overigens een modulering van de maximale vergoeding denkbaar en zo ja, volgens welke criteria? Er kan worden overwogen te voorzien in een modulering naargelang het type van activiteit en/of het sociaal statuut van de vrijwilliger buiten diens vrijwilligerswerk om;

3. het vraagstuk inzake de controlemiddelen waarover de overheid zou moeten beschikken om te kunnen

conditions déterminées par la législation;

4. les conséquences du non-respect des conditions imposées par la législation, la réglementation; les sanctions éventuelles à prévoir;

5. les législations du droit du travail qui ne seraient pas applicables;

6. l'exercice d'activités bénévoles pendant les périodes ou le bénévole bénéficie de revenus de remplacement devra être examiné de façon approfondie. Le ministre et ses collègues concernés ne souhaitent pas exclure la possibilité d'exercer de telles activités mais il convient peut-être d'en fixer des conditions générales;

7. la sécurité juridique offerte par les propositions est-elle suffisante?

8. l'opportunité de modifier des arrêtés royaux par voie législative;

9. est-il opportun, comme le fait la proposition de Mesdames Creyf et D'hondt, de faire référence dans la législation sociale à une disposition fiscale?

10. la façon de discuter certains thèmes abordés par les propositions introduites.

Il revient à la commission de se prononcer sur la méthode de travail la plus appropriée. Pour sa part, le ministre constate que certaines dispositions de la proposition relèvent de la compétence d'autres commissions. Il songe en particulier aux dispositions relatives aux assurances, à l'aspect fiscal ou au revenu d'intégration. Différentes solutions sont à cet égard envisageables.

Certaines dispositions relevant de la compétence d'autres membres du gouvernement, la commission pourrait éventuellement décider d'examiner la totalité des dispositions et demander aux ministres concernés d'y être présents lors de l'examen des dispositions relevant de leurs compétences respectives.

Le ministre souhaite à nouveau insister sur les trois éléments suivants:

1. la commission peut compter sur la pleine collaboration des ministres concernés par les différents aspects des propositions en discussion;

toezien op de inachtneming van de in de wetgeving bepaalde voorwaarden;

4. de gevolgen van de niet-inachtneming van de in de wetgeving en regelgeving bepaalde voorwaarden; de straffen waarin eventueel dient te worden voorzien;

5. de wetgeving inzake arbeidsrecht die in voorkomend geval niet toepasselijk is;

6. de uitoefening van vrijwilligerswerk tijdens periodes waarin de vrijwilliger een vervangingsinkomen geniet zal grondig moeten worden onderzocht. De minister en zijn collegae willen de mogelijkheid dergelijke activiteiten uit te oefenen niet uitsluiten, maar misschien moeten terzake algemene voorwaarden worden bepaald;

7. bieden de wetsvoorstellen voldoende rechtszekerheid?

8. de vraag of het wel wenselijk is koninklijke besluiten bij wet te wijzigen;

9. is het, zoals in het wetsvoorstel van de dames Creyf en D'hondt gebeurt, opportuun in de sociale wetgeving naar een fiscale bepaling te verwijzen?

10. de besprekingswijze van bepaalde onderwerpen die in de ingediende wetsvoorstellen aan bod komen.

Het komt de commissie toe zich uit te spreken over de geschiktste werkwijze. Zelf stelt de minister vast dat bepaalde in de wetsvoorstellen vervatte bepalingen tot de bevoegdheid van andere commissies behoren, meer bepaald de bepalingen inzake verzekeringen, het fiscale aspect of het leefloon. Op dat vlak zijn verschillende oplossingen denkbaar.

Aangezien voor sommige bepalingen andere regeringsleden bevoegd zijn, zou de commissie eventueel kunnen beslissen alle bepalingen te bespreken en aan de betrokken ministers te vragen aanwezig te zijn bij de bespreking van de bepalingen waarvoor zij respectievelijk bevoegd zijn.

De minister wenst de volgende drie facetten nogmaals te beklemtonen.

1. De commissie kan rekenen op de volledige medewerking van de ministers wie de diverse aspecten van de ter bespreking voorliggende wetsvoorstellen aanbelangen.

2. au cours des discussions, il conviendra de tenir compte de l'apport résultant de l'avis du Conseil Supérieur des Volontaires;

3. l'avis du Conseil National du Travail qu'il a sollicité permettra d'enrichir le débat sans le retarder.

IV.— DISCUSSION GÉNÉRALE

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) souligne la qualité des avis rendus par le Conseil supérieur des Volontaires et par le Conseil national du Travail : leurs observations donneront lieu à des amendements qui permettront d'améliorer le texte proposé.

M. Alain Courtois (MR) est favorable aux intentions des auteurs des propositions et se réjouit du soutien dont elles bénéficient chez le ministre. Il estime en effet qu'il est temps d'assainir les aspects de l'activité volontaire qui relèvent de la « zone grise ».

Parmi les nombreux volontaires qui donnent bénévolement de leur temps dans de multiples associations, l'intervenant rappelle les volontaires du sport. Ces volontaires n'ont pas été suffisamment associés aux travaux qui ont précédé les initiatives législatives à l'examen. Les associations sportives amateur sont contraintes de recourir au volontariat. Afin de sortir de la clandestinité les indemnités que ces associations accordent à leurs volontaires, il souhaite que le plafonds de l'indemnité non taxable instauré par la proposition n° 455 s'élève plutôt à 1500 euro par an.

Mme Simonne Creyf (CD&V) souligne le rôle irremplaçable des volontaires dans la société. Le contexte informel qui entoure leur activité rend indispensable leur protection juridique.

Elle rappelle que son groupe a pris des initiatives en ce sens déjà depuis 1998, à l'époque pour fournir un cadre légal au défraiement; celle-ci a finalement donné lieu à la circulaire du ministre des Finances du 5 mars 1999, qui constitue encore toujours la base légale en vigueur aujourd'hui.

A son tour, l'intervenante rappelle les vicissitudes des diverses propositions qu'elle a introduites avec Mme D'hondt et dont le sort a été décrit dans le cadre des exposés introductifs.

2. Tijdens de bespreking moet rekening worden gehouden met de inbreng ingevolge het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

3. Het advies van de Nationale Arbeidsraad waar hij om heeft verzocht, zal een rijker debat mogelijk maken zonder dat het vertraging oploopt.

IV.— ALGEMENE BESPREKING

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) onderstreept de kwaliteit van de adviezen die werden uitgebracht door de Hoge Raad voor Vrijwilligers en door de Nationale Arbeidsraad: hun opmerkingen zullen worden verwerkt in amendementen waarmee de voorgestelde tekst op een hoger peil zal kunnen worden getild.

De heer Alain Courtois (MR) is ingenomen met de doelstellingen van de indieners van de wetsvoorstellen, en verheugt zich over de steun die ze van de minister krijgen. Hij vindt het immers tijd schoon schip te maken met de tot de « grijze zone » behorende facetten van het vrijwilligerswerk.

Onder de talrijke vrijwilligers die belangeloos tijd uittrekken voor heel wat verenigingen, brengt de spreker de vrijwilligers in de sport in herinnering. Die vrijwilligers werden onvoldoende betrokken bij de voorbereiding van de ter bespreking voorliggende wetgevende initiatieven. Om te voorkomen dat dergelijke verenigingen hun vrijwilligers in het zwart vergoeden, wenst hij dat de maximumbedragen van de bij wetsvoorstel DOC 51 0455/001 ingestelde belastingvrije vergoeding veel meer 1500 euro per jaar zou bedragen.

Mevrouw Simonne Creyf (CD&V) onderstreept de onvervangbare rol van de vrijwilligers voor de samenleving. De informele context waarbinnen zij opereren maakt het onontbeerlijk de betrokkenen rechtsbescherming te bieden.

Zij herinnert eraan dat haar fractie al sinds 1998 initiatieven in die zin heeft genomen, toentertijd om inzake kostenvergoedingen in een wettelijk kader te voorzien; dat heeft uiteindelijk geleid tot de omzendbrief van de minister van Financiën van 5 maart 1999, die tot op heden nog steeds de geldende wettelijke basis vormt.

Op haar beurt herinnert de spreekster aan de wederwaardigheden van de verschillende wetsvoorstellen die zij samen met mevrouw D'hondt heeft ingediend en waarvan het lot in het kader van de inleidende uiteenzettingen is beschreven.

L'oratrice souligne le caractère indispensable d'un statut juridique, y compris l'assurance de la responsabilité civile des bénévoles et la possibilité d'avoir recours à une assistance juridique.

Rappelant les auditions organisées sous la précédente législature, Mme Creyf a constaté à cette occasion les sensibilités différentes des organisations flamandes et francophones, ces dernières insistant sur la reconnaissance du volontariat. Pour répondre à ce vœu, la résolution pour l'installation d'un conseil fédéral du volontariat (DOC 50 1611), bien que non avenue, a donné lieu à l'installation du Conseil supérieur des Volontaires.

Maintenant que tous les avis relatifs au statut des bénévoles ont été rendus, elle souhaite que le travail parlementaire débouche enfin sur un statut satisfaisant.

Mme Greta D'hondt (CD&V) souhaite que le statut en projet réponde à la situation de tous ceux qui peuvent être considérés comme volontaires, y compris les volontaires des associations sportives. Les volontaires sont la foi, l'espérance et l'amour de la société.

L'intervenante exprime sa satisfaction de voir enfin aboutir les initiatives relatives aux bénévoles, mais réitère son dépit face au déroulement des travaux en la matière. Ce dépit s'accroît encore à la lecture des amendements déposés par les auteurs de la proposition de loi DOC 455/001 lesquels reprennent sans plus les dispositions de la proposition de loi DOC 499/001. Ces amendements reprennent – parfois littéralement – des passages entiers de la proposition de loi du CD&V. Cela n'est ni plus ni moins que du plagiat et qu'une appropriation intellectuelle de ce qui n'appartient pas aux partis de la majorité. L'oratrice dépose un tableau comparatif des deux propositions ainsi que de ces amendements, dont elle demande la publication au rapport.

La loi qui sera issue de la discussion sera d'autant meilleure qu'elle reprendra les dispositions de la proposition de loi DOC 499/001 et l'intervenante s'en réjouit pour les volontaires; elle honnit toutefois la pratique politique qui produit ce résultat.

Bien que l'intervenante se dise très préoccupée par cette question, elle propose malgré tout, dans l'intérêt des volontaires, d'éviter les polémiques inutiles et de rédiger, en se fondant sur la proposition de loi de la majorité et sur la proposition de loi du CD&V, une nouvelle proposition de loi qui serait déposée conjointement et pour laquelle l'urgence serait demandée.

De spreekster benadrukt dat een juridisch statuut onontbeerlijk is, inclusief de verzekering inzake burgerlijke aansprakelijkheid van de vrijwilligers en de mogelijkheid tot juridische bijstand.

Zij verwijst naar de tijdens de vorige zittingsperiode gehouden hoorzittingen, waarbij zij de verschillen in gevoeligheid tussen de Nederlandstalige en de Franstalige organisaties heeft vastgesteld, in die zin dat die laatsten de nadruk leggen op de erkenning van het vrijwilligerswerk. Om aan die wens tegemoet te komen, is op het (weliswaar niet behandelde) voorstel van resolutie betreffende de oprichting van een Federale raad voor vrijwilligerswerk (DOC 50 1611/001) de installatie gevolgd van de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

Nu alle adviezen in verband met het statuut van de vrijwilligers zijn gegeven, wenst zij dat het parlementaire werk eindelijk zou uitmonden in een voldoening schenkend statuut.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) wenst dat het voorgestelde statuut tegemoetkomt aan de toestand van al wie als vrijwilliger kan worden beschouwd, inclusief de vrijwilligers van de sportverenigingen. De vrijwilligers zijn het geloof, de hoop en de liefde van de samenleving.

De spreekster is tevreden dat de initiatieven in verband met de vrijwilligers eindelijk aan bespreking toe zijn, maar zij geeft opnieuw uiting aan haar ontgoocheling over het verloop van de werkzaamheden terzake. Die ontgoocheling neemt nog toe als zij de amendementen leest van de indieners van wetsvoorstel DOC 51 455/001, die de bepalingen van wetsvoorstel DOC 51 499/001 zonder meer overnemen. Deze amendementen zijn meestal de overname van delen – soms letterlijk – van het CD&V wetsvoorstel. Dit is niet meer of niet minder dan plagiaat en intellectuele toeëigening van wat niet aan de meerderheidspartijen toebehoort. De spreekster dient een vergelijkende tabel van beide wetsvoorstellen in, alsook van die amendementen, en vraagt dat die samen met het verslag zou worden gepubliceerd.

Het komt de wet die uit de bespreking zal voortkomen ten goede, als de bepalingen van wetsvoorstel DOC 51 499/001 worden overgenomen. De spreekster is dan ook verheugd voor de vrijwilligers; zij laakt evenwel de politieke praktijk die tot dit resultaat leidt.

Alhoewel spreekster hier zeer zwaar aan tilt, stelt zij toch voor om in het belang van de vrijwilligers hieromtrent geen nodeloze polemieken te voeren en stelt voor dat vanuit het wetsvoorstel van de meerderheid + het CD&V wetsvoorstel een nieuw wetsvoorstel zou geschreven worden dat dan gezamenlijk ingediend wordt en waarvoor de spoedbehandeling zou gevraagd worden.

L'intervenante souligne que cette procédure n'entraînera aucune perte de temps. Dès lors que l'examen des amendements présentés par la majorité requerra un certain temps et que cette commission devra également consacrer le temps nécessaire à la discussion de la loi-santé, il est possible d'examiner et de voter une nouvelle proposition de loi dans le délai initialement imparti.

Mme Annemie Turtelboom (VLD) comprend le sentiment d'impatience de ceux qui travaillent depuis de nombreuses années à l'élaboration d'un statut des volontaires. Il importe que le document qui sera issu de ces travaux rencontre au mieux l'intérêt des volontaires.

Il convient de garder à l'esprit le souci de simplification administrative et attire l'attention sur l'un des amendements déposés et qui vise à permettre la transmission électronique des documents requis au volontaire.

L'intervenante souhaite que les arrêtés royaux nécessaires à la mise en œuvre de la loi soient prêts au moment de son entrée en vigueur.

Quant à la remarque de M. Courtois en ce qui concerne les volontaires du sport, l'oratrice est disposée à examiner dans l'avenir les dispositions destinées à rencontrer leurs souhaits qui ne le seraient pas par la présente proposition

Il conviendra de prévoir l'évaluation du statut des volontaires, entre autres en ce qui concerne leur défraiement, mais également eu égard à d'autres points névralgiques éventuels.

Si l'intervenante et son groupe attachent beaucoup d'importance à l'apport des volontaires à la communauté, ils souhaitent toutefois qu'ils restent disponibles pour le marché du travail.

M. Jean-Marc Delizée (PS) rappelle l'évolution des mentalités depuis l'année internationale du volontariat et le mûrissement rendu possible par le temps qui s'est écoulé depuis le dépôt des premières propositions. Il espère que les travaux en cours permettront de dépasser le clivage, dénoncé par d'aucuns, et d'aboutir à un texte porté par la majorité comme par l'opposition. Le dépôt récent d'amendements démontre que tout texte est perfectible.

Spreekster benadrukt dat dit geenszins tijdsverlies zou meebrengen. Vermits door de indiening van meerdere amendementen vanuit de meerderheid toch voldoende tijd zal moeten uitgetrokken worden voor de bespreking en vermits deze commissie ook nog de nodige tijd zal moeten uittrekken voor de bespreking van de Gezondheidswet zou een nieuw wetsvoorstel binnen de oorspronkelijk voorziene tijd kunnen besproken en gestemd worden.

Mevrouw Annemie Turtelboom (VLD) begrijpt het gevoel van ongeduld bij wie al vele jaren aan de opstelling van het statuut van de vrijwilligers werkt. Het is belangrijk dat het document dat uit de werkzaamheden zal voortkomen, zo goed mogelijk aan de belangen van de vrijwilligers tegemoet komt.

Men moet het streven naar administratieve vereenvoudiging voor ogen houden; in dat licht vestigt zij de aandacht op een van de ingediende amendementen, dat ertoe strekt de vrijwilliger de vereiste documenten elektronisch te laten bezorgen.

De spreekster wenst dat de nodige koninklijke besluiten voor de uitvoering van de wet op het ogenblik van de inwerkingtreding van die wet gereed zouden zijn.

Aangaande de opmerking van de heer Courtois in verband met de vrijwilligers in de sport, is de spreekster bereid de bepalingen die bestemd zijn om aan hun wensen te beantwoorden en die in dit wetsvoorstel niet aan bod zouden komen, in de toekomst te bespreken.

Men zal in een evaluatie van het statuut van de vrijwilligers moeten voorzien, onder andere wat hun kostenvergoeding betreft, maar ook met betrekking tot eventuele andere gevoelige punten.

De spreekster en haar fractie hechten weliswaar veel belang aan de inbreng van de vrijwilligers in de maatschappij, maar wensen niettemin dat zij voor de arbeidsmarkt beschikbaar blijven.

De heer Jean-Marc Delizée (PS) herinnert aan de evolutie van de mentaliteit sinds het Internationaal Jaar van Vrijwilligers en aan de rijping van de geesten die is mogelijk geworden sinds de indiening van de eerste wetsvoorstellen. Hij hoopt dat de aan de gang zijnde werkzaamheden de door sommigen gelaakte kloof zullen kunnen overbruggen en zullen uitmonden in een tekst waar zowel de meerderheid als de oppositie achter kunnen staan. De recente indiening van amendementen toont aan dat elke tekst voor vervolmaking vatbaar is.

Si le Conseil national du Travail a mis du temps avant de déposer son avis, cela s'explique d'une part, par les implications de la législation en projet pour tous les allocataires sociaux et, d'autre part, par l'importance du volontariat dans de multiples secteurs de notre société. Il y a par ailleurs un lien entre les prestations bénévoles et l'emploi; l'avis du CNT souligne d'ailleurs la nécessité de concilier la promotion du bénévolat et la politique de l'emploi et le souci d'éviter que le volontariat se développe au détriment de l'emploi rémunéré sur la base d'un contrat de travail. L'intervenant énonce donc l'un des axes du débat en la matière: le volontariat est-il créateur ou destructeur d'emplois? A cet égard, le souci du CNT inclut la définition malaisée de la zone grise, le travail semi-agoral, dont l'approche est mailaisée et reste trop souvent appréhendée sous le seul angle des indemnités. Un groupe de travail a, selon l'intervenant, été constitué au sein du Conseil supérieur des volontaires pour poursuivre la réflexion au sujet de la notion de travail semi-agoral.

Quoiqu'il en soit, l'orateur reconnaît le bénévolat comme un élément de cohésion et de bien-être social.

Au terme de «bénévolat», l'intervenant préfère celui de «volontariat», qui met l'accent sur la liberté de celui qui se met au service de quelqu'un d'autre ou de la collectivité. Cette activité repose sur la gratuité mais n'exclut pas le défraiement ou l'indemnisation des frais entraînés par l'activité volontaire.

La formalisation contractuelle de l'engagement du volontaire au service d'une personne ou d'une collectivité a été abandonnée avec raison au profit d'un document informatif sur les droits et les devoirs du volontaire.

La notion de responsabilité doit être clairement définie sur le plan légal. Actuellement, c'est le flou artistique et bon nombre d'organisations nient leurs fonctions d'autorité en cas de problèmes, ce qui peut provoquer des drames humains et/ou des procédures fastidieuses en justice. Il convient toutefois de ne pas imposer aux organisations de volontaires des responsabilités plus lourdes qu'aux employeurs.

Le débat sur la question des assurances est complexe. Il s'agit d'une disposition centrale du texte et, en tout état de cause, le groupe PS estime que la souscription d'une assurance en responsabilité civile est le *minimum minimorum* que le législateur est en droit d'imposer.

De Nationale Arbeidsraad heeft tijd nodig gehad alvorens zijn advies in te dienen, maar dat is verklaarbaar door enerzijds de implicaties van de wetsvoorstellen voor alle uitkeringsgerechtigden en anderzijds de omvang van het vrijwilligerswerk in de verschillende maatschappelijke sectoren. Er is bovendien een band tussen vrijwilligerswerk en werk: het advies van de Nationale Arbeidsraad onderstreept trouwens de noodzaak om de promotie van het vrijwilligerswerk en het werkgelegenheidsbeleid te verzoenen; tevens moet worden voorkomen dat het vrijwilligerswerk zich ten koste van in loondienst verrichte arbeid ontwikkelt. De spreker lanceert dus een van de kernpunten van het debat: doet het vrijwilligerswerk banen ontstaan of vernietigt het die? In dat opzicht heeft de Nationale Arbeidsraad zich ook gebogen over het moeilijk omschrijven van de «grijze zone», de semi-agorale arbeid die lastig te bevatten is en al te vaak uitsluitend uit het oogpunt van de bezoldiging wordt benaderd. Volgens de spreker is in de Hoge Raad voor Vrijwilligers een werkgroep opgericht die verder zal werken op het begrip semi-agorale arbeid.

Wat er ook van zij, de spreker erkent het vrijwilligerswerk als een element van sociale samenhang en maatschappelijk welzijn.

Hij verkiest de term «*volontariat*» in plaats van «*bénévolat*», omdat daarin de nadruk ligt op de vrijheid van de persoon die zich ten dienste stelt van iemand anders of van de gemeenschap. Die activiteit berust op kosteloosheid, maar dat sluit de kostenvergoeding of de vergoeding van de met de vrijwillige activiteit gepaard gaande kosten niet uit.

De contractuele formalisering van de inzet van de vrijwilliger ten dienste van een persoon of een gemeenschap is terecht opgegeven ten voordele van een informatiedocument over de rechten en plichten van de vrijwilliger.

Het begrip «aansprakelijkheid» moet wettelijk duidelijk worden omschreven. Thans heerst onduidelijkheid, en heel wat organisaties ontkennen in geval van moeilijkheden dat ze als opdrachtgever zijn opgetreden, iets wat menselijke drama's en/of lastige gerechtelijke procedures kan veroorzaken. Toch mogen aan de vrijwilligersorganisaties geen zwaardere verantwoordelijkheden worden opgelegd dan aan de werkgevers.

Het debat rond het verzekeringsvraagstuk is complex. Het betreft een centrale bepaling van de tekst, en de PS-fractie acht het aangaan van een verzekering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid in elk geval het *minimum minimorum* dat de wetgever zou mogen opleggen.

L'application du droit du travail aux bénévoles, au risque de les soumettre à des contraintes non souhaitables, doit être clairement débattue.

L'intervenant se prononce en faveur d'un plafonds mensuel pour le défraiement des volontaires, afin d'éviter que l'activité bénévole n'entre en concurrence avec des activités rémunérées. L'arrêté royal du 19 novembre 2001 modifiant l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs (*Moniteur belge* du 28 novembre 2001) soustrait les indemnités bénévoles à l'assujettissement à la sécurité sociale dès lors qu'elle ne dépassent pas les plafonds de la «circulaire Viseur». Toutefois, lorsque ces montants sont dépassés, les indemnités sont soumises à la loi: le parallélisme avec les règles fiscales est donc insuffisamment assuré.

Enfin, M. Delizée souligne les difficultés que rencontrent les allocataires sociaux qui souhaitent s'engager comme volontaire, à cause des réglementations spécifiques, souvent restrictives, du secteur qui les indemnise. Les volontaires souhaitent l'uniformisation et la simplification de ces réglementations et il convient d'y faire suite.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) souligne l'esprit de sérénité avec lequel elle souhaite entamer le débat, afin d'assurer aux volontaires la sécurité juridique à laquelle ils sont en droit de prétendre.

A l'intention de Mme D'hondt, l'intervenante rappelle elle aussi l'historique des initiatives qui ont précédé la présente proposition et, notamment, l'installation du Conseil supérieur des volontaires à son initiative en qualité de commissaire du gouvernement à la sécurité sociale. La proposition qu'elle a déposée au début de la présente législature tient compte de tous les avis qui avaient été formulés sous la précédente législature.

La proposition a été présentée à tous les groupes de la Chambre en vue de leur permettre de s'y rallier; seul le CD&V a choisi de ne pas s'y associer. Les amendements ont été déposés seulement après que les avis du Conseil supérieur des volontaires et du CNT ont été rendus publics.

Pour les volontaires du sport aussi, une réglementation doit intervenir; il faut toutefois faire une distinction entre ceux qui sont actifs dans le monde du sport et ceux qui y exercent également une activité professionnelle. Dans le cadre de la proposition relative au volontariat, il ne saurait être question d'indemniser l'exercice de l'activité elle-même.

De toepassing van het arbeidsrecht op de vrijwilligers, die hen dreigt bloot te stellen aan niet gewenste verplichtingen, moet duidelijk worden besproken.

Voor de kostenvergoeding van de vrijwilligers heeft de spreker een voorkeur voor een maandelijks bovengrens, zodat de vrijwillige activiteit geen concurrentie vormt met bezoldigde activiteiten. Het koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (*Belgisch Staatsblad*, 28 november 2001), onttrekt de vrijwilligersvergoedingen aan de onderwerping aan de sociale zekerheid als die de bovengrenzen in de omzendbrief-Viseur niet overschrijden. Zodra die bedragen echter worden overschreden, vallen die vergoedingen onder die wet: het parallelisme met de fiscale regels is dus onvoldoende verzekerd.

Tot slot onderstreept de heer Delizée de moeilijkheden die de uitkeringsgerechtigden die zich als vrijwilliger willen inzetten, ondervinden als gevolg van specifieke, vaak beperkende reglementeringen van de sector die hen vergoedt. De vrijwilligers wensen dat die regelingen eenvormig worden gemaakt en vereenvoudigd en dat er uitvoering aan wordt gegeven.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) onderstreept dat zij het debat sereen wenst aan te vatten, zodat de vrijwilligers de rechtszekerheid wordt gewaarborgd waarop zij recht hebben.

Ter attentie van mevrouw D'hondt herinnert de spreker ook aan de voorgeschiedenis van de initiatieven die aan dit wetsvoorstel zijn voorafgegaan, met name de installatie van de Hoge Raad voor Vrijwilligers, op haar initiatief als regeringscommissaris voor de sociale zekerheid. Het wetsvoorstel dat zij bij het begin van deze zittingsperiode heeft ingediend, houdt rekening met alle adviezen die onder de vorige zittingsperiode zijn geformuleerd.

Het wetsvoorstel is aan alle kamerfracties voorgelegd, zodat zij zich erbij zouden kunnen aansluiten; alleen de CD&V heeft beslist dat niet te doen. De amendementen zijn pas ingediend na de bekendmaking van het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers en van de Nationale Arbeidsraad.

Ook voor de vrijwilligers in de sport moet er een reglementering komen; men moet evenwel een onderscheid maken tussen wie actief is in de sportwereld en wie er ook een beroepsbezigheid uitoefent. In het kader van het wetsvoorstel over het vrijwilligerswerk kan er geen sprake van zijn de uitoefening van de activiteit zelf te vergoeden.

M. Alain Courtois (MR) souscrit au principe de la proposition. Il souhaite profiter de l'opportunité qu'elle offre pour clarifier les zones grises. Il souligne le nombre des volontaires sportifs et le rôle social et de santé publique qu'ils jouent en aidant à l'intégration de jeunes par le sport. Il souhaite que les clubs assument leur responsabilité à cet égard.

Il ne voit cependant pas pourquoi le statut des volontaires sportifs devrait être réglé ultérieurement.

V.— REPONSES DU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES ET DE LA SANTE PUBLIQUE

Etant donné que l'indemnité vise uniquement à défrayer le volontaire des frais qu'il a exposés en raison de son activité bénévole et afin d'éviter l'éviction du travail rémunéré, le *ministre Rudy Demotte* n'est pas favorable à l'augmentation des plafonds visés par la proposition. Le droit social connaissant en outre de nombreux régimes dérogatoires, par ex. les prestations domestiques, certaines prestations artistiques, ..., il y a lieu de veiller à ce que ces dérogations ne finissent pas par dissuader les allocataires sociaux à s'intégrer sur le marché du travail.

Quant à l'instrument juridique retenu pour régler ce problème, il faut un mécanisme de contrôle des indemnités versées aux bénévoles, qui doit être d'application à l'égard de tous les bénévoles. Il ne s'agit pas des seuls volontaires sportifs, mais notamment aussi des ambulanciers bénévoles, des pompiers bénévoles, ... Etant donné l'importance de ces fonctions, il faut un statut à tailler en fonction de leur position.

Il faut également un mécanisme d'enregistrement de toutes les prestations de tous les bénévoles ; des dérogations peuvent être prévues pour des prestations circonscrites, temporaires, qui font appel à un nombre exceptionnel de bénévoles.

En ce qui concerne le cumul des allocations sociales avec l'indemnité octroyée aux bénévoles, le ministre rappelle quelques observations du CNT relatives aux indemnités INAMI:

1. Il convient de suivre la recommandation du Conseil d'État et ne pas modifier par une loi des dispositions réglées par arrêté royal.

2. Le ministre partage l'avis du CNT qui approuve la remise d'une note d'organisation au bénévole lorsqu'il entame son activité volontaire.

De heer Alain Courtois (MR) onderschrijft het principe van het wetsvoorstel. Hij wenst van de geboden gelegenheid gebruik te maken om de grijze zones te verduidelijken. Hij onderstreept dat er veel vrijwilligers in de sport zijn en wijst op hun rol voor de samenleving en de volksgezondheid door de jongeren via sport te helpen integreren. Hij wenst dat de clubs in dat opzicht hun verantwoordelijkheid zouden dragen.

Hij ziet evenwel niet waarom het statuut van de vrijwilligers in de sport later zou moeten worden geregeld.

V. — ANTWOORDEN VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN VOLKSGEZONDHEID

Aangezien de vergoeding er alleen op gericht is de vrijwilliger de kosten terug te betalen die hij als gevolg van zijn vrijwilligerswerk heeft gemaakt en om verdringing van bezoldigde arbeid te voorkomen, is *minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Rudy Demotte* er geen voorstander van de door het wetsvoorstel beoogde bovengrenzen te verhogen. Aangezien het sociaal recht bovendien tal van afwijkingen kent, zoals huishoudelijke arbeid, bepaalde artistieke prestaties enzovoort, moet men erop toezien dat men met die afwijkingen niet afstevent op een toestand waarbij de uitkeringsgerechtigden ervoor terugdeinzen de arbeidsmarkt te betreden.

In verband met het in aanmerking genomen juridisch instrument om dat probleem op te lossen, moet er een regeling zijn ter controle van de aan de vrijwilligers uitgekeerde vergoedingen, die voor alle vrijwilligers moet gelden. Het gaat niet alleen om de vrijwilligers in de sport, maar ook om de vrijwillige ambulanciers en brandweerlieden enzovoort. Gelet op de belangrijkheid van die functies is een statuut nodig dat naar maat van hun situatie kan worden aangepast.

Er is ook een regeling nodig waarbij alle prestaties van alle vrijwilligers worden geregistreerd; afwijkingen zijn mogelijk voor precies beschreven, tijdelijke prestaties, waarbij op een uitzonderlijk groot aantal vrijwilligers een beroep wordt gedaan.

In verband met de cumulatie van de uitkeringen met de aan de vrijwilligers toegekende vergoeding herinnert de minister aan enkele opmerkingen van de Nationale Arbeidsraad over de RIZIV-vergoedingen:

1. er moet gevolg gegeven worden aan de aanbeveling van de Raad van State en bepalingen die bij koninklijk besluit worden geregeld, mogen niet bij wet worden gewijzigd;

2. de minister deelt het advies van de Nationale Arbeidsraad die de overhandiging van een organisatie-nota aan de vrijwilliger aanbeveelt, vooraleer die zijn vrijwillige activiteiten begint;

3. Le médecin conseil doit donner son avis sur la compatibilité entre l'état de santé du volontaire et l'activité qu'il se propose d'entreprendre.

En conclusion, le ministre remercie tous ceux qui se sont engagés dans les travaux qui ont conduit à la présente proposition.

VI.— AVIS DE LA MINISTRE DE L'EMPLOI

*Mme Freya Van den Bossche, ministre de l'Emploi, a fait savoir par lettre du 23 mars 2005 au président de la commission des Affaires sociales, qu'elle soutient la proposition à l'examen et s'engage à prendre les dispositions nécessaires à l'entrée en vigueur des dispositions relevant de sa compétence.. Elle ne peut toutefois se rallier à la nouvelle rédaction du § 2 de l'article 9 que Mme Van Gool et consorts proposent par leur *amendement n° 8 (DOC 51 0455/003)*, qui vise à soustraire le bénévolat de l'application de la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers.*

VII.— DISCUSSION DES ARTICLES

Intitulé

M. Jean-Marc Delizée (PS) présente les amendements n° 1 et 2 (DOC 51 0455/2) qui visent à remplacer dans l'intitulé et dans l'ensemble du texte à l'examen la dénomination «bénévole» et «bénévolat» par les termes de «volontaire» et «volontariat» et renvoie à son intervention dans le cadre de la discussion générale pour la justification de ces amendements. Cette terminologie est par ailleurs recommandée par le Conseil supérieur des volontaires.

Article 1er

Cet article ne fait l'objet d'aucune observation.

Art. 2

Cet article fait l'objet de l'amendement n° 3 (DOC 51 455/2) de Mme Van Gool et consorts, sous-amendé par l'amendement n° 48 (DOC 51 455/4) de MM. Michel, Courtois et Delizée.

3. de adviserend arts moet een advies geven over de verenigbaarheid van de gezondheidstoestand van de vrijwilliger en de activiteit die deze van plan is uit te oefenen.

Tot slot dankt de minister al wie zich heeft ingezet voor de werkzaamheden die tot dit wetsvoorstel hebben geleid.

VI. — ADVIES VAN DE MINISTER VAN WERK

Mevrouw Freya Van den Bossche, minister van Werk, heeft bij haar brief van 23 maart 2005 aan de voorzitter van de commissie voor de Sociale Zaken laten weten dat zij het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel steunt en zich ertoe verbindt het nodige te doen met betrekking tot de inwerkingtreding van de bepalingen waarvoor zij bevoegd is. Zij kan evenwel niet instemmen met de nieuwe formulering van artikel 9, § 2, die mevrouw Van Gool c.s. voorstelt bij haar amendement nr. 8 (DOC 51 0455/003), dat ertoe strekt het vrijwilligerswerk te onttrekken aan de toepassing van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers.

VII. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Opschrift

De heer Jean-Marc Delizée (PS) dient de amendementen nrs. 1 en 2 (DOC 51 0455/002) in, die ertoe strekken in de Franse tekst van het opschrift, alsook in de gehele ter bespreking voorliggende Franse tekst, de woorden «bénévoles,» en «bénévolat» te vervangen door de woorden «volontaires,» en «volontariat». Voor de verantwoording van die amendementen verwijst hij naar zijn uiteenzetting in de algemene bespreking. Die begrippen worden overigens aanbevolen door de Hoge Raad voor Vrijwilligers.

Artikel 1

Over dit artikel worden geen opmerkingen gemaakt.

Art. 2

Mevrouw Van Gool (sp.a-spirit) c.s. dient amendement nr. 3 (DOC 51 0455/002) in, waarop de heren Michel (MR), Courtois (MR) en Delizée (PS) sub-amendement nr. 48 (DOC 51 0455/004) indienen.

Mme Van Gool (sp.a-spirit) commente les intentions des auteurs de l'amendement n° 3 (DOC 51 455/2), qui tend à remplacer cet article par une nouvelle disposition laquelle vise à étendre le champ d'application de la loi proposée également à certaines activités bénévoles organisées depuis la Belgique et exercées à l'étranger, à condition que le bénévole ait son domicile en Belgique. Les volontaires d'organisations de jeunesse qui ont des activités à l'étranger, ainsi que le volontariat international qui est souvent exercé par des jeunes, doivent en effet être couverts par les dispositions de cette loi. Ceci correspond d'ailleurs à ce qui est prévu dans le cadre de conventions européennes et internationales. Ces volontaires doivent bien entendu respecter les dispositions légales du pays où ils exercent leur activité. Des mécanismes de contrôle sont prévus et seront commentés lorsque la discussion abordera les dispositions qui s'y rapportent.

Répondant à une observation du Conseil national du travail, le § 2 vise donner au Roi la faculté d'exclure du champ d'application de la proposition toute activité qui ne serait pas strictement bénévole; si l'activité volontaire se distingue nettement du travail semi-agoral, certaines activités volontaires telles que la protection civile, les services d'incendie, ... justifient une réglementation différenciée et ne doivent pas relever de la présente proposition.

Mme Greta D'hondt (CD&V) rappelle que cette disposition figurait déjà dans une proposition antérieure, mais n'a pas été retenue dans la proposition qu'elle a introduite avec Mme Creyf. Le contrôle des activités volontaires exercées à l'étranger est malaisé. Elle ne songe pas tellement aux activités organisées à l'étranger par des organisations de jeunesse, mais par exemple à des activités exercées exclusivement à l'étranger par une organisation belge: il convient d'avoir la certitude que des activités organisées à l'étranger ne soient pas présentées comme du volontariat alors qu'il s'agirait du travail rémunéré.

M. Charles Michel (MR) se demande s'il ne convient pas de faire référence au siège social de l'organisation, plutôt qu'à la notion d'activité «organisée à partir de la Belgique».

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) licht de doelstellingen van de indieners van amendement nr. 3 (DOC 51 0455/002) toe. Dit amendement strekt ertoe dit artikel te vervangen door een nieuwe bepaling, die beoogt het toepassingsgebied van de in uitzicht gestelde wet uit te breiden tot bepaalde vormen van vrijwilligerswerk dat vanuit België wordt georganiseerd, maar in het buitenland wordt verricht, op voorwaarde dat de vrijwilliger zijn hoofdverblijfplaats in België heeft. De vrijwilligers die in het buitenland voor jongerenorganisaties werken, alsook het internationaal vrijwilligerswerk - dat vaak door jongeren wordt verricht -, moeten immers onder het toepassingsgebied van deze wet ressorteren. Zulks strookt overigens met de bepalingen van de Europese en de internationale verdragen. Vanzelfsprekend moeten de vrijwilligers de wettelijke bepalingen naleven van het land waarin ze hun werk verrichten. Er is voorzien in controlemechanismen. Zij zullen worden toegelicht bij de bespreking van de bepalingen die daarmee verband houden.

In antwoord op een opmerking van de Nationale Arbeidsraad strekt § 2 ertoe de Koning te machtigen alle werkzaamheden die geen louter vrijwilligerswerk zijn, uit te sluiten uit het toepassingsgebied van de in uitzicht gestelde wet. Hoewel vrijwilligerswerk zich duidelijk onderscheidt van semi-agorale arbeid, wordt volkomen terecht voorzien in een gedifferentieerde regelgeving voor bepaalde vormen van vrijwilligerswerk, zoals de civiele bescherming, de brandweer enzovoort. Zij dienen aldus niet onder het toepassingsgebied van dit wetsvoorstel te ressorteren.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) wijst erop dat die bepaling reeds werd opgenomen in een vorig wetsvoorstel, maar dat ze niet werd opgenomen in het wetsvoorstel dat zij samen met mevrouw Creyf heeft ingediend. Toezicht houden op in het buitenland verricht vrijwilligerswerk is niet eenvoudig. Daarbij denkt de spreker niet zozeer aan de activiteiten die jongerenorganisaties in het buitenland organiseren, wel bijvoorbeeld aan de activiteiten die een Belgische organisatie uitsluitend in het buitenland organiseert. Men moet immers zeker zijn dat de in het buitenland georganiseerde activiteiten niet worden voorgesteld als vrijwilligerswerk, terwijl het in werkelijkheid om bezoldigde arbeid gaat.

De heer Charles Michel (MR) vraagt zich af of men niet beter zou verwijzen naar de maatschappelijke zetel van de organisatie, in plaats van de bewoordingen «vrijwilligerswerk (...) dat georganiseerd wordt vanuit België» te gebruiken.

En ce qui concerne la disposition du § 2, ne s'agit-il pas d'exclure des activités plutôt que des personnes?

Mme Simonne Creyf (CD&V) constate que la justification de la proposition exclut explicitement les activités organisées exclusivement à l'étranger, au motif que, dans le cas contraire, certaines dispositions de la proposition pourraient se trouver en contradiction avec des règles du droit international privé. On ne peut dès lors invoquer ces mêmes règles de droit international privé pour justifier l'amendement.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) répond à M. Michel que la justification de la proposition répond à sa première remarque. Quant à l'exclusion d'activités plutôt que de personnes, elle est disposée à vérifier si la rédaction de l'amendement n° 3 répond à son objection.

L'intervenante répond à Mme Creyf que plusieurs dispositions de droit belge devraient pouvoir être applicables aux volontaires belges qui participent à une activité organisée exclusivement à l'étranger; elle songe par exemple à diverses allocations (familiales, prépension, allocation d'invalidité, ...) dont les volontaires doivent pouvoir continuer à bénéficier. Il est vrai que l'amendement, nécessaire de l'avis de plusieurs organisations du secteur, est en contradiction avec la justification de la proposition; puisque la justification d'une proposition ne peut faire l'objet d'un amendement, c'est le rapport qui devra préciser l'intention du législateur. Les règles du droit international privé ont en tous cas la priorité et l'amendement précise en outre la priorité des dispositions applicables dans le pays où le volontariat est exercé.

Mme Greta D'hondt (CD&V) n'est pas convaincue par l'argumentation de Mme Van Gool et souhaite que l'amendement soit soumis à un examen juridique rigoureux. Elle suggère un sous-amendement permettant au Roi non seulement d'exclure, mais également d'ajouter certaines catégories de personnes au champ d'application de la loi proposée. En outre, l'avis du Conseil national du travail pourrait être demandé.

L'intervenante ne formule pas d'objection au sujet de l'extension du champ d'application à des activités exercées occasionnellement à l'étranger. Par contre elle

Wat de in § 2 opgenomen bepaling betreft, vraagt hij zich af of het niet in de bedoeling ligt activiteiten, veel meer dan personen, uit te sluiten.

Mevrouw Simonne Creyf (CD&V) constateert dat in de toelichting bij het wetsvoorstel uitdrukkelijk wordt gesteld dat uitsluitend in het buitenland georganiseerd vrijwilligerswerk niet onder het toepassingsgebied van deze wet valt. Als reden daarvoor wordt aangevoerd dat sommige bepalingen van die tekst in het andere geval in strijd zouden kunnen zijn met geldende regels van internationaal privaatrecht. Het is dan ook uitgesloten dat men zich baseert op diezelfde regels van internationaal privaatrecht om dit amendement te verantwoorden.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) verwijst de heer Michel naar de toelichting van het wetsvoorstel voor het antwoord op diens eerste opmerking. Wat het uitsluiten van activiteiten, veeleer dan personen, betreft, is zij bereid na te gaan of de bewoordingen van amendement nr. 3 tegemoet komen aan zijn opmerking.

In antwoord op de opmerking van mevrouw Creyf stelt de spreekster dat het mogelijk zou moeten zijn meerdere bepalingen van het Belgisch recht toe te passen ten behoeve van de Belgische vrijwilligers die hun medewerking verlenen aan uitsluitend in het buitenland verricht vrijwilligerswerk. Daarbij denkt ze aan een aantal uitkeringen (kinderbijslag, prepensioen, invaliditeitsuitkering enzovoort), die vrijwilligers moeten kunnen blijven ontvangen. Het is een feit dat het amendement – dat volgens meerdere organisaties van de sector wel degelijk vereist is – haaks staat op de toelichting van het wetsvoorstel. Aangezien die toelichting evenwel niet kan worden geamendeerd, zal de bedoeling van de wetgever uit het verslag moeten blijken. De regels van internationaal privaatrecht hebben in ieder geval voorrang, en het amendement preciseert bovendien dat de wettelijke bepalingen van het land waarin het vrijwilligerswerk wordt verricht, voorrang hebben.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) is niet overtuigd door de argumenten van mevrouw Van Gool en verzoekt derhalve het amendement aan een diepgaand juridisch onderzoek te onderwerpen. Ze stelt voor te werken met een subamendement, teneinde de Koning te machtigen bepaalde categorieën van personen niet alleen uit te sluiten van het toepassingsgebied van de in uitzicht gestelde wet, maar ze ook toe te voegen. Bovendien zou men het advies van de Nationale Arbeidsraad kunnen inwinnen.

De spreekster heeft geen opmerkingen bij de uitbreiding van het toepassingsgebied tot occasioneel in het buitenland verricht vrijwilligerswerk. Zij vreest daaren-

crainent que la disposition telle qu'elle est formulée n'entraîne une discrimination potentielle, par exemple entre un Belge qui exercerait une activité volontaire à l'étranger, selon que l'activité est organisée par une organisation belge ou étrangère.

M. Hans Bonte (sp.a-spirit), président, pense qu'il ne revient pas au législateur belge d'imposer des obligations à une organisation étrangère, sous prétexte que cette organisation bénéficierait du concours d'un ressortissant belge.

M. Charles Michel (MR) insiste pour avoir un avis circonstancié du ministre à ce sujet. Il attire l'attention sur le fait que la formulation actuelle de la disposition proposée par l'amendement n° 3 soumet également des organisations non-belges qui organisent une activité volontaire sur le territoire national au champ d'application de la loi proposée. Il est d'avis qu'il est superflu de rappeler les dispositions applicables dans le pays où le volontariat est exercé.

En ce qui concerne le § 2, la commission doit pouvoir se prononcer clairement: souhaite-t-elle que les activités exercées exclusivement à l'étranger relèvent également du champ d'application de la loi proposée?

Par le sous-amendement n° 48 à l'amendement n° 3 (DOC 51 0455/004) qu'il dépose avec Mmes Van Gool, Storms et Turtelboom et avec M. Courtois, M. Michel soumet à l'approbation de la commission ses observations au sujet du caractère superfétatoire du rappel de l'applicabilité des dispositions en vigueur dans le pays où l'activité volontaire est exercée et au sujet de l'exclusion d'activités plutôt que de personnes.

Mme Greet Van Gool estime que les travaux parlementaires doivent avoir le souci de répondre aux aspirations formulées sur le terrain. Elle pense qu'il y a suffisamment de garanties quant à la cohérence juridique de la proposition.

Mme Nahima Lanjri (CD&V) craint que la disposition proposée permette des abus tels que des activités organisées à l'étranger par une organisation fictivement installée en Belgique. Elle est d'avis que l'objectif poursuivi par les auteurs de l'amendement serait largement atteint si seules les activités occasionnellement organisées à l'étranger relevaient du champ d'application de la loi proposée.

L'intervenante appuie par ailleurs la suggestion de Mme D'hondt de permettre également au Roi d'ajouter

tegen dat de huidige bewoordingen van de bepaling aanleiding kunnen geven tot discriminatie: zo zou een Belg die in het buitenland vrijwilligerswerk verricht, verschillend kunnen worden behandeld naar gelang dat werk wordt georganiseerd door een Belgische dan wel door een buitenlandse organisatie.

Voorzitter Hans Bonte (sp.a-spirit) meent dat de Belgische wetgever geen verplichtingen kan opleggen aan een buitenlandse organisatie, onder het voorwendsel dat een Belgisch onderdaan voor die organisatie vrijwilligerswerk verricht.

De heer Charles Michel (MR) dringt aan op een gedetailleerd advies terzake van de minister. Hij wijst erop dat de huidige bewoordingen van de in amendement nr. 3 voorgestelde bepaling ook de niet-Belgische organisatoren van vrijwilligerswerk op nationaal gebied onderwerpen aan het toepassingsgebied van de in uitzicht gestelde wet. Hij meent dat het overbodig is te wijzen op de geldende bepalingen in het land waar het vrijwilligerswerk wordt verricht.

Wat § 2 betreft, moet de commissie een duidelijk oordeel vellen: wenst zij dat uitsluitend in het buitenland verricht vrijwilligerswerk ook onder het toepassingsgebied van de in uitzicht gestelde wet valt?

De heer Michel (MR) c.s. dient subamendement nr. 48 (DOC 51 0455/004) in op amendement nr. 3 (DOC 51 0455/002) van mevrouw Van Gool c.s. Daarin legt de heer Michel zijn opmerkingen ter goedkeuring voor aan de commissie. Hij meent dat het overbodig is te wijzen op het feit dat de bepalingen die gelden in het land waar het vrijwilligerswerk wordt verricht, van toepassing zijn. Tevens moeten activiteiten worden uitgesloten, en niet personen.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) stelt dat de parlementaire werkzaamheden zouden moeten inspelen op de wensen van de mensen in het veld. Zij meent dat de juridische coherentie van het voorstel voldoende is gewaarborgd.

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) vreest dat de voorgestelde bepaling tot misbruik zal leiden. Zo kan bijvoorbeeld een fictief in België gevestigde organisatie vrijwilligerswerk in het buitenland organiseren. Zij meent dat het door de indieners van het amendement vooropgestelde doel ruimschoots zou worden gehaald als alleen de occasioneel in het buitenland georganiseerde activiteiten onder het toepassingsgebied van de in uitzicht gestelde wet zouden vallen.

De spreekster steunt voorts het voorstel van mevrouw D'hondt om de Koning tevens te machtigen om bepaalde

certaines catégories de personnes au champ d'application de la loi.

Art. 3 et 4

Ces articles font l'objet des *amendements 21 et 22 de Mmes Creyf et D'hondt (DOC 51 455/4) et des amendements 4 de M. Delizée et consorts (DOC 51 455/2) et 5 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/3), sous-amendés par respectivement les amendements 50 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/5) et 49 de MM. Michel, Corutois et Delizée (DOC 51 455/4).*

En outre, les *amendements 23 et 24 de Mmes Creyf et D'hondt (DOC 51 0455/003)* tendent à l'insertion respectivement des articles *4bis* et *4ter* nouveaux.

Mme Simonne Creyf présente les *amendements n°s 21 et 22 (DOC 51 0455/004)* qui proposent les définitions indispensables à la précision des notions relatives à l'activité volontaire, en particulier l'absence de rémunération et de contrainte dans l'exercice de l'activité, qui doit par ailleurs être bien différenciée d'une activité rémunérée et d'un objectif commercial. Ces définitions sont notamment importantes pour exclure tout abus.

L'intervenante souligne l'importance de la disposition qui prévoit que l'activité ne perd pas son caractère non rémunéré tant que le dédommagement ne dépasse pas le maximum fixé; le dédommagement ne doit donc faire l'objet d'aucune déclaration.

L'amendement n° 22 (DOC 51 0455/004) concerne le contrat de bénévolé, dont la philosophie correspond à celle de la proposition n° 499.

M. Jean-Marc Delizée présente les *amendements n° 4 et 5 (DOC 51 0455/003 et 4)* qui proposent une nouvelle formulation des dispositions des articles 3 et 4 relatives à la note d'organisation.

Le souci de la bonne information des volontaires a présidé à la rédaction de ces amendements; cette information concerne les droits et les devoirs des volontaires, l'organisation elle-même et ses responsables, la nature de l'activité prestée par le volontaire, les risques couverts par l'assurance contractée par l'organisation, etc...

La note d'organisation qui doit être remise au volontaire doit contenir ces diverses précisions; elle peut éventuellement être datée et signée pour réception par le volontaire.

categorieën van personen toe te voegen aan het toepassingsgebied van de wet.

Art. 3 en 4

De dames Creyf en D'hondt dienen de *amendementen nrs. 21 en 22 (DOC 51 0455/004)* in, *de heer Delizée c.s.* dient *amendementen nrs. 4 (DOC 51 0455/002) en 5 (DOC 51 0455/003)* in, *mevrouw Van Gool c.s.* dient *amendement nr. 50 (DOC 51 0455/005)* in. Op amendement nr. 5 dienen *de heren Michel, Courtois en Delizée subamendement nr. 49 (DOC 51 0455/004)* in.

Voorts beogen de *amendementen nrs. 23 en 24 (DOC 51 0455/004)* van *de dames Creyf en D'hondt* de invoeging van de artikelen *4bis (nieuw)* en *4ter (nieuw)*.

Mevrouw Simonne Creyf (CD&V) licht de *amendementen nrs. 21 en 22 (DOC 51 0455/004)* toe, waarin alle vereiste begrippen die verband houden met vrijwilligerswerk nauwkeurig worden omschreven. Zo wordt met name bepaald dat het werk «onbezoldigd en onverplicht» moet worden verricht. Er moet een duidelijk onderscheid zijn met een bezoldigde activiteit, en er kan geen sprake zijn van een commercieel oogmerk. Die definities zijn van belang, onder meer om elke vorm van misbruik uit te sluiten.

De spreekster wijst op het belang van de bepaling dat het vrijwilligerswerk zijn onbezoldigde aard niet verliest zolang de vergoeding het vastgestelde grensbedrag niet overschrijdt. Die vergoeding moet derhalve geenszins worden aangegeven.

Amendement nr. 22 (DOC 51 0455/004) handelt over de vrijwilligersovereenkomst, die naar de geest strookt met de bepalingen van wetsvoorstel DOC 51 499/001.

De heer Jean-Marc Delizée (PS) c.s. dient de *amendementen nrs. 4 (DOC 51 0455/002) en 5 (DOC 51 0455/003)* in, waarin wordt voorgesteld de bepalingen van de artikelen 3 en 4 inzake de organisatienota anders te formuleren.

Deze amendementen beogen de vrijwilligers naar behoren voor te lichten, met name over hun rechten en plichten, de organisatie zelf en haar leidinggevenden, de aard van het vrijwilligerswerk, de risico's die worden gedekt door de verzekering van de organisatie enzovoort.

De organisatienota die aan de vrijwilliger moet worden bezorgd, moet die preciseringen bevatten. Eventueel kan ze door de vrijwilliger worden gedateerd en voor ontvangst ondertekend.

Mme Greta D'hondt (CD&V) rappelle que la proposition de loi DOC 51 0455/001 prévoyait une simple note d'organisation. La proposition dont l'intervenante est co-auteure prévoyait dès l'origine un contrat de bénévolat: il convient en effet que l'organisation et le volontaire aient un accord concret sur plusieurs points de leur collaboration. Les amendements n° 4 et 5 donnent à la note d'organisation initiale une singulière ressemblance avec la convention de bénévolat.

Elle note toutefois que le caractère obligatoire de la note d'organisation dans sa nouvelle formulation, s'écarte de l'avis du Conseil supérieur des volontaires. C'est pour tenir compte de cet avis du Conseil supérieur des volontaires que sa proposition avait prévu la possibilité d'une convention verbale. Elle reconnaît toutefois que la preuve d'une convention verbale est évidemment plus malaisée; en l'occurrence, la preuve est également difficile à établir au cas où le volontaire ne signe pas la note d'organisation pour réception. De ce fait, la sécurité juridique que vise la proposition n'est pas complètement garantie.

M. Jean-Marc Delizée insiste sur le fait que la notion de contrat de bénévolat a été abandonnée au profit d'un document informatif.

Il est exact que le Conseil supérieur ne souhaitait pas donner un caractère obligatoire à la convention de bénévolat; les auteurs de l'amendement ont toutefois voulu mettre l'accent sur la nécessité d'informer chaque volontaire par écrit sur tous les éléments relatifs à sa prestation.

À la suite des interventions de Mme D'hondt au sujet de la force probante de la note d'organisation ou de la convention de bénévolat, *Mme Annelies Storms (sp.a-spirit)* se demande comment l'intervenante concilie le caractère par définition non-contraignant de l'activité volontaire avec cette convention, compte tenu du fait que la convention lie les parties. Entend-elle que toutes les dispositions du droit civil et pénal qui régissent les conventions soient d'application?

Du point de vue de la forme, *M. Charles Michel* considère qu'il aurait mieux valu réunir les éléments des deux amendements en une seule disposition.

Quant au fond, il souligne une certaine ambiguïté des amendements qui, tels qu'ils sont libellés, ramènent le document informatif dans le champ d'une convention qui lie les parties.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) wijst erop dat wetsvoorstel DOC 51 0455/001 voorzag in een eenvoudige organisatienota. Het wetsvoorstel DOC 51 0499/001, dat de spreekster mede heeft ingediend, voorzag van bij de aanvang in een vrijwilligersovereenkomst; een concrete overeenkomst moet immers een aantal aspecten regelen van de samenwerking tussen de organisatie en de vrijwilliger. Door de indiening van de amendementen nrs. 4 en 5 vertoont de oorspronkelijke organisatienota wel een heel grote gelijkenis met de vrijwilligersovereenkomst.

Zij merkt evenwel op dat de bij deze amendementen opgelegde verplichting om de vrijwilliger een organisatienota te bezorgen, in strijd is met het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers. Teneinde rekening te houden met dat advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers werd in het mede door haar ingediende wetsvoorstel de mogelijkheid van een mondelinge overeenkomst ingebouwd. Zij erkent evenwel dat een mondelinge overeenkomst uiteraard minder gemakkelijk te bewijzen valt; in voorkomend geval kan ook moeilijk worden bewezen dat er een overeenkomst is als de vrijwilliger de organisatienota niet voor ontvangst heeft ondertekend. Aldus is de in het wetsvoorstel beoogde rechtszekerheid niet waterdicht gewaarborgd.

De heer Jean-Marc Delizée (PS) wijst erop dat het begrip «vrijwilligersovereenkomst» werd vervangen door een document dat ter informatie wordt bezorgd.

Het klopt dat de Hoge Raad voor Vrijwilligers de vrijwilligersovereenkomst niet wou opleggen. Het ligt evenwel in de bedoeling van de indieners van dit amendement erop te wijzen dat iedere vrijwilliger schriftelijk moet worden voorgelicht over alle aspecten van zijn werk.

Ingevolge de uiteenzettingen van mevrouw D'hondt over de bewijskracht van de organisatienota en de vrijwilligersovereenkomst vraagt *mevrouw Annelies Storms (sp.a-spirit)* zich af hoe de spreekster het per definitie niet-dwingende karakter van vrijwilligerswerk in overeenstemming brengt met die overeenkomst, rekening houdend met het feit dat die de partijen bindt. Be-doelt zij daarmee dat alle burger- en strafrechtelijke bepalingen waaraan de overeenkomsten onderworpen zijn, daarop van toepassing moeten zijn?

Wat de vorm betreft, meent *de heer Charles Michel (MR)* dat men er beter had aan gedaan de beide amendementen in een enkele bepaling te bundelen.

Wat de inhoud betreft, bespeurt hij een zekere dubbelzinnigheid in de amendementen. Zoals ze zijn gere-digeerd, wordt de informatienota immers beschouwd als een overeenkomst die de partijen bindt.

Il se demande par ailleurs si le point b) de l'amendement n° 5 ne rapproche pas à l'excès l'activité bénévole du champ d'une convention de travail, contradictoire avec la souplesse que requiert l'activité bénévole.

C'est pourquoi l'intervenant souhaiterait que le caractère informatif du document soit davantage mis en évidence et que le point b) de l'amendement n° 5 soit supprimé.

Mme Greta D'hondt rappelle à l'intention de Mme Storms que dans sa proposition (DOC 51 0499/001), le contrat de bénévole fait l'objet du chapitre 3 (articles 4, 5 et 6); les intentions des auteurs de la proposition sont décrites précisément dans les développements. Le contrat de bénévole n'a à l'évidence pas la même portée qu'un contrat de travail.

Mme Annemie Turtelboom (VLD) précise que l'amendement vise à garantir davantage la sécurité juridique qu'une convention orale tout en offrant une solution plus souple qu'une convention qui doit être signée par les parties. L'amendement n° 5 attribue clairement à l'organisation la charge de la preuve de la transmission de la note d'organisation.

Le texte proposé donne ainsi à chacune des parties une possibilité de recours.

M. Alain Courtois (MR) craint que le formalisme ait un effet négatif sur le nombre déjà décroissant de volontaires. Il estime que la note d'organisation doit se limiter à donner au volontaire une information sur l'organisation à la disposition de laquelle il se met ; il convient d'éviter la contrainte que représente le fait de devoir signer cette note.

Il rappelle que les stewards volontaires dans les stades de football reçoivent obligatoirement la note d'information visée par l'amendement n° 5.

M. Jean-Marc Delizée (PS) rappelle que l'intention n'est pas d'établir quelle que forme de convention que ce soit. Et afin de lever toute ambiguïté quant au caractère informatif de la note d'organisation, il dépose avec MM. Courtois et Michel le *sous-amendement n° 49 à l'amendement n° 5 (DOC 51 0455/4)*.

L'intervenant rappelle que la signature du volontaire n'a aucun caractère obligatoire.

Quant à l'observation de M. Michel au sujet des éléments énumérés au point b) de l'amendement n° 5 que

Hij vraagt zich voorts af of de organisatienota door punt b) van amendement nr. 5 niet te sterk in de buurt komt van een arbeidsovereenkomst. Zulks staat immers haaks op de voor vrijwilligerswerk vereiste soepelheid.

Derhalve wenst de spreker meer de nadruk te leggen op de informatieve aard van het document, en punt b) van amendement nr. 5 te schrappen.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) wijst mevrouw Storms op het feit dat de vrijwilligersovereenkomst aan bod komt in hoofdstuk III (artikelen 4, 5 en 6) van het mede door haar ingediende wetsvoorstel DOC 51 0499/001. In de toelichting van dat wetsvoorstel worden de doelstellingen van de indiensters gedetailleerd omschreven. Een vrijwilligersovereenkomst heeft uiteraard niet dezelfde draagwijdte als een arbeidsovereenkomst.

Mevrouw Annemie Turtelboom (VLD) preciseert dat het amendement ertoe strekt de rechtszekerheid van een mondelinge overeenkomst op een meer sluitende wijze te waarborgen, en tegelijk een meer flexibele oplossing aan te reiken dan een overeenkomst die door de partijen moet worden ondertekend. Amendement nr. 5 legt de bewijslast van de overzending van de organisatienota duidelijk bij de organisatie.

Op die manier verleent de voorgestelde tekst elk van de partijen een beroepsmogelijkheid.

De heer Alain Courtois (MR) vreest dat het formalisme ongunstig afstraalt op het – reeds dalend – aantal vrijwilligers. Hij is van mening dat de organisatienota zich ertoe moet beperken de vrijwilliger informatie te verstrekken omtrent de organisatie waaraan hij zijn diensten aanbiedt. Een extra voorwaarde, te weten de plicht om die nota te ondertekenen, is uit den boze.

Hij wijst erop dat de vrijwillige stewards in de voetbalstadions verplicht de door amendement nr. 5 bedoelde informatie nota ontvangen.

De heer Jean-Marc Delizée (PS) wijst erop dat het niet in de bedoeling ligt om het even welke overeenkomst op te stellen. Teneinde iedere dubbelzinnigheid omtrent het informatieve aspect van de organisatienota weg te werken, dient de spreker, samen met de heren Courtois en Michel, op amendement nr. 5 *sub-amendement nr. 49 (DOC 51 0455/004)* in.

De spreker wijst erop dat de ondertekening, door de vrijwilliger, geenszins verplicht is.

In verband met de opmerking van de heer Michel omtrent de in punt b) van amendement nr. 5 opgesomde

doit contenir la note d'organisation, il se demande s'il est bien nécessaire de le supprimer.

Mme Greta D'hondt estime qu'il faut préférer le terme «contrat», utilisé dans la proposition qu'elle a déposée, à celui de «note» utilisé dans l'amendement n° 5, lequel présuppose le caractère de document écrit, qui ne lui paraît pas approprié par rapport aux intentions des auteurs. Le fait qu'il doive s'agir d'un document écrit introduit un élément plus contraignant que la législation sur les contrats de travail, qui reconnaît la convention de travail tacite.

Une telle disposition est en contradiction avec les efforts de simplification administrative ainsi qu'avec les pratiques en vigueur dans de nombreuses petites associations.

Mme Van Gool précise que le choix de la terminologie de l'amendement n° 5 est délibéré.

Elle n'a pour sa part pas d'objection à supprimer le point b) de l'amendement n° 5.

L'intervenante insiste toutefois à nouveau sur le fait que la note d'organisation ne prétend en aucune façon avoir la valeur d'une convention ou d'un contrat, qui serait en contradiction avec la nature même de l'engagement volontaire.

Mme Greta D'hondt est la dernière à vouloir introduire des éléments contraignants contradictoires avec l'engagement volontaire.

Elle maintient cependant que la note d'organisation proposée par l'amendement n° 5 crée des obligations réciproques et correspond dès lors à une convention ou à un contrat. La note d'organisation, compte tenu des éléments qu'elle doit contenir, équivaut à une convention ou à un contrat.

Par ailleurs, l'amendement n° 6 démontre à suffisance qu'il est bien question de responsabilité civile.

Mme Annelies Storms rappelle la différence entre la responsabilité aquilienne de l'article 1382 du code civil, en cause ici, et la responsabilité qui découle d'une convention, qui est celle à laquelle *Mme D'hondt* fait référence. La pertinence de l'amendement n° 5 n'est donc pas contestable.

éléments die de de organisatienota moet bevatten, vraagt hij zich af of het wel noodzakelijk is die te schrappen.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) is van mening dat de in het door haar ingediende wetsvoorstel gehanteerde term «overeenkomst» de voorkeur verdient boven de in amendement nr. 5 gebruikte term «nota», waarbij men uitgaat van de onderstelling dat het een schriftelijk document betreft; volgens haar lijkt zulks niet te sporen met de bedoelingen van de indieners. Het feit dat het om een schriftelijk document moet gaan, voert een dwingend element in dan de wetgeving betreffende de arbeidsovereenkomsten, die de stilzwijgende arbeidsovereenkomst erkent.

Een soortgelijke bepaling staat haaks op de inspanningen die op het vlak van de administratieve vereenvoudiging worden geleverd, alsmede op de praktijk die in tal van kleine verenigingen wordt toegepast.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat over de keuze van de terminologie van amendement nr. 5 nog is nagedacht.

Zelf heeft zij geen bezwaar tegen de schrapping van punt b) van amendement nr. 5.

De spreekster beklemtoont evenwel opnieuw het feit dat de organisatienota op generlei wijze de waarde van een overeenkomst of van een contract pretendeert te hebben, wat strijdig met de aard zelf van de vrijwillige inzet zou zijn.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) is wel de laatste die wil voorzien in dwingende elementen, die strijdig met de vrijwillige inzet zijn.

Zij houdt evenwel staande dat de door amendement nr. 5 voorgestelde organisatienota een aantal wederzijdse plichten oplegt en derhalve met een overeenkomst of met een contract overeenkomt. Gelet op de elementen die de organisatienota moet bevatten, staat die gelijk met een overeenkomst of met een contract.

Voorts toont amendement nr. 6 ten overvloede aan dat hier wel degelijk sprake is van burgerrechtelijke aansprakelijkheid.

Mevrouw Annelies Storms (sp.a-spirit) wijst op het verschil tussen de schuldaansprakelijkheid van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek, die hier in het geding is, en de aansprakelijkheid die voortvloeit uit een overeenkomst, waaraan mevrouw D'hondt refereert. De relevantie van amendement nr. 5 staat dus buiten kijf.

M. Charles Michel (MR) rappelle que dès lors que l'on ne se situe pas dans le champ du droit des conventions, c'est le droit commun de la responsabilité extra-contractuelle, c'est à dire de la responsabilité civile, qui s'applique.

Mme Greta D'hondt (CD&V) précise que ce qui est en cause, c'est le caractère non-équivoque de ce qui est convenu entre le volontaire et l'organisation, quelle que soit la forme de l'accord auquel ils parviennent.

M. Charles Michel (MR) objecte qu'un tel accord génère des droits et des obligations pour les deux parties ; dans le contexte d'un engagement volontaire, l'objectif de la note d'information n'est pas de créer de tels droits et obligations.

Dès lors, l'amendement n° 22 crée de la confusion et introduit précisément des contraintes non souhaitables dans le cadre d'un engagement volontaire.

La seule obligation que l'amendement n° 5 prétend introduire est l'obligation pour l'organisation d'assurer l'information du volontaire.

Art.5, 5bis (nouveau),5ter (nouveau)

L'article 5 fait l'objet des amendements n° 6 de *Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/003)*, sous-amendé par l'amendement n° 60 (*DOC 51 455/006*) déposé notamment par *Mmes Van Gool et D'hondt*, de l'amendement n° 25 et l'amendement en ordre subsidiaire n° 42 (*DOC 51 455/004*) ainsi que l'amendement n° 53 (*DOC 51 455/005*) de *Mmes Creyf et D'hondt*, 54 de *M. Michel (DOC 51 455/005)*, et 57 de *Mmes D'hondt, Creyf et Lanjri (DOC 51 455/006)*.

En outre, par leurs amendements 26 et 43 (*DOC 51 455/4*), *Mmes D'hondt et Creyf* proposent l'insertion des articles 5bis et 5ter nouveaux.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) présente l'amendement n° 6 (*DOC 51 0455/003*) qui vise, d'une part, à répondre à un avis rendu par la Commission des assurances lors de la législature précédente (*DOC C/2002/2*, 10 avril 2002, pp.5-7) en remplaçant l'alinéa 1er de l'article 5 par un nouvel alinéa qui prévoit que chaque organisation est tenue, conformément aux règles de droit commun, des dommages causés par ses bénévoles dans l'exercice de leurs activités bénévoles. Il s'agit de la même réglementation en matière de responsabilité

De heer Charles Michel (MR), wijst erop dat, aangezien men zich niet bevindt in de toepassings sfeer van het overeenkomstenrecht, het gemene recht inzake extra-contractuele aansprakelijkheid – namelijk van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid - van toepassing is.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) preciseert wat hier in het geding is: het eenduidige karakter van wat tussen de vrijwilliger en de organisatie afgesproken is, welke ook de vorm is van de overeenkomst die zij uiteindelijk sluiten.

De heer Charles Michel (MR) werpt daartegen op dat een soortgelijk akkoord rechten en plichten voor de twee partijen met zich brengt; in het raam van een vrijwillig engagement, heeft de informatienota niet tot doel in soortgelijke rechten en plichten te voorzien.

Amendement nr. 22 leidt dan ook tot verwarring en introduceert precies een aantal verplichtingen die niet wenselijk zijn in het raam van een vrijwillig engagement.

De enige verplichting die amendement nr. 5 wil invoeren is de verplichting, voor de organisatie, om te zorgen voor de informatieverstrekking van de vrijwilliger.

Art. 5, 5bis(nieuw), 5ter(nieuw)

Op artikel 5 dient *mevrouw Van Gool c.s. amendement nr. 6 (DOC 51 0455/003)* in, waarop onder meer *de dames Van Gool en D'hondt subamendement nr. 60 (DOC 51 0455/006)*, *de dames Creyf en D'hondt* het amendement nr. 25 en het amendement in bijkomende orde nr. 42 (*DOC 51 0455/004*), alsook het amendement nr. 53 (*DOC 51 0455/005*), *de heer Michel* amendement nr. 54 (*DOC 0455/005*) en *de dames D'hondt, Creyf en Lanjri* amendement nr. 57 (*DOC 51 0455/006*) indienen.

Bovendien stellen *de dames D'hondt en Creyf* in hun amendementen nrs. 26 en 43 (*DOC 51 0455/004*) de invoeging van de artikelen 5bis(nieuw) en 5ter(nieuw) voor.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) licht het amendement nr. 6 (*DOC 51 0455/003*) toe. Het strekt ertoe tegemoet te komen aan een advies dat de Verzekeringcommissie tijdens de vorige zittingsperiode heeft geformuleerd (*DOC C/2002/2*, 10 april 2002, blz. 5-7) door artikel 5, eerste lid, te vervangen door een nieuw lid dat bepaalt dat elke organisatie, overeenkomstig de regels van het gemene recht, aansprakelijk is voor de schade veroorzaakt door haar vrijwilligers bij de uitvoering van hun vrijwilligersovereenkomst. Het betreft dezelfde re-

que celle qui est prévue pour un employeur à l'égard de son employé.

L'amendement proposé insère, d'autre part, un nouvel alinéa 2 qui précise que le bénévole ne répond de sa faute légère que si celle-ci présente dans son chef un caractère habituel plutôt qu'accidentel.

Mme Greta D'hondt (CD&V) présente les amendements n°25 et 42 (DOC 51 0455/004) qui ont pour but, d'une part, de faire en sorte que la responsabilité du bénévole puisse également être engagée pour ses fautes légères mais présentant un caractère habituel et, d'autre part, de limiter la responsabilité des organisations bénévoles au maximum, au même niveau de responsabilité que celui prévu dans la réglementation sur les contrats de travail pour les employeurs. Il serait en effet illogique d'imposer des obligations plus lourdes en matière de responsabilité aux organisations bénévoles que celles actuellement prévues dans le cadre de contrats de travail.

Mme D'hondt précise par ailleurs que si l'amendement n° 6 était adopté, celui-ci ne couvrirait pas tous les points proposés dans les amendements de l'intervenante. Elle songe notamment à la question de l'utilisation du terme de contrat de bénévoles à la place du terme note d'organisation. L'intervenante remarque d'ailleurs que la version néerlandaise du texte de l'amendement n° 6 emploie déjà le terme «vrijwilligersovereenkomst» qui est celui soutenu par Mme D'hondt.

L'amendement de la majorité n'offre pas non plus de garanties suffisantes sur le fait que l'organisation de bénévoles doive être la seule responsable d'une faute commise par un de ses bénévoles. Ceci fait l'objet de l'amendement n° 26 (DOC 0455/003) déposé par l'intervenante. Dans l'article à l'examen, il devrait être fait recours à la notion de dommage causé par un fait, telle qu'utilisée à l'article 1384 du Code civil.

Enfin, Mme D'hondt précise qu'elle ne verrait aucune difficulté à retirer les amendements n°s 25, 26, 42 mais ce, à condition qu'un nouvel amendement répondant aux inquiétudes qu'elle a avancées soit adopté par la majorité.

Mme Simonne Creyf (CD&V) rejoint Mme D'hondt et souligne le manque de concordance sur un point essentiel – l'utilisation de la notion de contrat de bénévo-

gelgeving inzake aansprakelijkheid als die waarin voor een werkgever ten opzichte van zijn werknemer is voorzien.

Het ingediende amendement voegt anderzijds een nieuw tweede lid in, dat preciseert dat de vrijwilliger alleen aansprakelijk is voor lichte schuld, alsj die bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) licht amendement nr. 25 en amendement nr. 42 (DOC 51 0455/004) toe. Ze strekken ertoe dat de vrijwilliger ook voor een lichte maar gewoontelijke schuld aansprakelijk moet kunnen worden gesteld en dat anderzijds de aansprakelijkheid van de vrijwilligersorganisaties tot een bepaald maximum wordt beperkt, tot eenzelfde graad van aansprakelijkheid als die waarin voor de werkgevers. is voorzien in de regelgeving inzake de arbeidsovereenkomsten Het ware immers onlogisch vrijwilligersorganisaties een zwaardere aansprakelijkheidsregeling op te leggen dan die waarin vandaag in het raam van arbeidsovereenkomsten wordt voorzien.

Mevrouw D'hondt preciseert voorts dat, zo amendement nr. 6 wordt aangenomen, dat niet alle in de amendementen van de spreekster opgenomen gevallen zou dekken. Daarbij denkt zij onder meer aan de kwestie van de aanwending van de term «vrijwilligersovereenkomst» in de plaats van de term «organisatienota». De spreekster merkt overigens op dat de Nederlandse tekst van amendement nr. 6 de term «vrijwilligersovereenkomst» bezigt, die door mevrouw D'hondt wordt aangehouden.

Het door de meerderheid ingediende amendement biedt al evenmin sluitende waarborgen omtrent het feit dat de vrijwilligersorganisatie alleen aansprakelijk is voor een fout die door één van haar vrijwilligers werd begaan. Dit komt aan bod in het door de spreekster ingediende amendement nr. 26 (DOC 51 0455/003). In het ter bespreking voorliggende artikel zou een beroep moeten worden gedaan op het begrip «door een daad veroorzaakte schade», zoals dat in artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek is opgenomen.

Tot slot preciseert mevrouw D'hondt dat zij er geen enkele moeilijkheid mee zou hebben haar amendementen nrs. 25, 26 en 42 in te trekken, maar dan wel op voorwaarde dat een nieuw amendement dat inspeelt op de door haar aangekaarte pijnpunten zou worden aangenomen door de meerderheid.

Mevrouw Simonne Creyf (CD&V) sluit zich aan bij mevrouw D'hondt en onderstreept het gebrek aan overeenstemming tussen de Nederlandse en Franse ver-

les ou de note d'organisation – entre la version française et la version néerlandaise de l'amendement n° 6.

L'amendement 43 (DOC 51 0455/004) de *Mmes Creyf et D'hondt (CD&V)* tend à insérer un nouvel article 5ter qui vise à mentionner explicitement dans le dispositif de la proposition de loi que les membres d'une association de fait sont solidairement responsables.

M. Charles Michel (MR) se dit assez convaincu par l'argumentation de Mme D'Hondt.

L'intervenant s'interroge également sur la pertinence et le sens de la distinction qui est faite à l'alinéa 3 de l'article 5 entre le membre d'une association de fait et le bénévole ayant signé une note d'organisation de cette association de fait. Il cite l'exemple d'une association de parents dans une école qui organise une festivité. Selon qu'ils aient ou non signé une note d'organisation, les parents seront considérés soit comme des bénévoles, soit comme des membres, ce qui engendre des conséquences différentes en termes de responsabilité: n'est-ce pas introduire trop de complexité dans une initiative spontanée?

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) répond à Mme D'hondt qu'il faut se baser sur le texte français de l'amendement n° 6 qui emploie la notion d'activité bénévole et non la version néerlandaise dans laquelle devrait être utilisée l'expression «*vrijwilligerswerk*» ou «*vrijwilligersactiviteit*».

En ce qui concerne la remarque de Mme D'hondt dans le cadre de son amendement n°26, l'intervenante propose d'examiner la question afin de, par la suite, soit proposer un nouvel amendement, soit conserver l'amendement n°26 de Mme D'hondt.

A l'intention de M. Michel, l'intervenante confirme qu'une distinction claire est opérée en terme de responsabilité dans la proposition de loi entre, d'une part, les membres d'une association de fait et les bénévoles. Les membres d'une association de fait peuvent en effet être tenus responsables solidairement à titre individuel d'un dommage. Par contre, une personne ayant signé une note d'organisation de cette même association de fait est supposée être bénévole: elle n'est donc pas membre de cette association de fait et ne peut être tenue pour solidairement responsable en cas de dommage.

M. Charles Michel (MR) n'est pas rassuré par la réponse de Mme Van Gool. Il craint qu'en adoptant une telle mesure, on crée une situation d'une trop grande

sie van amendement nr. 6 op een essentieel punt, met name de aanwending van het begrip vrijwilligersovereenkomst of organisatienota.

Amendement nr. 43 (DOC 51 0455/004) van de dames *Creyf* en *D'hondt* strekt tot invoeging van een nieuw artikel 5ter, dat ertoe strekt expliciet in het dispositief van het wetsvoorstel te vermelden dat de leden van een feitelijke vereniging hoofdelijk aansprakelijk zijn.

De heer Charles Michel (MR) verklaart vrij overtuigd te zijn door de argumentatie van mevrouw D'hondt.

De spreker heeft ook bedenkingen omtrent de relevantie en de betekenis van het in artikel 5, derde lid, vervatte onderscheid tussen een lid van een feitelijke vereniging en de vrijwilliger die een organisatienota van die feitelijke vereniging heeft ondertekend. De spreker verwijst naar het voorbeeld van een oudervereniging die in een school een feest organiseert. Al naargelang zij al dan niet een organisatienota hebben ondertekend, zullen de ouders als vrijwilligers dan wel als leden worden beschouwd, wat verschillende gevolgen sorteert op het vlak van de aansprakelijkheid: maakt men een spontaan initiatief hier niet al te complex?

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) antwoordt mevrouw D'hondt dat men zich moet baseren op de Franse tekst van amendement nr. 6, waarin sprake is van «*leurs activités bénévoles*», en niet op de Nederlandse tekst waarin de uitdrukking «*vrijwilligerswerk*» of «*vrijwilligersactiviteit*» zou moeten worden gebruikt.

In verband met de opmerking van mevrouw D'hondt in verband met haar amendement nr. 26, stelt de spreker voor de zaak te bekijken teneinde achteraf ofwel een nieuw amendement in te dienen dan wel het door mevrouw D'hondt ingediende amendement nr. 26 te handhaven.

Ten behoeve van de heer Michel, bevestigt de spreker dat in het wetsvoorstel, op het vlak van de aansprakelijkheid, een duidelijk onderscheid is gemaakt tussen de leden van een feitelijke vereniging en de vrijwilligers. De leden van een feitelijke vereniging kunnen immers individueel hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld voor schade. Van iemand die een organisatienota van diezelfde feitelijke vereniging heeft ondertekend, wordt evenwel aangenomen dat hij vrijwilliger is: die persoon is dus geen lid van die feitelijke vereniging en kan, bij een schadegeval, daarvoor dan ook niet hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld.

De heer Charles Michel (MR) is niet gerustgesteld door het antwoord van mevrouw Van Gool. Hij vreest dat, mocht men een soortgelijke maatregel aannemen, er een al te

complexité juridique en distinguant, d'une part, les membres de l'association n'ayant pas signé la note organisationnelle et, d'autre part, ceux l'ayant signé, qui seront considérés comme des bénévoles. La proposition lui semble donc déraisonnable, non-pragmatique et ne reflète pas une connaissance du milieu associatif et, plus particulièrement, des associations de fait. M. Michel est d'avis qu'il faut laisser jouer en la matière le droit commun de la responsabilité.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) rappelle que, en laissant jouer le droit commun, les bénévoles seront considérés comme membres de l'association de fait et pourront, alors qu'ils sont de simples aidants et non à l'origine de l'organisation d'une activité, être également tenus responsables en cas de dommage. C'est cette situation que l'alinéa trois de l'article 5 tend à empêcher. Si l'intervenante convient que ce n'est peut-être la solution idéale au problème, elle pense néanmoins que celle-ci permet d'offrir une certaine protection et sécurité aux bénévoles qui s'engagent dans une association de fait.

M. Charles Michel (MR) précise que les deux principes de base d'une association de fait sont, d'une part, qu'elle n'a pas la personnalité juridique (ce sont les membres de l'association de fait qui sont personnellement responsables) et, d'autre part, qu'il n'y a pas la capacité de démontrer de façon claire ou définitive qui en est membre. C'est donc le droit commun de la responsabilité qui s'y applique. L'intervenant réitère son inquiétude quant au fait que l'article 5 de la proposition de loi à l'examen instaure un mécanisme qui déroge au droit commun de la responsabilité dans le cadre d'une association de fait et souhaiterait connaître la position du ministre à ce sujet.

Il dépose également un amendement n° 54 (DOC 51 0455/005) qui vise à supprimer l'alinéa 3 de l'article 5 afin de rappeler que c'est le droit commun de la responsabilité qui doit s'appliquer pour les associations de fait.

M. Benoît Drèze (cdH) prend l'exemple d'une association de fait qui dispose d'un patrimoine. Celle-ci n'ayant pas la personnalité juridique, ce sont ses membres en tant que personnes physiques qui ont un droit de regard sur le patrimoine. Si un membre de l'association, tel que visé à l'article 5, est exclu de cette association, il est automatiquement exclu de son droit de regard sur le patrimoine. Dans la pratique, cette disposition ne risque-t-elle pas de conduire à des situations démesurées dont les personnes n'ont pas conscience?

grote juridische complexiteit zou ontstaan door een onderscheid te maken tussen de leden van de vereniging die de organisatienota niet hebben ondertekend en zij die dat wel hebben gedaan, en dus als vrijwilligers beschouwd worden. Die suggestie lijkt hem dan ook onredelijk en niet-pragmatisch en het komt hem voor dat zij geen blijkt geeft van kennis van de social-profitsector, en meer bepaald van de feitelijke verenigingen. De heer Michel is van mening dat men terzake het gemene recht inzake aansprakelijkheid moet laten spelen.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) wijst erop dat, door het gemene recht te laten spelen, de vrijwilligers als leden van de feitelijke vereniging zullen worden beschouwd en dan, terwijl ze loutere medewerkers zijn en de organisatie van een activiteit niet hebben bedacht, bij schade ook aansprakelijk kunnen worden gesteld. Dat is de situatie die artikel 5, derde lid, wil verhinderen. De spreker erkent dat dit wellicht niet de meest ideale oplossing voor het probleem is; toch is zij van mening dat die oplossing de vrijwilligers die zich in een feitelijke vereniging inzetten een bepaalde bescherming en veiligheid kan bieden.

De heer Charles Michel (MR) preciseert dat de twee basisprincipes van een feitelijke vereniging de volgende zijn: ze hebben geen rechtspersoonlijkheid (het zijn de leden van de feitelijke vereniging die persoonlijk aansprakelijk zijn) en het is niet mogelijk duidelijk of definitief aan te geven wie er lid van is. Het gemene aansprakelijkheidsrecht is hier dus van toepassing. De spreker uit opnieuw zijn bezorgdheid omtrent het feit dat artikel 5 van het ter bespreking voorliggend wetsvoorstel een regeling invoert die afwijkt van het gemene aansprakelijkheidsrecht in het raam van een feitelijke vereniging en had graag vernomen hoe de minister daar tegenover staat.

Hij dient tevens amendement nr. 54 (DOC 51 0455/005) in, dat ertoe strekt artikel 5, derde lid, te schrappen teneinde erop te wijzen dat het gemene aansprakelijkheidsrecht toepasselijk moet zijn voor de feitelijke verenigingen.

De heer Benoît Drèze (cdH) verwijst naar het voorbeeld van een feitelijke vereniging die over een vermogen beschikt. Aangezien die vereniging geen rechtspersoonlijkheid heeft, zijn het de leden ervan die, als natuurlijke personen, toezicht op dat vermogen kunnen uitoefenen. Zo een in artikel 5 bedoeld lid van die vereniging wordt uitgesloten, dan is hij automatisch uitgesloten van zijn recht op toezicht op het vermogen. Houdt deze bepaling in de praktijk het risico niet in dat een en ander kan leiden tot buitensporige situaties, waarvan de personen in kwestie niet geen bewust zijn?

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise que l'amendement n° 5 (DOC 51 0455/003) à l'article 4 relatif à la note d'organisation prévoit qu'avant que le volontaire commence ses activités au sein d'une organisation, la note que l'organisation doit lui transmettre doit au minimum préciser la finalité sociale de l'organisation ainsi que son statut juridique.

S'il s'agit d'une association de fait, celle-ci doit mentionner l'identité du ou des responsables de l'association. Le fait que l'identité des personnes responsables soit portée à la connaissance du volontaire permettra d'éviter que les volontaires puissent être tenus pour responsables solidairement à titre individuel.

Art. 6

Cet article fait l'objet des *amendements 7 de M. Delizée et consorts (DOC 51 455/003) et 27 de Mmes Creyf et D'hondt (DOC 51 455/004)*.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise que la question de l'assurance bénévolat constitue, avec la question de la responsabilité du bénévole, un des points les plus importants de la question des droits des bénévoles. L'article 6 de la proposition de loi originelle ne rendait pas obligatoire pour les organisations, de conclure un contrat d'assurance pour couvrir les risques liés au bénévolat.

Pour répondre aux avis rendus par le Conseil supérieur des Volontaires et le Conseil national du travail, l'amendement n°7 de M. Delizée et consorts (DOC 51 0455/003) prévoit désormais l'obligation pour une organisation de souscrire au minimum une assurance couvrant la responsabilité civile et permet au Roi d'étendre la couverture aux dommages corporels et à la protection juridique pour les catégories de volontaires qu'il détermine. L'intervenante souhaite néanmoins que ceci ne constitue pas une obligation trop lourde pour les petites organisations et rappelle qu'il reste, par exemple, toujours possible pour une commune de conclure un contrat d'assurance pour les organisations travaillant sur son territoire. Les organismes d'assurance peuvent également proposer un tel contrat à des primes raisonnables.

Enfin, l'amendement ne prévoit pas d'obligation de conclure un contrat d'assurance couvrant les dommages corporels pour le simple fait que l'obtention de ce type de police d'assurance exige des cotisations assez élevées et qu'il pourrait donc être difficile pour les petites organisations et, particulièrement, les associations de fait, de répondre à ces obligations.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat amendement nr. 5 (DOC 51 0455/003) op artikel 4 met betrekking tot de organisatienota bepaalt dat vooraleer de vrijwilliger zijn activiteiten binnen een organisatie aanvangt, hij een organisatienota bezorgd krijgt die ten minste de sociale doelstelling alsmede het juridisch statuut van de organisatie moet preciseren.

Als het om een feitelijke vereniging gaat, moet de identiteit van de verantwoordelijke(n) van de vereniging in de nota worden vermeld. Doordat de vrijwilliger aldus in kennis wordt gesteld van de identiteit van de verantwoordelijke(n), wordt voorkomen dat de vrijwilligers individueel hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld.

Art. 6

Op dit artikel worden twee amendementen ingediend: *amendement nr. 7 (DOC 51 0455/003) van de heer Delizée c.s. en amendement nr. 27 (DOC 51 0455/004) van de dames Creyf en D'hondt*.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat de verzekering vrijwilligerswerk, samen met de aansprakelijkheid van de vrijwilliger, een van de kernvraagstukken is inzake de rechten van de vrijwilligers. Artikel 6 van het wetsvoorstel verplichtte de organisaties niet een dergelijke verzekering aan te gaan om de aan vrijwilligerswerk verbonden risico's te dekken.

Teneinde een antwoord te bieden op de adviezen van de Hoge Raad voor Vrijwilligers en de Nationale Arbeidsraad, strekt amendement nr. 7 van de heer Delizée c.s. ertoe de organisaties voortaan te verplichten op zijn minst een burgerlijke-aansprakelijkheidsverzekering af te sluiten. Voorts wordt de Koning gemachtigd de dekking uit te breiden tot de lichamelijke letsels en tot rechtsbijstand voor de door Hem bepaalde categorieën van vrijwilligers. Niettemin wenst de spreekster te voorkomen dat die verplichting te zwaar zou wegen op de kleine organisaties en herinnert ze eraan dat, bijvoorbeeld, een gemeente steeds een verzekering kan aangaan voor de organisaties die op het grondgebied van de gemeente actief zijn. Ook de verzekeringsmaatschappijen kunnen een dergelijke overeenkomst aanbieden tegen een schappelijke premie.

Tot slot behelst het amendement geen verplichting om een verzekeringsovereenkomst te sluiten die lichamelijke letsels dekt, gewoon omdat een dergelijke verzekering behoorlijk duur is en het derhalve voor de kleine organisaties, inzonderheid de feitelijke verenigingen, moeilijk zou zijn aan die verplichtingen te voldoen.

Mme Simonne Creyf (CD&V) fait remarquer que l'article à l'examen est fondamental en ce qu'il traite de l'assurance relative au bénévolat, point d'importance dans un statut des bénévoles. L'idée que les bénévoles doivent pouvoir être assurés contre un certain nombre de risques fut d'ailleurs un des premiers points avancés dans l'histoire de la mise au point d'un statut pour les bénévoles.

L'article 6 de la proposition de loi à l'examen ne prévoyait pas, à l'origine, d'obligation de contracter une assurance obligatoire. L'amendement n°7 a ensuite été déposé par M. Delizée et consorts en vue d'instaurer l'obligation de contracter une assurance, celle-ci étant toutefois limitée à la responsabilité civile. L'intervenante est d'avis que cet amendement répond de manière insuffisante aux problèmes du secteur. En effet, à qui peut alors faire appel un bénévole qui a subi un dommage corporel lors de l'exercice de son activité? Par quelle police ces dommages peuvent-ils être couverts?

L'intervenante rappelle que la proposition de loi relative aux droits des bénévoles (DOC 51 0499/001) dont elle est co-auteure avec Mme D'hondt va plus loin en matière d'assurance que la proposition de loi à l'examen. En effet, cette dernière prévoit non seulement que l'assurance soit obligatoire mais aussi que celle-ci doive couvrir les dommages corporels et matériels subis par les bénévoles lors d'accidents survenus pendant l'exercice de ses activités ou au cours des déplacements effectués dans le cadre de celles-ci. L'amendement n°27 (DOC 51 0455/004) qu'elle dépose conjointement avec Mme D'hondt reprend le texte de l'article 9 de cette proposition de loi. Ceci répond par ailleurs aux demandes et avis de la plate-forme pour le Volontariat, du Conseil supérieur des Volontaires et du Conseil national du travail, tous trois en faveur d'une assurance obligatoire comprenant trois volets (la responsabilité civile, les dommages corporels et matériels et une protection juridique).

M. Charles Michel (MR) émet quelque réserve quant au caractère obligatoire généralisé du contrat d'assurance que doit conclure une organisation afin de couvrir les risques liés au volontariat. S'il peut le comprendre dans le cas d'une ASBL, imposer une obligation aussi lourde à une association de fait lui semble en décalage avec la réalité de ce qu'elles sont. L'intervenant propose dès lors de ne pas rendre la conclusion d'un contrat obligatoire de manière systématique mais de confier au Roi la possibilité de rendre cela obligatoire sous certaines conditions, par arrêté royal. Cette formule plus souple permettra au ministre de tenir compte des différences existantes entre une ASBL et une association de fait.

Volgens *mevrouw Simonne Creyf (CD&V)* is het ter bespreking voorliggende artikel heel belangrijk, omdat de erin opgenomen verzekering vrijwilligerswerk een wezenlijk element vormt van het vrijwilligersstatuut. De idee dat de vrijwilligers tegen een aantal risico's verzekerd moeten kunnen zijn, behoort immers tot de eerste suggesties die naar voren zijn geschoven bij de uitwerking van het vrijwilligersstatuut.

Oorspronkelijk bevatte artikel 6 van het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel geen verplichting om een verzekering af te sluiten. Vervolgens diende de heer Delizée c.s. amendement nr. 7 in, dat ertoe strekt het afsluiten van een verzekering – zij het uitsluitend wat de burgerrechtelijke aansprakelijkheid betreft – verplicht te maken. Volgens de spreekster speelt dat amendement onvoldoende in op de problemen in de sector. Tot wie moet een vrijwilliger zich immers richten, als hij tijdens de uitoefening van zijn activiteit een lichamelijk letsel heeft opgelopen? Welke polis kan die schade dekken?

De spreekster herinnert eraan dat het wetsvoorstel betreffende de rechten van de vrijwilligers (DOC 51 0499/001), dat zij samen met mevrouw D'hondt heeft ingediend, inzake verzekeringen verder gaat dan het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel. Het voorziet immers niet alleen in een verplichte verzekering, maar bovendien wordt gepreciseerd dat die verzekering ook de lichamelijke en materiële schade moet dekken die de vrijwilligers lijden bij een ongeval tijdens de uitoefening van hun activiteiten of op weg van en naar die activiteiten. Amendement nr. 27, dat zij samen met mevrouw D'hondt indient, neemt de tekst van artikel 9 van dat wetsvoorstel over. Bovendien komt die tekst tegemoet aan de verzoeken en de adviezen van het Platform voor Volontariaat, de Hoge Raad voor Vrijwilligers en de Nationale Arbeidsraad, die alle drie gunstig staan tegenover een verplichte verzekering met drie onderdelen (burgerrechtelijke aansprakelijkheid, lichamelijke en materiële schade, rechtsbijstand).

De heer Charles Michel (MR) tekent enig voorbehoud aan bij de algemeen geldende verplichting voor een organisatie om een verzekering af te sluiten, teneinde de aan vrijwilligerswerk verbonden risico's te dekken. Wat de vzw's betreft kan hij die redenering volgen, maar die verplichting óók opleggen aan de feitelijke verenigingen lijkt hem onrealistisch. Daarom stelt de spreker voor het afsluiten van een verzekering niet automatisch verplicht te maken, maar de Koning te machtigen om, bij koninklijk besluit, een dergelijke verplichting onder bepaalde voorwaarden op te leggen. Dankzij die soepeler formule zal de minister rekening kunnen houden met de verschillen tussen een vzw en een feitelijke vereniging.

Mme Greta D'hondt (CD&V) répète que la question de l'assurance constitue une des raisons essentielles de l'établissement d'un statut pour les bénévoles. Son vœu est que l'activité des nombreux bénévoles qui, généralement ne reçoivent aucune indemnité hormis le remboursement de certains frais, soit complètement couverte par une assurance. Ce serait en effet fournir un travail législatif insuffisant que d'adopter un statut qui, en matière d'assurance, ne prenne pas en considération les risques matériels et financiers lourds que peut encourir un bénévole. Par exemple, si une personne handicapée casse les lunettes d'un bénévole qui s'occupe d'elle, actuellement, le bénévole n'est pas en mesure d'obtenir un remboursement et les conséquences financières pour ce dernier peuvent être lourdes. Cette question relève en définitive de la valeur que notre société est prête à accorder aux activités des bénévoles et des moyens qu'elle est prête à y consentir.

En ce qui concerne les coûts administratifs engendrés par la conclusion d'un contrat d'assurance, l'intervenante rappelle que l'amendement déposé par la majorité instaure déjà l'obligation de la conclusion d'un contrat et que, dès lors, une gestion administrative limitée doit de toute façon avoir lieu.

Mme Simonne Creyf (CD&V) est d'avis qu'il n'est pas possible d'établir un statut pour les bénévoles qui ne règle pas ce point essentiel.

L'intervenante rappelle que son groupe a toujours pris le parti des bénévoles. Elle souligne également le conflit entre les intérêts, d'un côté, des organisations de bénévoles confrontées à une éventuelle augmentation de leurs coûts et, de l'autre, du bénévole qui doit, dans son engagement volontaire, être au maximum protégé. Le bénévole doit rester central dans le débat et c'est pourquoi le groupe de l'intervenante plaide pour une assurance complète obligatoire.

En ce qui concerne la question des finances, de multiples solutions créatives sont envisageables. Une fédération sportive peut, par exemple, conclure un contrat d'assurance générale à laquelle chaque association peut s'affilier afin de diminuer le coût que représenterait l'affiliation individuelle de chaque association. De même, un système où chaque communauté, province ou commune aurait la possibilité de conclure une police d'assurance de base à laquelle les organisations se trouvant sur son territoire pourraient adhérer moyennant une cotisation limitée peut être envisagé. Une réglementation à un niveau communautaire paraît, pour l'intervenante, la meilleure solution.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) herhaalt dat de verzekeringskwestie een van de hoofdredenen is waarom werk moet worden gemaakt van een statuut voor de vrijwilligers. Zij is voorstandster van een verzekering die een volledige dekking biedt voor de activiteiten die worden uitgeoefend door talrijke vrijwilligers, die doorgaans geen enkele vergoeding krijgen maar uitsluitend aanspraak maken op de terugbetaling van sommige kosten. Het wetgevend initiatief terzake zou ontoereikend zijn, mocht het in uitzicht gestelde statuut inzake verzekeringen geen rekening houden met de zware materiële en financiële risico's die een vrijwilliger nochtans loopt. Een voorbeeld: als een gehandicapte de bril van een hem begeleidend vrijwilliger stuk maakt, heeft die vrijwilliger momenteel geen recht op welke vergoeding ook, hoewel de rekening hoog kan oplopen. Eigenlijk brengt deze kwestie tot uiting welke waarde onze samenleving aan vrijwilligersactiviteiten wil hechten en welke middelen ze ervoor over heeft.

In verband met de administratieve kosten die het sluiten van een verzekeringsovereenkomst met zich brengt, brengt de sprekerster in herinnering dat het door de meerderheid ingediende amendement al in het verplicht afsluiten van een verzekering voorziet; bijgevolg zal er hoe dan ook sprake zijn van een beperkte administratieve beheerslast.

Volgens *mevrouw Simonne Creyf (CD&V)* is het onmogelijk een statuut voor de vrijwilligers uit te werken zonder dat wezenlijke aspect te regelen.

De sprekerster herinnert eraan dat de vrijwilligers haar fractie altijd na aan het hart hebben gelegen. Tevens wijst ze op een belangenconflict tussen, enerzijds, de vrijwilligersorganisaties, die worden geconfronteerd met een eventuele kostenstijging, en, anderzijds, de individuele vrijwilliger, die in zijn vrijwillig engagement maximaal behoort te worden beschermd. De vrijwilliger moet de kern van het debat blijven en daarom pleit de fractie van de sprekerster voor een allesomvattende verplichte verzekering.

Voor het financiële vraagstuk zijn tal van creatieve oplossingen denkbaar. Zo kan een sportfederatie een algemene verzekeringsovereenkomst sluiten waarop elke vereniging kan intekenen, wat minder kost dan een individuele verzekering voor elke vereniging afzonderlijk. Een andere oplossing zou erin kunnen bestaan dat elke gemeenschap, provincie of gemeente een basisverzekering afsluit waarop alle op hun respectieve grondgebieden actieve verenigingen zouden kunnen intekenen via een beperkte bijdrage. Volgens de sprekerster biedt een oplossing op gemeenschapsniveau de meeste voordelen.

En ce qui concerne les coûts administratifs générés par la conclusion d'une assurance, étant donné que la prise d'une assurance en responsabilité civile est déjà rendue obligatoire, son extension aux dommages corporels et matériels et à la protection juridique ne coûtera rien.

Mme Magda De Meyer (sp.a-spirit) rappelle que la discussion sur l'assurance bénévolat est une vieille discussion et les différentes prises de position sont la preuve du caractère délicat de l'équilibre à rechercher en matière d'assurance. Le groupe de l'intervenante a décidé d'opter pour une obligation de contracter une assurance limitée à la responsabilité civile. En effet, elle rappelle que, lors des auditions organisées avec les associations de bénévoles, ces dernières avaient souligné la nécessité de laisser une certaine marge de manœuvre pour les bénévoles actifs dans de plus petites organisations. Le Conseil supérieur des Volontaires est également en faveur d'une obligation de contracter une assurance couvrant la responsabilité civile. En ce qui concerne une assurance étendue aux dommages corporels et à la protection juridique, le Conseil adopte une position plus nuancée en défendant la nécessité de ce type d'assurances mais ce, uniquement pour les organisations qui, financièrement, peuvent se le permettre.

Par ailleurs, Mme De Meyer est, à l'instar de Mme Creyf, en faveur d'une responsabilisation des communautés, provinces et communes en la matière mais est toutefois d'avis que celle-ci ne peut pas être imposée via une loi prise au niveau fédéral.

L'amendement n° 7 (DOC 51 0455/003) lui paraît donc un bon compromis et ce, d'autant qu'il laisse également la possibilité au Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, d'étendre l'obligation de couverture aux dommages corporels et à la protection juridique pour les catégories de volontaires qu'il détermine.

M. Charles Michel (MR) précise qu'il a tenu des propos plus nuancés en marquant une distinction entre le cas des ASBL – qui jouissent de la personnalité morale et juridique – et le cas des associations de fait pour lesquelles l'imposition de telles obligations en matière d'assurance lui semble tout à fait déraisonnable et des formules plus souples devraient être envisagées.

L'intervenant fait d'ailleurs remarquer que l'article 5 de la proposition de loi prévoit déjà que chaque organisation – ASBL ou association de fait – soit tenue responsable des dommages causés par ses bénévoles

Inzake de administratieve kosten die met het sluiten van een verzekering gepaard gaan, zij erop gewezen dat het aangaan van een burgerrechtelijke-aansprakelijkheidsverzekering hoe dan ook zal worden verplicht. De uitbreiding daarvan tot de lichamelijke letsels, de materiële schade en de rechtsbijstand zou derhalve niets kosten.

Mevrouw Magda De Meyer (sp.a-spirit) herinnert eraan dat het debat over een verzekering vrijwilligerswerk al zeer lang woedt en dat de verschillende standpunten bewijzen hoe moeilijk het is terzake tot een evenwichtige oplossing te komen. De keuze van haar fractie is gevallen op een verplichting tot het afsluiten van een beperkte burgerrechtelijke-aansprakelijkheidsverzekering. Ze memoreert dat de vrijwilligersorganisaties tijdens de hierover gehouden hoorzittingen immers zelf de noodzaak hebben onderstreept van een zekere marge wat de in de kleine verenigingen actieve vrijwilligers betreft. Ook de Hoge Raad voor Vrijwilligers pleit voor een verplichte burgerrechtelijke-aansprakelijkheidsverzekering. Wat de uitbreiding daarvan tot de lichamelijke letsels en de rechtsbijstand betreft, neemt de Raad een genuanceerder standpunt in: weliswaar beklemtoont hij de noodzaak van dergelijke verzekeringen, maar dan alleen voor de organisaties die zich dat financieel kunnen veroorloven.

Overigens is mevrouw De Meyer er, net als mevrouw Creyf, voor gewonnen dat de gemeenschappen, de provincies en de gemeenten terzake enige verantwoordelijkheid op zich nemen. Een en ander mag volgens de spreker echter niet via een federale wet worden opgelegd.

Derhalve lijkt amendement nr. 7 haar een gedegen compromis, temeer daar het de Koning eveneens machtigt om, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, de verplichte dekking ten aanzien van de door Hem bepaalde categorieën uit te breiden tot lichamelijke letsels en rechtsbijstand.

De heer Charles Michel (MR) preciseert dat hij de zaken genuanceerder zag, toen hij een onderscheid maakte tussen de vzw's, die rechtspersoonlijkheid hebben, en de feitelijke verenigingen, waarvoor dergelijke verplichtingen inzake verzekeringen écht onredelijk zijn en waarvoor dus naar soepeler oplossingen moet worden gezocht.

Voorts stipt de spreker aan dat artikel 5 van het wetsvoorstel nu al bepaalt dat elke vereniging - vzw of feitelijke vereniging - «aansprakelijk is voor de schade veroorzaakt door haar vrijwilligers bij de uitvoering van hun

dans l'exercice de leurs activités bénévoles. Cette disposition offre donc déjà une protection pour le bénévole.

Enfin, M. Michel constate que la proposition de loi à l'examen ne place aucune interdiction à la prise d'une assurance par l'organisation lorsqu'elle le souhaite. En fonction de l'intensité de l'événement qu'elle organise, une petite association de faits aura toujours la liberté de décider de prendre une assurance ou non. Il prend l'exemple d'un barbecue de retrouvailles organisé par une association d'anciens dans une école.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) signale que certaines ASBL peuvent être de petite taille et que certaines associations de fait peuvent, au contraire, être de plus grande taille.

L'intervenante se réfère par ailleurs à l'avis du Conseil supérieur des Volontaires en ce qui concerne l'obligation d'assurance. Ce dernier explique qu'en cas de non obligation, les petites organisations seront moins tentées de s'assurer et seront finalement les victimes de cette non-couverture. Le Conseil souhaite également que ce type d'organisations puisse être encouragé par une politique appropriée et par l'offre de paquets d'assurance aux niveaux local, provincial, communautaire ou du secteur. Il plaide aussi pour que, au-delà de cette obligation minimale en ce qui concerne la responsabilité civile, les organisations disposant des moyens financiers suffisants s'assurent également contre les risques de dommages corporels et aient une protection juridique.

M. Benoît Drèze (cdH) est également d'avis que l'assurance doit avoir un caractère obligatoire pour les ASBL. Dans le cas des associations de fait, un avis réfléchi s'avère nécessaire et ce, d'autant que la responsabilité de ses membres est plus grande puisqu'ils ne sont pas protégés par la responsabilité juridique. Sous cet aspect, l'assurance à contracter par ces associations devrait être aussi importante que celle prévue dans le cadre d'ASBL. Néanmoins, on peut s'interroger sur le type d'assurances à contracter par des associations de fait organisant des activités occasionnelles. Il serait donc utile d'examiner quelques cas précis afin de déterminer si la responsabilité administrative qu'on imposerait à ces associations est insurmontable ou non.

L'intervenant fait par ailleurs remarquer qu'en établissant trop de différences entre la situation des ASBL et celle des associations de fait et en faisant apparaître la

vrijwilligerswerk». Die bepaling biedt de vrijwilliger dus nu al enige bescherming.

Tot slot stelt de heer Michel vast dat het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel geen enkele vereniging verbiedt om, zo zij dat wenst, een verzekering af te sluiten. Afhankelijk van de aard van de activiteiten, staat het een kleine feitelijke vereniging dus vrij al dan niet een verzekering af te sluiten. Ter illustratie verwijst hij naar een vereniging van oud-studenten die een barbecue organiseert.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) wijst erop dat als er kleine vzw's kunnen zijn, daartegenover ook grotere feitelijke verenigingen kunnen bestaan.

Bovendien verwijst ze naar het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers aangaande het verplicht afsluiten van een verzekering. In dat advies wordt gesteld dat de kleine organisaties hoe dan ook minder geneigd zullen zijn een dergelijke verzekering aan te gaan, als dat niet verplicht is, met als gevolg dat die organisaties de gevolgen van de niet-verzekering zullen ondervinden. De Raad wenst ook dat dergelijke organisaties zouden worden aangemoedigd door een aangepast beleid en door het aanbieden van verzekeringspakketten op lokaal, provinciaal, gemeenschaps- of sectorniveau. Tevens pleit hij ervoor dat de organisaties met voldoende middelen verder gaan dan alleen maar die minimumverplichting op het stuk van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid. Zij zouden zich ook moeten verzekeren tegen mogelijke lichamelijke letsels en opteren voor rechtsbijstand.

De heer Benoît Drèze (cdH) vindt eveneens dat de vzw's moeten worden verplicht een verzekering te sluiten. Wat de feitelijke verenigingen betreft, is een weloverwogen beslissing vereist, temeer daar de leden van die verenigingen een grotere verantwoordelijkheid dragen omdat zij niet beschermd worden door de rechtspersoonlijkheid. Rekening houdend met dat aspect ware het raadzaam dat de feitelijke verenigingen terzake evenveel verplichtingen inzake verzekeringen opgelegd krijgen als de vzw's. Niettemin kan men zich afvragen welk type verzekeringen moet worden afgesloten door feitelijke verenigingen die occasionele activiteiten organiseren. Daarom acht de spreker het nuttig een aantal specifieke gevallen onder de loep te nemen, teneinde na te gaan of de administratieve last voor dergelijke verenigingen al dan niet draaglijk zou zijn.

Voorts stipt de spreker aan dat, indien de goedkeuring van dit wetsvoorstel leidt tot een té groot onderscheid tussen de vzw's en de feitelijke verenigingen, de indruk

constitution d'associations de fait comme plus souple, la proposition de loi à l'examen, si elle est adoptée, risque de former un frein à la constitution d'ASBL.

Quant à la proposition de M. Michel de laisser au ministre le soin de trancher la question, l'intervenant n'y est pas favorable et souhaite que le Parlement prenne le temps nécessaire pour examiner ce point en profondeur et le trancher. Il craint en effet que si l'arrêté royal proposé par le ministre s'avère être un arrêté compliqué, présentant une multitude de cas de figure, ce dernier manque d'offrir un signal et une information suffisamment clairs aux personnes concernées.

M. Charles Michel (MR) précise que la faculté laissée au ministre de définir la situation par arrêté royal pourrait, par exemple, être de considérer que l'assurance est obligatoire pour les ASBL. Par contre, pour les associations de fait, la possibilité pourrait être laissée au ministre de prévoir, par arrêté royal, certaines exceptions.

Reprenant une des inquiétudes formulées par M. Drèze, *Mme Greta D'hondt (CD&V)* est d'avis que le statut des bénévoles mis en place par la proposition de loi ne peut en aucun cas favoriser la formation d'associations de fait plutôt que celle d'ASBL.

Par ailleurs, elle souhaiterait obtenir une estimation chiffrée de la différence entre le prix d'une assurance limitée à la responsabilité civile et celui d'une police d'assurance étendue à la protection juridique et à la couverture des dommages matériels et corporels afin de savoir si cela constitue une question financière d'importance pour une organisation.

Enfin, *Mme D'hondt* réitère ses inquiétudes quant à une obligation d'assurance limitée à la responsabilité civile. Elle prend le cas concret d'un bénévole aidant une personne âgée et handicapée à domicile. Si la personne handicapée ou âgée tombe, se blesse et décède et que ces proches parents accusent le bénévole, qui va payer les coûts juridiques liés à cette accusation?

Ceux-ci ne peuvent pas être laissés à la charge du bénévole. L'intervenante ne votera pas pour un statut qui laisse ce problème sans solution.

Mme Simonne Creyf (CD&V) rejoint les inquiétudes de *Mme D'hondt* et souligne le fait que l'article 5 de la proposition de loi à l'examen laisse la possibilité à l'organisation de faire incomber une faute grave au bénévole.

zou ontstaan dat de oprichting van een feitelijke vereniging makkelijker is, waardoor dan weer minder vzw's dreigen te worden opgericht.

De spreker is niet gewonnen voor het voorstel van de heer Michel om de beslissing terzake in de handen van de minister te leggen. Hij wenst dat het Parlement de nodige tijd uittrekt om dat aspect grondig te onderzoeken alvorens een beslissing te nemen. Hij vreest namelijk dat, indien blijkt dat het aldus door de minister naar voren geschoven koninklijk besluit complex is opgebouwd (met een lange opsomming van specifieke gevallen), de betrokkenen onvoldoende zullen weten waar het op aan komt en onvoldoende bruikbare informatie zullen krijgen.

De heer Charles Michel (MR) preciseert dat de mogelijkheid voor de minister om een en ander bij koninklijk besluit te regelen, erop zou kunnen neerkomen dat de vzw's verplicht een verzekering moeten sluiten, maar dat die minister bij koninklijk besluit een aantal uitzonderingen zou kunnen formuleren ten behoeve van de feitelijke verenigingen.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) deelt een van de bekommelingen van de heer Drèze, wanneer die stelt dat het in dit wetsvoorstel opgenomen statuut van de vrijwilliger in geen geval de oprichting van feitelijke verenigingen mag stimuleren ten koste van de oprichting van vzw's.

Voor het overige kreeg ze graag een cijferraming van het prijsverschil tussen, enerzijds, een tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid beperkte verzekering en, anderzijds, een verzekeringspolis die eveneens rechtsbijstand en een dekking voor materiële en lichamelijke schade omvat. Ze wil namelijk weten hoe zwaar laatstgenoemde verzekering op het budget van een organisatie zou doorwegen.

Tot slot spreekt mevrouw D'hondt nogmaals haar ongerustheid uit over een tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid beperkte verplichte verzekering. Ze geeft het concrete voorbeeld van een vrijwilliger die een bejaarde gehandicapte thuis helpt. Gesteld dat die gehandicapte valt, zich verwondt en aan die verwondingen bezwijkt en gesteld dat de nabestaanden de vrijwilliger beschuldigen, wie zal dan de met die beschuldiging gepaard gaande gerechtskosten betalen?

Die kosten mogen niet ten laste van de vrijwilligers vallen. De spreekster zal niet overgaan tot de goedkeuring van een statuut waarbij dat knelpunt niet is weggerukt.

Mevrouw Simonne Creyf (CD&V) deelt de ongerustheid van mevrouw D'hondt en onderstreept dat artikel 5 van het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel de organisatie de mogelijkheid biedt een zware fout ten laste van de vrijwilliger te leggen.

Elle fait également remarquer que tant qu'une obligation de contracter une assurance n'est pas imposée par le niveau fédéral, les organisations ne seront pas incitées à chercher des solutions créatives pour assurer leurs bénévoles et ces derniers resteront sans couverture. Il en va de même pour les communautés, communes ou provinces qu'il faut inciter à chercher des moyens créatifs pour répondre à cette obligation.

Mme Nahima Lanjri (CD&V) prend l'exemple d'un chef scout qui, lors d'un camp, va rechercher chez lui des sacs de couchage supplémentaires pour ses scouts et est victime d'un accident avec sa voiture personnelle. Actuellement, s'il n'a pas d'omnium pour son véhicule, la charge financière de ce dommage matériel lui incombe. Cette situation n'est pas normale pour une personne qui s'engage de manière volontaire. C'est pourquoi, une assurance adéquate doit être prévue dans le statut.

Il est néanmoins également essentiel de ne pas imposer trop de charges financières aux organisations et l'intervenante plaide pour un soutien de l'État à celles-ci. Des solutions pour réduire ces charges financières existent déjà dans la pratique: les sections locales de scouts peuvent déjà actuellement s'affilier à l'assurance globale conclue par leur fédération (VVKSM). On pourrait également envisager une réglementation au niveau communautaire, une concertation entre l'État fédéral et les communautés pouvant être organisée à ce sujet.

En ce qui concerne la question des associations de fait ayant des activités occasionnelles, *M. Benoît Drèze (cdH)* se penche sur l'avis du Conseil national du travail et se demande si une autre forme d'assurance – qu'une assurance prise par l'association elle-même – pourrait être envisageable dans le cadre d'activités épisodiques. L'intervenant songe aux assurances familiales ou à la souscription d'une assurance collective. Si, dans un réseau d'écoles, il était possible de souscrire une assurance au niveau global pour assurer l'organisation des fancy-fair du réseau en question et si cette assurance offrait une couverture identique à celle proposée par l'article 6 de la proposition à l'examen, l'intervenant serait satisfait d'une telle solution alternative. Serait-il possible d'étudier plus en profondeur cette question de couverture par d'autres biais que celui d'une assurance prise par l'association?

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise qu'il ne faut pas perdre de vue que les membres d'associations de fait courent de plus grands risques que les membres d'ASBL par le fait que leur propre responsabilité peut être engagée.

Voorts merkt zij op dat zolang de federale overheid niet de verplichting oplegt een verzekering te sluiten, de organisaties er niet toe zullen worden aangezet creatieve oplossingen te zoeken om hun vrijwilligers te verzekeren, en de betrokkenen zullen onverzekerd blijven. Hetzelfde geldt voor de gemeenschappen, gemeenten of provincies die ertoe moeten worden gebracht creatieve middelen te zoeken om aan die verplichting tegemoet te komen.

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) geeft het voorbeeld van een scoutsleider die tijdens een kamp thuis extra slaapzakken voor de scouts gaat halen en met zijn eigen auto een verkeersongeval heeft. Zo hij voor zijn voertuig geen omniumverzekering heeft aangegaan, komen de kosten van die materiële schade te zijnen laste. Die situatie is niet normaal voor iemand die zich vrijwillig engageert. Daarom moet het statuut voorzien in een passende verzekering.

Het is echter al evenzeer van essentieel belang de organisaties niet al te veel financiële lasten te doen dragen, en de spreekster pleit ervoor die organisaties Staatssteun te bieden. In de praktijk bestaan er reeds oplossingen om die kosten terug te dringen: de lokale scoutsafdelingen kunnen zich nu al aansluiten bij een door hun federatie (VVKSM) gesloten algemene verzekering. Voorts valt te overwegen op gemeenschapsniveau in regelgeving te voorzien, aangezien terzake tussen de federale Staat en de gemeenschappen overleg kan worden gepleegd.

Met betrekking het vraagstuk van de feitelijke verenigingen met occasionele activiteiten gaat *de heer Benoît Drèze (cdH)* nader in op het advies van de Nationale Arbeidsraad. Hij vraagt zich af of een andere vorm van verzekering dan een door de organisatie zelf gesloten verzekering te overwegen valt bij occasionele activiteiten. De spreker denkt aan de gezins aansprakelijkheidsverzekeringen of collectief gesloten verzekeringen. Mocht het binnen een scholennet mogelijk zijn een algemene verzekering te sluiten om de door het net georganiseerde fancy-fairs te verzekeren, en mocht die verzekering dezelfde dekking bieden als die welke artikel 6 van het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel in uitzicht stelt, dan ware de spreker tevreden met een dergelijke alternatieve oplossing. Zou het vraagstuk omtrent die dekking via andere middelen dan een door de vereniging gesloten verzekering grondiger kunnen worden onderzocht?

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat niet uit het oog mag worden verloren dat de leden van feitelijke verenigingen grotere risico's lopen dan de leden van vzw's, doordat zij zelf aansprakelijk kunnen worden gesteld.

Un certain nombre d'assureurs proposent des polices collectives auxquelles les communes ou les provinces peuvent adhérer. Les organisations se trouvant sur le territoire de ces communes ou provinces peuvent, de la sorte, être assurées au niveau de la responsabilité civile dans un délai très rapide et moyennant une faible prime.

Par ailleurs, dans l'exemple cité par Mme D'hondt où une discussion naît autour de la responsabilité du bénévole dans la mort d'une personne handicapée ou âgée, Mme Van Gool est d'avis qu'une protection juridique pour le bénévole peut être indiquée. C'est pourquoi, l'intervenante est en faveur d'une estimation chiffrée du prix des différents types de police d'assurance.

L'intervenante précise également que les articles 7 et 8 de la proposition de loi prévoient que le dommage qu'une personne causerait en exerçant une activité bénévole dans la sphère privée doit pouvoir être couvert par les polices couvrant la responsabilité extra-contrattuale relative à la vie privée – les assurances familiales. Un amendement à l'article 7 est en outre prévu pour garantir le fait que le bénévolat ne puisse être exclu de ces contrats d'assurance. Ceci est d'autant plus nécessaire que bien que la proposition de loi instaure une obligation d'assurance, aucun mécanisme de contrôle et de sanction n'existe encore en cas de non-respect de cette obligation par les associations.

M. Charles Michel (MR) trouve incorrect que le niveau de pouvoir fédéral prenne des mesures qui auront un impact financier sur les associations tout en suggérant que les communes et provinces prennent certaines mesures pour diminuer ces impacts.

L'intervenant propose d'organiser des auditions des membres du secteur des assurances sur les articles 5 et 6 de la proposition de loi.

Il fait par ailleurs remarquer qu'en imposant aux associations de fait de contracter une assurance, ce seront indirectement les membres de ces associations qui devront s'assurer parce qu'une association de fait n'a pas la personnalité juridique.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) indique que la Commission des assurances s'est déjà exprimée sur la question dans son avis du 10 avril 2002. Des auditions ont également déjà été organisées avec des représentants du secteur des assurances.

Een aantal verzekeraars bieden collectieve polissen aan waarbij de gemeenten of de provincies kunnen aansluiten. De op het grondgebied van die gemeenten of provincies gevestigde organisaties kunnen zich aldus binnen een erg korte termijn en tegen een lage premie tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid laten verzekeren.

Met betrekking tot het door mevrouw D'hondt aangehaalde geval waarin discussie ontstaat inzake de aansprakelijkheid van een vrijwilliger bij de dood van een gehandicapte of bejaarde, kan volgens mevrouw Van Gool rechtsbescherming ten behoeve van de vrijwilliger overigens wenselijk zijn. Om die reden is de spreekster gewonnen voor een raming van wat de diverse soorten verzekeringspolissen kosten.

Bovendien preciseert de spreekster dat in de artikelen 7 en 8 van het wetsvoorstel bepaald is dat de schade die iemand in voorkomend geval bij het verrichten van vrijwilligerswerk binnen de persoonlijke levenssfeer berokkent, gedekt moet kunnen worden door de polissen ter dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid buiten overeenkomst met betrekking tot het privé-leven (*in casu* de gezinsaansprakelijkheidsverzekeringen). Er is trouwens voorzien in een amendement op artikel 7 om te waarborgen dat het vrijwilligerswerk niet van dergelijke verzekeringsovereenkomsten kan worden uitgesloten. Zulks is des te noodzakelijker omdat, hoewel het wetsvoorstel de verplichting instelt een verzekering aan te gaan, nog geen enkele controle- en bestraffingsmogelijkheid bestaat indien de verenigingen die verplichting niet in acht nemen.

De heer Charles Michel (MR) vindt het niet correct dat de federale overheid maatregelen zou nemen met financiële gevolgen voor de verenigingen, terwijl zij de gemeenten en provincies suggereert bepaalde maatregelen te treffen om die gevolgen te verminderen.

De spreker stelt voor met mensen uit de verzekeringssector hoorzittingen over de artikelen 5 en 6 van het wetsvoorstel te organiseren.

Voorts merkt hij op dat door de feitelijke verenigingen te verplichten een verzekering aan te gaan, indirect de leden van die verenigingen zich zullen moeten laten verzekeren omdat een feitelijke vereniging geen rechtspersoonlijkheid heeft.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) geeft aan dat de Verzekeringscommissie zich al over dat vraagstuk heeft uitgesproken in haar advies van 10 april 2002. Bovendien zijn er reeds hoorzittingen met vertegenwoordigers van de verzekeringssector gehouden.

Comme cela a été proposé par Mme D'hondt, *Mme Magda De Meyer (sp.a-spirit)* est en faveur d'une estimation chiffrée du coût des différents types de police d'assurance. Les assureurs disent que c'est particulièrement la couverture des dommages corporels qui risque d'accroître les primes.

M. Bruno Van Grootenbrulle (PS) rappelle qu'un travail très important a déjà été réalisé depuis de nombreuses années dans le cadre de cette proposition et que des auditions ont déjà été réalisées. Néanmoins, l'avis de la commission des assurances sur les différentes questions posées pourrait s'avérer utile.

Mme Greta D'hondt (CD&V) souligne que plusieurs questions mises en avant restent sans réponse et qu'il faut y remédier sous peine de fournir un travail insuffisant.

Art. 7 et 8

Ces articles font respectivement l'objet des *amendements 28 et 29 de Mmes Creyf et D'hondt (DOC 51 455/004)*; l'article 7 fait en outre l'objet de *l'amendement 52 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/005)*.

Mme Simonne Creyf (CD&V) constate que ces articles doivent être mis en lien avec la solution proposée à l'article 6 puisque toute assurance familiale couvre la responsabilité civile. C'est pourquoi, une réglementation en matière de responsabilité civile étant déjà prévue à l'article 6 de la proposition, l'intervenante ne voit pas l'utilité des articles 7 et 8. Elle dépose les amendements n°s 28 et 29 (DOC 51 0455/004) qui visent à supprimer les articles 7 et 8 de la proposition de loi à l'examen. L'intervenante s'étonne d'ailleurs que les auteurs de la proposition qui ont déposé un amendement n° 7 à l'article 6 en vue de rendre obligatoire l'assurance couvrant la responsabilité civile par les organisations n'aient pas décidé de supprimer ces articles. Les auteurs peuvent-ils prouver que l'assurance familiale a encore un rôle à jouer en la matière?

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise qu'il est nécessaire de conserver ces articles en matière d'assurance familiale parce que, d'une part, une longue période transitoire est accordée aux organisations pour se mettre en conformité avec les dispositions prévues dans la proposition au niveau de l'assurance et parce que, d'autre part, aucune sanction ou contrôle de l'obligation imposée aux organisations n'est encore prévue.

Mevrouw Magda De Meyer (sp.a-spirit) is te vinden voor hetgeen ook mevrouw D'hondt heeft voorgesteld, met name een kostenraming van de verschillende types van verzekeringspolissen. De verzekeraars stellen dat vooral de dekking van lichamelijk letsel de premies dreigt op te drijven.

De heer Bruno Van Grootenbrulle (PS) herinnert eraan dat al jarenlang in het kader van dit wetsvoorstel heel wat werk is geleverd, en dat reeds hoorzittingen zijn gehouden. Het advies van de Verzekeringscommissie over de verschillende aangelegenheden zou echter wel nuttig kunnen blijken.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) onderstreept dat verscheidene kwesties ter sprake zijn gebracht die moeten worden verholpen; zoniet zou het geleverde werk tekort schieten.

Art. 7 en 8

Met betrekking tot deze artikelen worden de amendementen nrs. 28 en 29 van *de dames Creyf en D'hondt* ingediend (zie DOC 51 0455/004). Op artikel 7 dient *mevrouw Van Gool c.s.* amendement nr. 52 (DOC 51 0455/005) in.

Mevrouw Simonne Creyf (CD&V) constateert dat die artikelen in verband moeten worden gebracht met de in artikel 6 vervatte oplossing, aangezien alle gezins-aansprakelijkheidsverzekeringen de burgerrechtelijke aansprakelijkheid dekken. Aangezien artikel 6 van het wetsvoorstel reeds in een reglementering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid voorziet, ziet de sprekerster niet het nut in van de artikelen 7 en 8. Zij dient de amendementen nrs. 28 en 29 (DOC 51 0455/004) in, tot weglating van de artikelen 7 en 8 van het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel. De sprekerster verwondert er zich trouwens over dat de indieners van het wetsvoorstel, die met betrekking tot artikel 6 amendement nr. 7 (DOC 51 0455/003) hebben ingediend om de organisaties te verplichten een verzekering ter dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid aan te gaan, niet hebben besloten die artikelen weg te laten. Kunnen de indieners bewijzen dat de gezinsaansprakelijkheidsverzekering terzake nog een rol te spelen heeft?

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat die artikelen in verband met de familiale polis behouden moeten blijven omdat de organisaties enerzijds een lange overgangperiode krijgen om zich aan te passen aan de in het wetsvoorstel vervatte bepalingen wat de verzekering betreft, en anderzijds omdat vooralsnog in geen enkele straf noch enig toezicht is voorzien inzake de aan de organisaties opgelegde verplichting. Om de

C'est pourquoi, pour maximaliser la protection des bénévoles, il est nécessaire de maintenir ces dispositions et de s'assurer que le bénévole puisse toujours être couvert par son assurance familiale.

Mme Van Gool et consorts déposent l'amendement n° 52 (DOC 51 0455/005) qui vise à remplacer l'article 7 afin d'éviter que le bénévolat soit exclu des contrats d'assurance familiale.

Mme Greta D'hondt (CD&V) reprend le raisonnement qui sous-tend la volonté de maintien des articles 7 et 8 de la proposition à l'examen. La première raison réside dans l'existence d'une période transitoire prévue à l'article 6 qui est accordée aux organisations pour se mettre en conformité aux dispositions de cet article: l'intervenante est d'avis qu'il faudrait alors lier l'existence des articles 7 et 8 au laps de temps accordé pour la période transitoire. La deuxième raison est le fait qu'aucune sanction ou contrôle de la prise d'assurance par ces organisations n'est encore prévu. Mme D'hondt se demande toutefois si les sociétés d'assurance auprès desquelles sont contractées les assurances familiales seront prêtes à servir de filet de sécurité alors qu'une loi prévoit, même si c'est sans mécanisme de sanction, qu'une assurance doit être contractée par l'organisation. Ce raisonnement n'est pas correct.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) souhaite connaître le point de vue du ministre quant à l'utilité ou non des articles 7 et 8 de la proposition de loi à l'examen.

Mme Simonne Creyf (CD&V) explique que la raison pour laquelle la conclusion d'une assurance en responsabilité civile par les organisations est rendue obligatoire provient du fait que les polices familiales offrant une couverture en responsabilité civile sont insuffisantes. En effet, celles-ci ne sont pas obligatoires. De plus, dans un certain nombre de cas, les assureurs disposent toujours de la faculté de contester l'affaire et de dire que le dommage ne tombe pas sous le régime de l'assurance familiale. C'est pourquoi, l'intervenante ne comprend pas pourquoi, dans le cas où une assurance ne serait pas conclue par l'organisation, l'assurance familiale pourrait constituer un plan de sauvetage.

vrijwilligers zo goed mogelijk te beschermen is het daarom noodzakelijk die bepalingen te handhaven en er zich van te vergewissen dat de vrijwilliger altijd via zijn gezinsaansprakelijkheidsverzekering kan worden beschermd.

Amendement nr. 52 (DOC 51 0455/005) van *mevrouw Van Gool c.s.* strekt ertoe artikel 7 te vervangen. Be-doeling is te voorkomen dat het vrijwilligerswerk zou worden uitgesloten van overeenkomsten inzake familiale polissen.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) komt terug op de redenering die ten grondslag ligt aan het oogmerk de artikelen 7 en 8 van het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel te handhaven. De eerste reden is dat bij artikel 6 is voorzien in een overgangperiode ten behoeve van organisaties, om ze de gelegenheid te bieden zich aan te passen aan de in dat artikel vervatte bepalingen. Volgens de spreekster zouden de artikelen 7 en 8 dan in verband moeten worden gebracht met de voor die overgangperiode toegestane tijdsspanne. De tweede reden is dat vooralsnog in geen enkele straf noch enig toezicht is voorzien inzake de aan de organisaties opgelegde verplichting een verzekering aan te gaan. *Mevrouw D'hondt* vraagt zich evenwel af of de maatschappijen waarbij de gezinsaansprakelijkheidsverzekeringen werden gesloten wel bereid zullen zijn als vangnet te dienen, terwijl in een wet – zij het zonder dienovereenkomstige bestraffingsregeling – is bepaald dat de organisatie een verzekering moet nemen. Die redenering klopt niet.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) wenst te weten of de minister de artikelen 7 en 8 van het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel al dan niet nuttig acht.

Mevrouw Simonne Creyf (CD&V) legt uit dat de aan de organisaties opgelegde verplichting een verzekering tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid te nemen, voortvloeit uit het feit dat gezinsaansprakelijkheids-polissen die een dekking tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid bieden tekort schieten. Ze zijn immers niet verplicht. In een aantal gevallen hebben de verzekeraars bovendien altijd de mogelijkheid de zaak te betwisten en te stellen dat de schade niet door de gezins-aansprakelijkheidsverzekering gedekt is. Om die reden begrijpt de spreekster niet waarom in gevallen waarin de organisatie geen verzekering zou hebben aangegaan, de gezinsaansprakelijkheidsverzekering een vangnet zou kunnen vormen.

Art. 9

Cet article fait l'objet de l'*amendement n° 8 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/3)* et du *sous-amendement n° 47 des mêmes auteurs (DOC 51 455/5)*.

Mme Greet Van Gool expose que l'article 9 soustrait les bénévoles de l'application de diverses dispositions du droit du travail. L'attention des auteurs de la proposition a toutefois été attirée sur le fait qu'il ne convient pas de soustraire les bénévoles de l'application de certaines dispositions du droit du travail, telles que les dispositions relatives au bien-être au travail. C'est pourquoi l'article dans sa nouvelle rédaction confie au Roi le soin de déterminer les dispositions du droit du travail applicables aux bénévoles.

Le sous-amendement n° 47 au § 2 de l'article proposé dans une nouvelle rédaction confie au Roi le soin de déterminer les conditions auxquelles il convient de soustraire les bénévoles de l'application des dispositions relatives à l'occupation des travailleurs étrangers. Il s'agit de permettre notamment aux demandeurs d'asile d'exercer une activité bénévole.

Mme Greta D'hondt (CD&V) recommande la prudence: il convient d'éviter que le travail bénévole puisse être détourné de ses fins dans le cadre des migrations économique. Elle demande au ministre comment et par quels moyens de contrôle cet écueil sera évité. Elle reconnaît cependant que les amendements rencontrent un certain nombre d'objections qu'elle avait déjà formulées.

Elle souhaite également savoir dans quelle mesure des bénévoles sont ou non susceptibles de se voir attribuer un titre de séjour provisoire.

Le sous-amendement n° 47 améliore le texte de l'amendement n° 8; il ne trouve cependant pas sa place dans la loi en discussion, mais plutôt dans la loi du 30 avril 1999 relative à l'occupation des travailleurs étrangers. D'ailleurs, si l'avis du Conseil d'Etat était demandé à ce sujet, celui-ci confirmerait son propos.

M. Charles Michel (MR) se demande si l'article 9 est bien nécessaire. L'article 3 définit le champ d'application de la future loi, en énonçant précisément que l'on ne se trouve pas dans le contexte de relations de travail.

Mme Nahima Lanjri (CD&V) souhaite que l'on réfléchisse aux conséquences possibles de la disposition

Art. 9

Met betrekking tot dit artikel dient *mevrouw Van Gool* c.s. amendement nr. 8 (DOC 51 0455/003) en sub-amendement nr. 47 (DOC 51 0455/005) in.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) legt uit dat artikel 9 de vrijwilligers onttrekt aan diverse in het arbeidsrecht vervatte bepalingen. Men heeft de aandacht van de indieners van het wetsvoorstel er evenwel op gevestigd dat het niet wenselijk is de vrijwilligers te onttrekken aan de toepassing van sommige bepalingen uit het arbeidsrecht, zoals bijvoorbeeld die inzake het welzijn op het werk. Daarom wordt krachtens de nieuwe versie van het artikel de Koning gemachtigd te bepalen welke bepalingen uit het arbeidsrecht op de vrijwilligers van toepassing zijn.

Subamendement nr. 47, dat ertoe strekt te voorzien in een nieuwe versie van § 2, van het voorgestelde artikel, machtigt de Koning te bepalen onder welke voorwaarden de vrijwilligers moeten worden onttrokken aan de bepalingen betreffende het inzetten van buitenlandse werknemers. Het is met name de bedoeling de asielzoekers de gelegenheid te bieden vrijwilligerswerk te verrichten.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) maant aan tot omzichtigheid: er moet worden voorkomen dat het vrijwilligerswerk oneigenlijk zou worden aangewend in het kader van economische migratiestromen. Zij vraagt de minister hoe en met welke controlemiddelen dat obstakel uit de weg zal worden geruimd. Toch erkent zij dat de amendementen tegemoet komen aan een aantal bemerkingen die zij reeds had geformuleerd.

Voorts wenst de spreekster te vernemen in welke mate vrijwilligers al dan niet een voorlopige verblijfsvergunning kunnen krijgen.

Subamendement nr. 47 brengt verbeteringen aan in de tekst van amendement nr. 8; het is echter niet op zijn plaats in het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel, doch veeleer in de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers. Mocht de Raad van State terzake om advies worden verzocht, zou die trouwens haar betoeg bevestigen.

De heer Charles Michel (MR) vraagt zich af of artikel 9 wel noodzakelijk is. Bij artikel 3 wordt de werkingssfeer van de toekomstige wet omschreven, waarbij precies wordt aangegeven dat een en ander niet dient te worden beschouwd binnen de context van de arbeidsverhoudingen.

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) wenst dat wordt nagedacht over de mogelijke gevolgen van de ter bespre-

en discussion. Elle rappelle à quel point on tente d'éviter que divers instruments, tels le mariage, les demandes d'asile, etc ..., soient utilisés par des non-Belges pour s'installer en Belgique. Autoriser le travail volontaire par des étrangers qui ne résident pas en Belgique, risque d'ouvrir la porte à des abus. Cela ne vaut évidemment pas pour les étrangers qui résident en Belgique dans le cadre de divers statuts.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) rappelle qu'à l'évidence, les volontaires ne sont pas des travailleurs. Certaines dispositions du droit du travail peuvent néanmoins être utilement applicables aux volontaires, telles que des dispositions sur le bien-être au travail. Cela correspond aux souhaits des représentants des travailleurs au sein du CNT; la lettre de la ministre de l'Emploi confirme par ailleurs l'option adoptée dans le cadre de l'article 9.

Cette option rencontre en même temps les objections de Mme D'hondt et de Mme Lanjri. La définition précise de ce qui différencie le travail volontaire du travail rémunéré, l'introduction des mécanismes de contrôle qui seront évoqués à l'occasion de la discussion des articles ultérieurs, permettront en effet d'éviter que le travail volontaire soit détourné de ses fins.

En ce qui concerne le travail volontaire de travailleurs étrangers, il n'entre bien sûr pas dans les intentions d'attirer des forces de travail en Belgique par le biais d'un engagement volontaire. L'exception introduite ici tend à rencontrer un souhait du Centre flamand pour les minorités et vise notamment à favoriser l'intégration des demandeurs d'asile.

La ministre de l'Emploi a marqué son accord sur ses dispositions, à la réserve près que des conditions supplémentaires puissent être imposées, d'où le sous-amendement n° 47 qui tend à permettre au Roi d'imposer ces conditions supplémentaires.

A la suite de l'observation de Mme D'hondt en qui concerne le dispositif juridique où il convient de reprendre le texte de l'amendement n° 47, Mme Van Gool souhaite que le ministre communique son point de vue.

M. Charles Michel n'est pas rassuré par la réponse de Mme Van Gool ; la compétence confiée au Roi de déterminer les dispositions du droit du travail qui seront d'application aux bénévoles lui paraît trop étendue et il préférerait se voir communiquer la liste des dispositions

king voorliggende bepaling. Zij herinnert eraan hoezeer wordt geprobeerd te voorkomen dat diverse instrumenten zoals het huwelijk, asielaanvragen enzovoort door niet-Belgen worden aangewend om zich in ons land te vestigen. Niet in België verblijvende vreemdelingen toestaan vrijwilligerswerk te verrichten, dreigt de deur open te zetten voor misbruiken. Zulks geldt uiteraard niet voor de vreemdelingen die in het kader van diverse statuten in België verblijven.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) herinnert eraan dat vrijwilligers vanzelfsprekend geen werknemers zijn. Wel kunnen sommige arbeidsrechtelijke bepalingen eventueel op dienstige wijze toepasselijk zijn op de vrijwilligers, zoals bijvoorbeeld de bepalingen inzake het welzijn op het werk. Zulks stemt overeen met de desiderata van de werknemersvertegenwoordigers binnen de NAR; de brief van de minister van Werk en Consumentenzaken bevestigt trouwens de optie waarvoor in artikel 9 is gekozen.

Die optie komt tegelijkertijd tegemoet aan de bezwaren die mevrouw D'hondt en mevrouw Lanjri hebben geuit. In de definitie wordt gepreciseerd welk verschil bestaat tussen vrijwilligerswerk en bezoldigde arbeid. Dankzij de invoering van de controlemechanismen welke bij de bespreking van de volgende artikelen ter sprake zullen komen, kan worden voorkomen dat vrijwilligerswerk oneigenlijk wordt aangewend.

In verband met vrijwilligerswerk verricht door buitenlandse werknemers zij erop gewezen dat het uiteraard niet de bedoeling is arbeidskrachten naar België te halen via een vrijwillig engagement. De hierbij ingestelde uitzondering strekt ertoe tegemoet te komen aan een verlangen van het Vlaams Minderhedencentrum; zij is er inzonderheid op gericht de integratie van asielzoekers te bevorderen.

De minister van Werk heeft ingestemd met die voorwaarden, weliswaar met dien verstande dat het mogelijk moet zijn bijkomende voorwaarden op te leggen. Vandaar subamendement nr. 47 (DOC 51 0455/004), dat ertoe strekt de Koning te machtigen die bijkomende voorwaarden op te leggen.

Ingevolge de opmerking van mevrouw D'hondt over het juridisch instrumentarium dat moet worden aangevuld met de bepalingen van amendement nr. 47, wenst mevrouw Van Gool het standpunt van de minister te kennen.

De heer Charles Michel (MR) is niet gerustgesteld door het antwoord van mevrouw Van Gool. Hij vindt dat aan de Koning een te ruime bevoegdheid wordt verleend om te bepalen welke arbeidsrechtelijke bepalingen zullen gelden voor vrijwilligers. Hij zou liever be-

en cause. Il craint que le travail bénévole soit rendu extrêmement compliqué.

Mme Lanjri fait observer que les articles 2 et 3 proposés n'introduisent aucune restriction quant à la nationalité de celui qui s'engage comme volontaire.

En réponse à *Mme Lanjri*, *Mme Van Gool* rappelle qu'il n'a jamais été question d'octroyer un titre de séjour à des ressortissants étrangers qui viendraient en Belgique pour effectuer des prestations bénévoles. Elle cite les propos d'un précédent ministre de l'Emploi, *Mme Onkelinx*, qui estimait que les ressortissants étrangers doivent disposer d'un permis de travail même pour effectuer des prestations bénévoles. Les conditions complémentaires que le Roi est autorisé à imposer visent précisément à rencontrer les craintes d'abus formulées par *Mme Lanjri*.

En réponse au souhait exprimé par *M. Michel* de pouvoir disposer d'une liste détaillée des dispositions du droit du travail qui seraient applicables aux volontaires, l'intervenante répond qu'une entrée vigueur postposée au 1er juillet 2006 est proposée pour l'article 9, précisément en raison de l'ampleur du travail d'établissement de cette liste.

M. Charles Michel n'est pas convaincu par l'argumentation. L'amendement n° 47, tel qu'il est rédigé soumet les bénévoles au droit du travail, puisque le Roi est chargé d'établir la liste des dispositions à l'application desquelles ils sont soustraits.

Mme Greta D'hondt se demande s'il ne convient pas d'inverser la rédaction de l'amendement n° 47 et d'exclure l'applicabilité des dispositions du droit du travail, sauf celles que le Roi déterminerait.

Mme Van Gool répond qu'à l'heure actuelle, un certain nombre de dispositions du droit du travail sont d'application; il convient de vérifier si leur applicabilité doit être maintenue.

Tant *M. Michel* que *Mme D'hondt* aimeraient savoir quelles sont ces dispositions.

Le président, M. Jean-Marc Delizée, propose de demander ces précisions complémentaires au ministre.

schikken over de lijst van de betrokken bepalingen. Hij vreest dat het vrijwilligerswerk uiterst ingewikkeld zal worden gemaakt.

Mevrouw Nahima Lanjri (CD&V) merkt op dat de artikelen 2 en 3 van het wetsvoorstel geen enkele beperking inbouwen inzake de nationaliteit van de personen die vrijwilligerswerk verrichten.

Ingevolge de opmerking van mevrouw Lanjri wijst *mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit)* op het feit dat nooit is overwogen een verblijfsvergunning toe te kennen aan vreemde onderdanen die naar België zouden komen om hier vrijwilligerswerk te verrichten. Zij verwijst naar de uitspraken van een vorige minister van Werk, mevrouw Onkelinx, die stelde dat vreemde onderdanen over een arbeidsvergunning moeten beschikken, zelfs voor vrijwilligerswerk. De bijkomende voorwaarden die door de Koning kunnen worden opgelegd, moeten net de vrees voor misbruik, waaraan mevrouw Lanjri uiting gaf, de kop indrukken.

In antwoord op het verzoek van de heer Michel om te kunnen beschikken over een gedetailleerde lijst van de arbeidsrechtelijke bepalingen die van toepassing zouden zijn op de vrijwilligers, stelt de spreekster dat wordt voorgesteld de inwerkingtreding van artikel 9 uit te stellen tot 1 juli 2006. Het opstellen van een soortgelijke lijst neemt nu eenmaal veel tijd in beslag.

De heer Charles Michel (MR) is niet overtuigd van die argumentatie. Volgens de huidige tekst van amendement nr. 47 zijn de vrijwilligers onderworpen aan het arbeidsrecht, aangezien de Koning is belast met het opstellen van de lijst van de geldende bepalingen waaraan zij niet onderworpen zijn.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) vraagt zich af of de redenering in amendement nr. 47 niet moeten worden omgedraaid. Aldus zouden de arbeidsrechtelijke bepalingen niet van toepassing zijn, met uitzondering van de bepalingen welke de Koning vaststelt.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) antwoordt dat thans al een aantal arbeidsrechtelijke bepalingen van toepassing is. Men zou moeten nagaan of dat zo moet blijven.

Zowel *de heer Charles Michel (MR)* als *mevrouw Greta D'hondt (CD&V)* wensen te weten over welke bepalingen het gaat.

Voorzitter Jean-Marc Delizée (PS) stelt voor de minister te verzoeken die aanvullende preciseringen te bezorgen.

Art. 10 à 12bis

L'article 10 fait l'objet des amendements n° 30 de Mmes Creyf et D'hondt (doc. 51 455/4), n° 9 de Mme Van Gool et consorts (doc. 51 455/3), sous-amendé par les amendements 58 de Mmes Turtelboom, Van Gool, Storms, D'hondt, Creyf et Lanjri et M. Delizée, 59 de Mmes Creyf, D'hondt, Lanjri, Van Gool et Storms (doc. 51 455/6), 46 de MM. Michel et Courtois (doc. 51 455/4).

L'article 11 fait l'objet des amendements n° 31 de Mmes Creyf et D'hondt (doc. 51 455/4) et de l'amendement n° 55 de Mmes Van Gool et Storms (doc. 51 455/5).

L'article 12 fait l'objet de l'amendement n° 44 de Mmes Creyf et D'hondt (doc. 51 455/4).

L'amendement n° 45 de Mmes Creyf et D'hondt (DOC 51 455/4) tend à insérer un article 12bis.

Mme Greet Van Gool (*sp.a-spirit*) expose qu'il s'agit de l'une des dispositions essentielles de la proposition, à savoir les indemnités perçues dans le cadre du bénévolat. L'amendement n° 9 propose des plafonds inférieurs à ceux qui étaient prévus dans la proposition initiale et répond ainsi aux réserves formulées par le CNT dans son avis n° 1.506 du 9 février 2005. Le CNT se prononce en faveur du maintien des montants actuels, afin d'éviter le développement «d'une zone floue, dans laquelle il ne serait plus possible d'opérer de distinction entre le bénévolat et le travail rémunéré, mais aussi le risque d'éviction du travail semi-agoral par le bénévolat»; le Conseil propose cependant d'évaluer ces montants dans les deux ans.

A côté du plafond annuel mentionné à la proposition initiale, l'amendement prévoit un plafonds mensuel. Un volontaire bénéficiant d'une indemnité dans le cadre de l'un des statuts précaires est en effet susceptible de cumuler plusieurs activités parmi lesquelles une activité volontaire, et il convient d'éviter que ceci soit source d'abus.

L'évaluation proposée par le CNT est par ailleurs prévue par l'amendement.

M. Charles Michel (MR) considère que les montants proposés sont trop bas pour rendre attractif l'engagement volontaire. Vu le montant proposé par son groupe (2.500 euro par an, mais il pourrait se rallier à un mon-

Art. 10 tot 12bis

Op artikel 10 dienen de dames Creyf en D'hondt amendement nr. 30 (DOC 51 0455/004) in, mevrouw Van Gool c.s. amendement nr. 9 (DOC 51 0455/003), en de heren Courtois en Michel amendement nr. 46 (DOC 51 0455/004).

Op amendement nr. 9 (DOC 51 0455/003) dient mevrouw Turtelboom c.s. subamendement nr. 58 (DOC 51 0455/006) in, en mevrouw Creyf subamendement nr. 59 (DOC 51 0455/006).

Op artikel 11 dienen de dames Creyf en D'hondt amendement nr. 31 (DOC 51 0455/004) in, en de dames Van Gool en Storms amendement nr. 55 (DOC 51 0455/005).

Op artikel 12 dienen de dames Creyf en D'hondt amendement nr. 44 (DOC 51 0455/004) in.

Het door de dames Creyf en D'hondt ingediende amendement nr. 45 (DOC 51 0455/004) strekt ertoe een artikel 12bis (*nieuw*) in te voegen.

Mevrouw Greet Van Gool (*sp.a-spirit*) stelt dat deze artikelen tot de belangrijkste van het wetsvoorstel behoren; zij betreffen namelijk de vergoedingen bij vrijwilligerswerk. Amendement nr. 9 stelt lagere grensbedragen in dan die waarin het wetsvoorstel oorspronkelijk voorzag, teneinde tegemoet te komen aan het voorbehoud waaraan de NAR uiting had gegeven in zijn advies nr. 1.506 van 9 februari 2005. De NAR geeft er de voorkeur aan de huidige bedragen te behouden, om te voorkomen dat «een grijze zone [ontstaat] waarin vrijwilligerswerk en bezoldigde arbeid niet meer van elkaar te onderscheiden zijn, maar ook [om] het risico van verdringing van semi-agorale arbeid door vrijwilligerswerk [te beperken]». De Raad stelt evenwel voor die bedragen binnen twee jaar te evalueren.

Naast de in het wetsvoorstel oorspronkelijk vermelde bovengrens per jaar voorziet het amendement tevens in een maandelijkse bovengrens. Een vrijwilliger die een vergoeding ontvangt in het kader van één van de preciaire statuten kan immers meerdere activiteiten, waaronder vrijwilligerswerk, cumuleren. Men moet voorkomen dat zulks tot misbruik leidt.

Het amendement voorziet overigens in de door de NAR voorgestelde evaluatie.

De heer Charles Michel (MR) meent dat de vooropgestelde bedragen te laag zijn om het vrijwilligerswerk aantrekkelijk te maken. Gezien het bedrag dat door zijn fractie wordt vooropgesteld (2.500 euro per jaar, maar

tant inférieur à celui-ci), il ne saurait être question de suspecter une rémunération au noir. Simultanément, puisque le souci est d'éviter que des rémunérations soient soustraites aux dispositions fiscales et sociales, il y aurait lieu de prévoir une sanction pour les organisations qui détourneraient de leur finalité les dispositions relatives au volontariat.

De manière générale, l'intervenant ne pense pas que les plafonds fixés à l'indemnité dans le cadre du volontariat soient de nature à contrarier le travail au noir; d'autres dispositions doivent servir cette fin.

Mme Greta D'hondt n'est, pour une fois, pas tentée de suivre l'avis du CNT. Les montants dont il s'agit sont des remboursements de frais exposés, qui ne doivent pas être prouvés et qui ne donnent lieu à aucune déduction fiscale ni cotisation sociale. Elle regrette que les auteurs de la proposition proposent des montants inférieurs à ceux de la proposition initiale. Avec l'amendement n° 30, l'intervenante propose pour sa part un plafond annuel de 1250 euro, assorti de plafonds trimestriels. De tels montants ne sont pas de nature à induire une concurrence entre l'activité volontaire et le travail rémunéré. Quant à l'amendement n° 31, il tend à inscrire les dispositions concernant les indemnités perçues dans le cadre du volontariat, dans la législation fiscale plutôt que dans la loi en discussion.

De façon générale, l'oratrice ne comprend pas que les auteurs de la proposition aient fixé dans le cadre de l'activité volontaire des montants tellement plus contraignants que ceux qui ont été fixés dans le cadre des dispositions relatives au statut des artistes.

L'intervenante souhaite par ailleurs savoir si les exceptions actuelles, par exemple pour les volontaires de la Croix Rouge, sont maintenues en s'additionnant aux dispositions en discussion.

L'amendement n° 44 tend à recueillir l'avis du CNT en vue de la révision du montant des indemnités.

L'amendement n° 45 vise à imposer, dans un article 12*bis*, aux associations qui ont recours à des volontaires la tenue d'un registre des indemnités accordées, permettant ainsi un éventuel contrôle.

Enfin, l'oratrice souhaite que l'on envisage l'opportunité d'inscrire le montant retenu pour l'indemnité forfaitaire, dans le Code des impôts sur les revenus et dans l'arrêté royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 dé-

de la fraction kan ook instemmen met een lager bedrag), is het vermoeden van betaling «in het zwart» uitgesloten. Aangezien het niet de bedoeling is dat vergoedingen worden onttrokken aan de fiscale en sociale wetgeving, zou tegelijk moeten worden voorzien in een sanctie jegens de organisaties die de vrijwilligersregeling misbruiken.

In het algemeen meent de spreker dat de inzake de vergoedingen bij vrijwilligerswerk vastgestelde bovengrenzen het zwartwerk niet kunnen tegengaan; daarvoor zijn andere bepalingen nodig.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) is voor één keer niet geneigd het advies van de NAR op te volgen. De betrokken bedragen worden betaald als vergoeding voor gemaakte kosten. Die moeten niet worden bewezen, zijn niet fiscaal aftrekbaar en zijn niet onderworpen aan sociale bijdragen. Zij betreurt dat de indieners van het voorstel bedragen naar voren schuiven die lager zijn dan die in het wetsvoorstel. In amendement nr. 30 stelt de spreker voor de vergoedingen op jaarbasis te beperken tot 1.250 euro, en tot 600 euro per trimester. Soortgelijke bedragen zijn niet van die aard dat ze kunnen leiden tot «concurrentie» tussen vrijwilligerswerk en bezoldigde arbeid. Amendement nr. 31 strekt ertoe de bepalingen over de vergoedingen bij vrijwilligerswerk op te nemen in de fiscale wetgeving, en niet in de thans besproken wet.

In het algemeen begrijpt de spreker niet dat de indieners van het wetsvoorstel veel striktere bedragen hebben vastgesteld voor vrijwilligerswerk dan die welke zijn opgenomen in de bepalingen inzake het statuut van de kunstenaar.

De spreker wenst voorts te weten of de uitzonderingen waarin thans is voorzien, bijvoorbeeld voor de vrijwilligers van het Rode Kruis, behouden blijven, bovenop de thans ter bespreking voorliggende bepalingen.

Amendement nr. 44 strekt ertoe het advies van de NAR in te winnen, met het oog op de herziening van het bedrag van de vergoedingen.

Amendement nr. 45 strekt ertoe een artikel 12*bis* (nieuw) in te voegen, teneinde de organisaties die een beroep doen op vrijwilligers te verplichten een register van de uitbetaalde vergoedingen bij te houden. Aldus wordt het mogelijk daarop toezicht te houden.

Ten slotte verzoekt de spreker na te gaan of het mogelijk is het bedrag van de forfaitaire vergoeding vast te stellen in het Wetboek van de inkomstenbelastingen, alsook in het koninklijk besluit van 28 november 1969 tot uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening

cembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs (*Moniteur belge* du 5 décembre 1969).

En conclusion, l'oratrice invite les auteurs de la proposition à se rendre compte que les montants maxima qu'ils proposent pour l'indemnité équivaut à créer un *statu quo* négatif.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) attire l'attention de Mme D'hondt sur le fait que le montant maximum proposé ici concerne une indemnité, tandis que dans le cas des artistes, il s'agit d'une rémunération.

Et en ce qui concerne cette indemnité, deux possibilités sont prévues: soit le volontaire fournit à l'association les preuves des frais qu'il a exposé dans le cadre de l'activité volontaire et l'association lui rembourse ces frais intégralement, sans qu'une limite soit fixée à ce remboursement; soit, les associations remboursent les frais exposés par le volontaire sur une base forfaitaire. Cette indemnité forfaitaire est actuellement régie par l'article 17 *quinquies* de l'arrêté royal précité du 28 novembre 1969 (inséré par l'arrêté royal du 19 novembre 2001) et par la circulaire du ministre des Finances du 5 mars 1999 (Ci.RH 241/509.803).

Les échos provenant du secteur insistent davantage sur la sécurité juridique que sur la hauteur du plafond fixé pour les indemnités; le Conseil supérieur des volontaires n'a pas formulé d'objections aux nouveaux montants proposés par l'amendement n° 9.

Enfin, l'article 12 prévoit explicitement la possibilité d'instaurer une indemnité supérieure pour certaines catégories de volontaires.

Mme Annemie Turtelboom (VLD) souligne l'importance de la double possibilité offerte par la proposition pour le défraiement des volontaires: la diversité des situations est ainsi rencontrée.

Le montant du plafond évite qu'un piège au chômage soit créé. C'est pourquoi l'intervenante ne peut se rallier à l'observation de M. Michel, qui craignait que le plafond trop bas incite au travail au noir.

En ce qui concerne le relèvement du plafond de l'indemnité pour certaines catégories de volontaires, et la fixation d'un plafond mensuel, l'intervenante demande à la représentante du ministre d'en examiner l'incidence sur des activités à caractère saisonnier, comme par

van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de maatschappelijke zekerheid der arbeiders (*Belgisch Staatsblad* van 5 december 1969).

Tot besluit wijst de spreekster de indieners van het wetsvoorstel op het feit dat de door hen vooropgestelde bovengrenzen voor de vergoeding een negatief *status-quo* creëert.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) wijst mevrouw D'hondt erop dat het voor de vrijwilligers vooropgestelde maximumbedrag een vergoeding is, terwijl in het geval van de kunstenaars sprake is van een bezoldiging.

Inzake die vergoeding is voorzien in twee mogelijkheden. De vrijwilliger kan de organisatie de bewijzen bezorgen van de kosten die hij heeft gemaakt in het kader van zijn vrijwilligerswerk, waarna de organisatie hem die kosten integraal – en zonder beperking – terugbetaalt. Een tweede mogelijkheid is dat de organisatie de door de vrijwilliger gemaakte kosten forfaitair terugbetaalt. Die forfaitaire vergoeding is thans geregeld bij artikel 17 *quinquies* van het voormelde koninklijk besluit van 28 november 1969 (ingevoegd bij koninklijk besluit van 19 november 2001), alsook bij de circulaire van de minister van Financiën van 5 maart 1999 (CI.RH 241/509.803).

Naar eigen zeggen hecht de sector meer belang aan de rechtszekerheid dan aan het bedrag van de bovengrenzen van de vergoedingen. De Hoge Raad voor Vrijwilligers heeft geen opmerkingen gemaakt bij de nieuwe bedragen die in amendement nr. 9 (DOC 51 0455/003) naar voren worden geschoven.

Ten slotte voorziet artikel 12 uitdrukkelijk in de mogelijkheid een hogere vergoeding in te voeren voor bepaalde categorieën van vrijwilligers.

Mevrouw Annemie Turtelboom (VLD) benadrukt dat het zeer belangrijk is dat het wetsvoorstel voorziet in twee mogelijkheden om de vrijwilligers te vergoeden; aldus wordt tegemoet gekomen aan de sterk uiteenlopende individuele situaties.

Het grensbedrag voorkomt dat een werkloosheidsval wordt gecreëerd. De spreekster kan zich derhalve niet vinden in de opmerking van de heer Michel, die vreest dat het te lage grensbedrag zal aanzetten tot zwartwerk.

Wat het verhoogde grensbedrag voor de vergoeding van bepaalde categorieën van vrijwilligers betreft, alsook de vaststelling van een maandelijks bovengrens, verzoekt de spreekster de vertegenwoordigster van de minister na te gaan welke gevolgen zulks heeft voor de

exemple les activités qui se déroulent exclusivement pendant les vacances scolaires d'été. Elle rappelle à cet égard l'exception inscrite dans la réglementation sur les allocations de chômage pour les partenaires de chômeurs chefs de ménage.

M. Charles Michel (MR) attire l'attention sur le fait que, tel qu'il est libellé, l'article 10 prévoit que l'ensemble des frais exposés doit être justifié, et non uniquement la part des frais qui dépasse le plafond. Il se pourrait donc que le volontaire, prévoyant recourir à l'indemnité forfaitaire, n'ait pas conservé les premiers justificatifs de ses frais.

Rappelant qu'à son estime le plafond est trop bas, l'intervenant se rallie à la suggestion de Mme D'hondt de créer un registre des indemnités dans chaque association; des sanctions pourraient même être prévues pour les associations qui ne se conformeraient pas à la loi.

Mme Greta D'hondt attire l'attention sur l'activité volontaire organisée, où les décisions se prennent souvent à un niveau supra-local, entraînant des frais qui se distinguent des frais des activités bénévoles au niveau local.

Quant à l'activité saisonnière signalée par Mme Turtelboom, elle lui paraît pouvoir se régler dans le cadre du travail d'étudiant ou du travail temporaire.

En ce qui concerne certaines catégories particulières de volontaires, telles que ceux de la Croix Rouge, de la protection civile, etc..., *Mme Van Gool* rappelle que le ministre de l'Intérieur prépare actuellement un statut adapté à leurs activités.

Quant à l'inscription des plafonds dans le Code des impôts sur les revenus et dans l'arrêté royal du 28 novembre 1969, l'intervenante rappelle que la formulation actuelle répond à une remarque du Conseil d'Etat.

Art. 13

Cet article fait l'objet de l'amendement n° 10 de *Mme Van Gool et consorts* (doc. 51 455/3).

seizoenarbeid, zoals bijvoorbeeld voor de werkzaamheden die uitsluitend 's zomers, tijdens de schoolvakantie worden verricht. In dat verband herinnert zij eraan dat de reglementering inzake de werkloosheidsuitkeringen in een uitzondering voorziet voor de partners van werklozen die gezinshoofd zijn.

De heer Charles Michel (MR) wijst erop dat artikel 10, in zijn huidige bewoordingen, bepaalt dat alle gemaakte kosten moeten worden bewezen, en dus niet alleen het gedeelte van de kosten dat de bovengrens overschrijdt. De kans bestaat dus dat een vrijwilliger die van plan was een forfaitaire vergoeding aan te vragen, de eerste bewijzen van de gemaakte kosten niet heeft bewaard.

De spreker wijst er nogmaals op dat hij de bovengrens te laag vindt, en kan zich aldus vinden in de suggestie van mevrouw D'hondt dat iedere vereniging een register van de uitbetaalde vergoedingen moet bijhouden. Men zou zelfs kunnen voorzien in sancties voor de verenigingen die de wet niet in acht nemen.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) wijst op het bestaan van georganiseerd vrijwilligerswerk, waar de beslissingen vaak supralokaal worden genomen. De aldus gemaakte kosten zijn niet dezelfde als de kosten voor vrijwilligerswerk op lokaal niveau.

De seizoenarbeid waarnaar mevrouw Turtelboom verwees, kan volgens de spreker worden geregeld in het kader van de regeling inzake studentenjobs of tijdelijke arbeid.

Wat bepaalde bijzondere categorieën van vrijwilligers betreft, zoals die van het Rode Kruis, de civiele bescherming enzovoort, herinnert *mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit)* eraan dat de minister van Binnenlandse Zaken thans werkt aan een statuut dat op hun werkzaamheden is afgestemd.

Wat de vaststelling van de bovengrenzen in het Wetboek van de inkomstenbelastingen en in het koninklijk besluit van 28 november 1969 betreft, wijst de spreker erop dat de huidige bewoordingen overeenstemmen met een opmerking van de Raad van State.

Art. 13

Mevrouw Van Gool c.s. dient amendement nr. 10 (DOC 51 0455/003) in.

Mme Van Gool (sp.a-spirit) rappelle que l'article 13 vise à simplifier les formalités à remplir par un chômeur qui exercerait une activité bénévole et lui impose simplement une déclaration préalable au bureau de chômage au lieu d'une demande d'autorisation comme c'est le cas actuellement. L'amendement n° 10 prévoit les conditions dans lesquelles le directeur du bureau de chômage peut s'opposer à l'exercice de l'activité bénévole; l'amendement prévoit également la possibilité d'imposer par arrêté royal des conditions supplémentaires aux trois stades de cette procédure.

Jugeant la procédure actuelle trop compliquée, *Mme Greta D'hondt (CD&V)* se rallie à la disposition proposée. Pourquoi toutefois cette disposition vise-t-elle les seuls bénéficiaires d'une allocation de chômage ?

Mme Sabien Lahaye-Battheu (VLD) réaffirme le principe que l'exercice d'une activité volontaire par un chômeur ne peut diminuer sa disponibilité pour le marché du travail. L'amendement n° 10 répond à cette préoccupation.

Quant à la procédure de recours, la proposition initiale prévoyait le recours auprès de l'Onem ; cette disposition n'est pas reprise par l'amendement n° 10. Qu'en est-il du recours ?

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise que l'amendement n° 10 confie au Roi le soin de préciser notamment les conditions du recours.

En réponse à *Mme D'hondt*, l'intervenante précise qu'en effet, seuls les bénéficiaires d'une allocation de chômage doivent faire une déclaration préalable; cela signifie que toutes les autres catégories de demandeurs d'emploi peuvent exercer une activité volontaire sans faire de déclaration préalable.

Mme Greta D'hondt (CD&V) relève que dans ces conditions, les demandeurs d'emploi qui sont en stage d'attente ou ont été exclus du bénéfice d'allocations, ne doivent pas introduire de déclaration préalable.

L'intervenante souhaite explicitement que la ministre de l'Emploi soit interrogé à ce sujet.

Mme Van Gool répond que le texte est clair, mais que, bien sûr, les règles ordinaires relatives au contrôle, restent d'application.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) wijst erop dat artikel 13 ertoe strekt de vormvereisten te vereenvoudigen die worden opgelegd aan een werkloze die vrijwilligerswerk verricht. Aldus moet hij daarvan alleen voorafgaandelijk aangifte doen bij het werkloosheidsbureau, en moet hij niet langer de toestemming vragen, zoals dat thans het geval is. Amendement nr. 10 voorziet in de voorwaarden waaronder de directeur van het werkloosheidsbureau zich kan verzetten tegen het vrijwilligerswerk. Bovendien voorziet het amendement in de mogelijkheid om bij koninklijk besluit bijkomende voorwaarden op te leggen, en wel in de drie stadia van die procedure.

Aangezien *mevrouw Greta D'hondt (CD&V)* de huidige procedure te ingewikkeld acht, kan zij zich vinden in de voorgestelde bepaling. Zij vraagt zich evenwel af waarom de bepaling alleen geldt voor de uitkeringsgerechtigde werklozen.

Mevrouw Sabien Lahaye-Battheu (VLD) benadrukt nogmaals het principe dat de uitoefening van een vrijwilligersactiviteit door een werkloze zijn beschikbaarheid voor de arbeidsmarkt niet mag inperken. Amendement nr. 10 komt aan die betrachting tegemoet.

In verband met de beroepsprocedure voorzag het wetsvoorstel in een beroepsmogelijkheid bij de RVA: die bepaling is niet in amendement nr. 10 opgenomen. Wat gebeurt er met het beroep?

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) licht toe dat amendement nr. 10 de Koning machtigt met name de beroepsvoorwaarden te preciseren.

In antwoord op *mevrouw D'hondt* preciseert de spreker dat inderdaad alleen de uitkeringsgerechtigde werklozen vooraf aangifte moeten doen; dat betekent dat alle andere categorieën van werkzoekenden vrijwilligerswerk mogen verrichten zonder voorafgaande aangifte.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) merkt op dat de werkzoekenden die een wachtperiode doorlopen of van uitkeringen zijn uitgesloten, onder die voorwaarden geen voorafgaande aangifte moeten doen.

De spreker wenst uitdrukkelijk dat de minister van Werk daarover zou worden ondervraagd.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) antwoordt dat de tekst duidelijk is, maar dat de gewone controleregels uiteraard blijven gelden.

Art. 14

L'article 14 fait l'objet des amendements n° 32 de *Mmes Creyf et D'hondt* (doc. 51 455/4) et n° 11 de *Mme Van Gool et consorts* (doc. 51 455/3).

C'est à la lecture de l'amendement n° 11 que *Mme Greta D'hondt (CD&V)* a déposé l'amendement n° 32. Il lui paraît important de prévoir explicitement que l'indemnité doit se situer en-deçà du plafond fixé à l'article 10.

Mme Van Gool présente l'amendement n° 11, tendant à l'application de la disposition de l'article précédent relative aux chômeurs, également aux prépensionnés.

Art. 15

L'article 15 fait l'objet des amendements n° 33 de *Mmes Creyf et D'hondt* (doc. 51 455/4) et n° 12 de *Mme Van Gool et consorts* (doc. 51 455/3).

Mme D'hondt rappelle que sa proposition initiale prévoyait que l'activité volontaire ne peut pas être incompatible avec la déficience à l'origine de l'incapacité de travail. Tant l'amendement n° 33 que l'amendement n° 12 visent à insérer cette condition dans la proposition en discussion.

Mme Van Gool précise que faisant suite à l'avis du Conseil national du travail, l'amendement n° 12 confie au médecin-conseil le soin d'évaluer la compatibilité de l'état de santé général du volontaire avec l'activité qu'il souhaite exercer.

Elle demande aux auteurs de l'amendement n° 33 pourquoi celui-ci fait référence à l'article 90, al. 1er de la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994.

M. Bruno Van Grootenbrulle (PS) rappelle les dispositions réglementaires et les formalités à remplir par le travailleur qui, après une période d'incapacité de travail, souhaite reprendre une activité, rémunérée ou bénévole.

Art. 14

De dames Creyf en D'hondt dienen amendement nr. 32 (DOC 51 0455/004) in. *Mevrouw Van Gool c.s.* dient amendement nr. 11 (DOC 51 0455/003) in.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) heeft amendement nr. 32 na de lectuur van amendement nr. 11 opgesteld; het strekt ertoe uitdrukkelijk te stellen dat de vergoeding de bij artikel 10 bepaalde bovengrens niet mag overschrijden.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) licht amendement nr. 11 (DOC 51 0455/003) toe, dat ertoe strekt de in artikel 13 voor de werklozen bedoelde regeling eveneens voor de bruggepensioneerden te doen gelden.

Art. 15

De dames Creyf en D'hondt (CD&V) dienen amendement nr. 33 (DOC 51 0455/004) in. *De heer Jean-Marc Delizée (PS)* c.s. dient amendement nr. 12 (DOC 51 0455/003) in.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) herinnert eraan dat haar wetsvoorstel bepaalde dat het vrijwilligerswerk niet onverenigbaar mocht zijn met een gebrek dat aan de oorsprong van de arbeidsongeschiktheid ligt. Zowel amendement nr. 33 als amendement nr. 12 strekken ertoe die voorwaarde aan het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel toe te voegen.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat amendement nr. 12 ingevolge het advies van de Nationale Arbeidsraad de adviserende arts ermee belast te beoordelen of de algemene gezondheidstoestand van de vrijwilliger verenigbaar is met de activiteit die hij wenst te verrichten.

Zij vraagt aan de indieners van amendement nr. 33 waarom het verwijst naar artikel 90, eerste lid, van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994.

De heer Bruno Van Grootenbrulle (PS) herinnert aan de reglementaire bepalingen en de vormvereisten die een werknemer moet vervullen als hij na een periode van arbeidsongeschiktheid een activiteit wenst te hervatten, op bezoldigde basis of als vrijwilliger.

Art. 16

L'article 16 fait l'objet de l'amendement n° 13 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 0455/003), sous-amendé par l'amendement 56 de Mmes Van Gool, Storms et Turtleboom et M. Delizée (DOC 51 0455/006).

Mme Van Gool précise qu'en ce qui concerne les allocations sociales, quelles qu'elles soient, il convient d'abord de se prononcer sur la compatibilité entre le statut d'allocataire social et celui de volontaire et ensuite de se prononcer sur la compatibilité des allocations sociales avec l'indemnité prévue dans le cadre de l'activité volontaire.

En ce qui concerne le revenu d'intégration, objet de l'article 16, l'amendement n° 13 pose en principe la compatibilité de l'activité et de l'indemnité mais laisse au Roi le soin de fixer les conditions et les modalités de cette compatibilité.

Constatant qu'une telle restriction n'est pas prévue pour les bénéficiaires d'allocations de chômage, les prépensionnés ou les bénéficiaires d'une indemnité d'incapacité de travail, Mme D'hondt souhaite savoir à quelles préoccupations elle répond.

La représentante du ministre répond que du fait qu'à l'origine, la proposition en discussion ne prévoyait pas de plafond mensuel pour l'indemnité dans le cadre de l'activité volontaire, il convenait d'éviter toute possibilité d'abus en cas de cumul avec une allocation d'intégration.

L'amendement n° 9, qui propose un plafond mensuel pour l'indemnité, rencontre cette objection en sorte qu'il ne serait plus nécessaire de prévoir l'éventualité de conditions complémentaires.

Art. 17

L'article 17 fait l'objet des amendements n° 34 de Mmes Creyf et D'hondt (DOC 51 455/4) et n° 14 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/3). Mme D'hondt précise que son amendement n° 34 vise à faire respecter les limites de l'indemnité et vise en outre à confier au Roi le soin de modifier l'arrêté royal plutôt que de procéder par une modification de la loi.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise que son amendement poursuit le même but en ce qui concerne le plafond de l'indemnité. Sur le plan juridique, elle pré-

Art. 16

Mevrouw Van Gool (sp.a-spirit) c.s. dient amendement nr. 13 (DOC 51 0455/003) in, waarop sub-amendement nr. 56 van de heer Delizée c.s. wordt ingediend.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) licht toe dat men zich inzake ongeacht de sociale uitkering eerst moet uitspreken over de verenigbaarheid tussen het statuut van uitkeringsgerechtigde en dat van vrijwilliger, en vervolgens of die uitkeringen verenigbaar zijn met de vergoeding in het kader van de vrijwilligersactiviteit.

Artikel 16 gaat over het leefloon; amendement nr. 13 stelt dat het verrichten van vrijwilligerswerk en het ontvangen van een vergoeding in principe verenigbaar zijn, maar dat de Koning ermee wordt belast terzake de voorwaarden en nadere regels vast te stellen.

Omdat mevrouw Greta D'hondt (CD&V) vaststelt dat een dergelijke beperking niet geldt voor de uitkeringsgerechtigde werklozen, de bruggepensioneerden of de uitkeringsgerechtigde arbeidsongeschikten, wenst zij te weten aan welke betrachting zulks beantwoordt.

De vertegenwoordigster van de minister verklaart dat het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel aanvankelijk niet voorzag in een bovengrens per maand voor de vrijwilligersvergoeding en dat elke mogelijkheid tot misbuik door cumulatie met een leefloon moest worden voorkomen.

Aan dat bezwaar wordt tegemoetgekomen door amendement nr. 9, dat voor de vergoeding een bovengrens per maand in uitzicht stelt, zodat het niet langer nodig is te voorzien in mogelijke aanvullende voorwaarden.

Art. 17

De dames Creyf en D'hondt dienen amendement nr. 34 (DOC 51 0455/004) in. Mevrouw Van Gool c.s. dient amendement nr. 14 (DOC 51 0455/003) in. Mevrouw D'hondt (CD&V) geeft aan dat amendement nr. 34 ertoe strekt de grenzen van de vergoeding te doen in acht nemen en bovendien de aanpassing van het koninklijk besluit aan de Koning over te laten, veeleer dan via een wetswijziging te werk te gaan.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat haar amendement inzake de bovengrens van de vergoeding hetzelfde doel nastreeft. Op juridisch vlak ver-

fère toutefois inscrire le principe dans la loi, afin de garantir davantage de sécurité juridique, en permettant au Roi de préciser les conditions et modalités d'application de ce principe. En outre, l'on évite ainsi de modifier un arrêté royal par une disposition législative.

Art. 18

L'article 18 fait l'objet des amendements n° 35 de *Mmes Creyf et D'hondt* (DOC 51 455/4) et n° 15 de *Mme Van Gool et consorts* (DOC 51 455/3). *Mme D'hondt* attire l'attention de la commission sur le fait que la formulation de son amendement fixe les limites des rétributions à un niveau supérieur.

Mme Van Gool précise que l'amendement n° 15 soustrait l'indemnité perçue dans le cadre de l'activité volontaire du calcul des ressources servant à établir le droit au revenu garanti aux personnes âgées.

Elle rappelle à *Mme D'hondt* que l'indemnité dans le cadre d'une activité volontaire peut être, soit une indemnité forfaitaire plafonnée, soit une indemnité non plafonnée, correspondant au remboursement de tous les frais exposés sur présentation de justificatifs.

Art. 19

L'article 19 fait l'objet des amendements n° 36 de *Mmes Creyf et D'hondt* (doc. 51 455/4) et n° 16 de *Mme Van Gool et consorts* (doc. 51 455/3).

Mme Van Gool présente l'amendement n° 16, qui tend à supprimer l'article 19. L'indemnité dans le cadre d'une activité bénévole ne peut être prise en considération en ce qui concerne la garantie de revenus aux personnes âgées. L'option a cependant été prise de ne pas modifier par la loi des dispositions prises par arrêté royal. Il conviendra dès lors d'adapter l'arrêté royal du 23 mai 2001 portant règlement général en matière de garantie de revenus aux personnes âgées.

Mme D'hondt renvoie à la justification de l'amendement n° 36.

kiesst zij met het oog op meer rechtszekerheid het principe echter in de wet in te schrijven en inzake de toepassing ervan de Koning de mogelijkheid te bieden de voorwaarden en nadere regels te preciseren. Op die manier wordt daarenboven voorkomen dat een koninklijk besluit door een wetsbepaling wordt gewijzigd.

Art. 18

De dames Creyf en D'hondt dienen amendement nr. 35 (DOC 51 0455/004) in. *Mevrouw Van Gool c.s.* dient amendement nr. 15 (DOC 51 0455/003) in. *Mevrouw Greta D'hondt (CD&V)* attendeert de commissie erop dat de formulering van haar amendement ertoe strekt de grenzen van de vergoedingen te verhogen.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat amendement nr. 15 ertoe strekt de in het kader van het vrijwilligerswerk ontvangen vergoeding niet te laten meetellen bij de berekening van het bedrag van de bestaansmiddelen op grond waarvan het recht op een gewaarborgd inkomen voor bejaarden wordt vastgesteld.

Zij herinnert mevrouw D'hondt eraan dat de vergoeding in het kader van vrijwilligerswerk ofwel een geplafonneerde forfaitaire vergoeding kan zijn, ofwel een niet-geplafonneerde vergoeding die overeenstemt met de terugbetaling, na overlegging van de bewijsstukken, van alle gemaakte kosten.

Art. 19

De dames Creyf en D'hondt dienen amendement nr. 36 (DOC 51 0455/004) in.

Mevrouw Van Gool dient amendement nr. 16 (DOC 51 0455/003) in, dat ertoe strekt artikel 19 weg te laten. De vergoeding in het kader van het vrijwilligerswerk mag geen rol spelen bij de inkomensgarantie voor bejaarden. Er is evenwel voor gekozen bepalingen die bij koninklijk besluit zijn genomen, niet bij de wet te wijzigen. Derhalve is een aanpassing nodig van het koninklijk besluit van 23 mei 2001 tot instelling van een algemeen reglement betreffende de inkomensgarantie voor ouderen.

Mevrouw D'hondt verwijst naar de verantwoording van amendement nr. 36.

Art. 19bis et 19ter (nouveaux)

Mme Greta D'hondt présente les amendements n° 37 et 38 (doc. 51 455/4), qui tendent à insérer respectivement les articles 19bis et 19ter nouveaux.

Par ces amendements l'intervenante souhaite exclure explicitement l'activité volontaire et l'indemnité qui y est associée des revenus pris en considération pour établir la pension de retraite et de survie des travailleurs indépendants et salariés. Il s'agit de prévenir tout malentendu futur.

Mme Annemie Turtelboom (VLD) demande au ministre de communiquer dans quelle mesure les dispositions proposées par les amendements n° 37 et 38 sont ou non superflues.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise que la proposition ne contient pas la précision proposée par les amendements n° 37 et 38, parce que, pour déterminer si une personne exerce une activité autorisée au sens de la législation sur les pensions, il est fait référence à une activité susceptible de produire des revenus conformément au Code des impôts sur les revenus. Dès lors qu'un revenu n'est pas retenu par le Code des impôts sur les revenus, il ne s'agit pas d'un revenu professionnel et l'activité qui y donne lieu n'est pas une activité professionnelle. Les dispositions de la proposition déjà examinées excluent clairement l'activité volontaire du champ de l'activité professionnelle, en sorte qu'il n'y avait pas lieu d'ajouter de disposition relative aux pensions.

Au cas où il ressortirait de l'examen auquel le ministre fera procéder que de telles dispositions s'imposent quand même, il y aurait lieu d'ajouter une disposition relative aux pensions du secteur public.

Art. 19quater (nouveau)

Mme D'hondt présente l'amendement n° 39 (DOC 51 0455/004) qui tend à insérer un nouvel article 19quater. Au cas où le champ d'application de la loi serait étendu à des activités volontaires exercées à l'étranger, il s'agit d'adapter la législation relative aux allocations familiales.

Art. 20

Cet article fait l'objet de l'amendement n° 17 de *M. Delizée et consorts* (DOC 51 455/003.).

Art. 19bis en 19ter (nieuw)

Mevrouw D'hondt dient de amendementen nrs. 37 en 38 (DOC 51 0455/004) in, die er toe strekken de respectieve nieuwe artikelen in te voegen.

Met deze amendementen wenst de spreekster uitdrukkelijk het vrijwilligerswerk en de betrokken vergoeding niet te laten meetellen bij de berekening van de inkomsten voor de vaststelling van het rust- en overlevingspensioen van de zelfstandigen en van de loontrekkende werknemers. De bedoeling is in de toekomst elk misverstand te voorkomen.

Mevrouw Annemie Turtelboom (VLD) vraagt de minister in hoeverre de in de amendementen nrs. 37 en 38 voorgestelde bepalingen niet overtollig zijn.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat het wetsvoorstel de in de amendementen nrs. 37 en 38 voorgestelde precisering niet bevat, omdat om na te gaan of iemand een toegelaten beroepsactiviteit in de zin van de pensioenwetgeving uitoefent, verwezen wordt naar een activiteit die inkomsten kan opleveren overeenkomstig het Wetboek van de inkomstenbelastingen. Als in dat Wetboek een inkomen niet in aanmerking komt, gaat het niet om een beroepsinkomen en is de activiteit die ertoe leidt, geen beroepsactiviteit. De al besproken bepalingen van het wetsvoorstel sluiten het vrijwilligerswerk duidelijk uit het gebied van de beroepsactiviteiten uit, zodat het niet nodig was een bepaling in verband met de pensioenen toe te voegen.

Ingeval uit het onderzoek dat de minister zal gelasten, zou blijken dat dergelijke bepalingen toch nodig zijn, dan is een aanvulling met een bepaling over de overheidspensioenen nodig.

Art. 19quater (nieuw)

Mevrouw D'hondt dient amendement nr. 39 (DOC 51 0455/004) in, dat ertoe strekt een nieuw artikel 19quater in te voegen. Mocht het toepassingsgebied van de wet worden uitgebreid tot vrijwilligerswerk in het buitenland, dan moet de wetgeving inzake kinderbijslag worden aangepast.

Art. 20

De heer Delizée c.s. dient amendement nr. 17 (DOC 51 0455/003) in.

Mme Van Gool présente cet amendement, qui s'inscrit dans la logique des précédentes dispositions visant à éviter que l'activité volontaire et l'indemnité à laquelle elle peut donner lieu ait une incidence sur les allocations sociales.

Art. 21

L'article 21 fait l'objet de l'amendement n° 40 de *Mmes Creyf et D'hondt* (DOC 51 455/4).

Il ne fait l'objet d'aucune autre remarque

Art.22

L'article 22 fait l'objet des amendements n° 41 de *Mmes Creyf et D'hondt* (DOC 51 455/4) et n° 18 de *Mme Van Gool et consorts* (DOC. 51 455/3).

Mme Van Gool précise que l'amendement vise à appliquer le principe énoncé au sujet de l'article 20 également aux allocations familiales garanties.

Mme D'hondt renvoie à la justification de l'amendement n° 41.

Art.23

L'article 23 fait l'objet de l'amendement n° 19 de *Mme Van Gool et consorts* (doc. 51 455/3).

Mme Van Gool précise que l'article 19 visait à permettre au Roi de modifier à nouveau toutes les dispositions prises par arrêté royal et qui auraient été modifiées par la loi en discussion.

Puisqu'il a été décidé, dans le cadre de la présente proposition, de ne pas procéder à des modifications de dispositions prises par arrêté royal, cette disposition prévue à l'article 19 peut être supprimé.

Par contre, une nouvelle disposition vise, pour donner suite à l'avis du CNT, à prévoir des mécanismes de contrôle, ainsi que la possibilité d'imposer certaines conditions complémentaires destinées à empêcher le recours abusif au statut des bénévoles.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) déclare que cet amendement in de lijn ligt van de voorgaande amendementen die ertoe strekken te voorkomen dat het vrijwilligerswerk en de vergoeding waarop het recht kan geven, een weerslag zouden hebben op de sociale uitkeringen.

Art. 21

De dames Creyf en D'hondt dienen amendement nr. 40 (DOC 51 0455/004) in.

Er worden geen andere opmerkingen gemaakt.

Art. 22

De dames Creyf en D'hondt dienen amendement nr. 41 (DOC 51 0455/004) in, waarbij *mevrouw Greta D'hondt (CD&V)* verwijst naar de verantwoording van dat amendement.

Mevrouw Van Gool c.s. dient amendement nr. 18 (DOC 51 0455/003) in. Het strekt ertoe het bij de bespreking van artikel 20 ter sprake gekomen principe ook op de gewaarborgde kinderbijslag toe te passen.

Mevrouw D'hondt verwijst naar de verantwoording van amendement nr. 41.

Art. 23

Mevrouw Van Gool c.s. dient amendement nr. 19 (DOC 51 0455/003) in, dat ertoe strekt het artikel te vervangen.

De indienster verklaart dat artikel 23 ertoe strekte de Koning te machtigen opnieuw alle bij koninklijk besluit genomen bepalingen te wijzigen die door de in uitzicht gestelde wet zouden worden gewijzigd.

Aangezien in het kader van dit wetsvoorstel is beslist geen bij koninklijk besluit genomen bepalingen te wijzigen, kan de in artikel 23 opgenomen bepaling worden weggelaten.

Teneinde gevolg te geven aan het advies van de NAR beoogt een nieuwe bepaling daarentegen te voorzien in controlemechanismen, alsmede in de mogelijkheid om bepaalde bijkomende voorwaarden op te leggen die bedoeld zijn om te verhinderen dat misbruik wordt gemaakt van het vrijwilligersstatuut.

Art. 23bis

L'insertion de cet article est proposée par l'amendement n° 51 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/5).

Mme Van Gool (*sp.a-spirit*) expose que, du fait que l'amendement n° 52 à l'article 7 apporte des modifications à un arrêté royal, il convient également de donner au Roi la possibilité de rapporter ces modifications ou d'y apporter des modifications.

Art. 24

L'article 24 fait l'objet de l'amendement n° 20 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 455/3).

Mme Van Gool expose que cet article prévoit l'entrée en vigueur de la loi et répond aux observations du Conseil supérieur du volontariat et du Conseil national du travail. En effet, étant donné que certaines dispositions imposent des obligations aux organisations, la date d'entrée en vigueur de ces dispositions est déterminée en tenant compte du délai que les organisations pourront mettre à profit pour se conformer à ces nouvelles obligations.

VIII.— RÉPONSES DU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES ET DE LA SANTÉ PUBLIQUE

Le ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, M. Rudy Demotte apporte des éclaircissements en ce qui concerne la compatibilité avec le droit européen de l'amendement n°3 (DOC 0455/002) à l'article 2, déposé par Mme Van Gool et consorts, lequel spécifie que la loi règle «le volontariat exercé en Belgique ainsi que celui exercé à l'étranger mais organisé à partir de la Belgique à la condition que le volontaire ait sa résidence principale en Belgique et sans préjudice des dispositions applicables dans le pays où le volontariat est exercé»:

1. Par rapport au règlement européen 1408/71 sur la coordination des régimes de sécurité sociale: le volontaire aura la qualité de «travailleur» si celui-ci est assuré pour au moins une branche dans un régime obligatoire d'un Etat membre. Il peut donc arriver que le volontaire soit soumis au règlement, mais dès lors que la proposition de loi ne règle pas le statut de sécurité sociale du volontaire, il n'y a pas d'incompatibilité.

Art. 23bis

De invoeging van dat artikel wordt voorgesteld door amendement nr. 51 (DOC 51 0455/005) van mevrouw Van Gool c.s..

Mevrouw Van Gool (*sp.a-spirit*) legt uit dat amendement nr. 52 op artikel 7 een koninklijk besluit wijzigt en dat de Koning derhalve ook moet worden gemachtigd die wijzigingen op te heffen of te wijzigen.

Art. 24

Amendement nr. 20 (DOC 51 0455/005) van mevrouw Van Gool c.s. strekt ertoe artikel 24 te vervangen.

Mevrouw Greet Van Gool (*sp.a-spirit*) stipt aan dat dit artikel voorziet in de inwerkingtreding van de wet en dat het beantwoordt aan de opmerkingen van de Hoge Raad voor Vrijwilligers en van de Nationale Arbeidsraad. Sommigen bepalingen leggen immers verplichtingen op aan de organisaties en daardoor is de datum van inwerkingtreding van die bepalingen vastgesteld rekening houdend met de termijn die de organisaties te baat zullen kunnen nemen om aan die nieuwe verplichtingen te voldoen.

VIII. — ANTWOORDEN VAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN EN VOLKSGEZONDHEID

De heer Rudy Demotte, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, geeft verduidelijkingen over de bestaanbaarheid met het Europees recht van amendement nr. 3 (DOC 51 0455/002) op artikel 2, § 1, dat werd ingediend door mevrouw Van Gool c.s. en dat luidt als volgt: «Deze wet regelt het vrijwilligerswerk dat verricht wordt op het Belgisch grondgebied, en het vrijwilligerswerk dat daarbuiten wordt verricht, maar dat georganiseerd wordt vanuit België, op voorwaarde dat de vrijwilliger zijn hoofdverblijfplaats heeft in België, en onverkort de bepalingen van toepassing in het land waar het vrijwilligerswerk wordt verricht.»:

1. Ten aanzien van Verordening nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van de socialezekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen: de vrijwilliger zal de hoedanigheid van «werknemer» hebben als hij verzekerd is voor minstens één tak in een verplicht stelsel van een lidstaat. Het is dus mogelijk dat de vrijwilliger onder de verordening valt, maar er is geen onverenigbaarheid aangezien het wetsvoorstel niet het socialezekerheidsstatuut van de vrijwilliger regelt.

2. Sous l'angle du droit international privé: un conflit de lois se poserait si la proposition de loi belge avait vocation à régler des situations régies par la loi étrangère. Or tel n'est pas le cas, l'objectif de la proposition de loi est notamment de faire en sorte que le titulaire de prestation sociale exerçant une activité de volontaire ne soit pas pénalisé par une prise en compte, pour le calcul de ses revenus, des indemnités reçues dans le cadre du volontariat.

Par conséquent il n'y a pas de conflit de lois: la loi belge règle la question de la compatibilité des prestations belges avec des indemnités belges ou étrangères, mais ne s'impose pas à une loi étrangère.

Quant à la demande de M. Michel de supprimer la partie de phrase «sans préjudice des dispositions applicables dans le pays où le volontariat est exercé» de l'amendement, le ministre des Affaires sociales est d'avis qu'il n'est pas souhaitable de supprimer celle-ci car elle apporte davantage de clarté et de transparence pour les volontaires et les organisations. De la sorte, leur attention est attirée par rapport à l'application du droit étranger si l'activité n'est pas exercée sur le territoire belge.

3. Il est à signaler qu'en l'absence de définition, la notion de volontariat «organisé à partir de la Belgique» est floue et devrait être davantage circonscrite.

4. Il est aussi évident que la loi belge doit garantir l'égalité de traitement, et qu'un citoyen européen titulaire d'une prestation belge doit pouvoir bénéficier des mêmes avantages.

Se penchant sur les articles 6, 7 et 8 relatifs à l'assurance bénévolat, ainsi que sur les divers amendements déposés, le ministre constate que la proposition ne prévoyait, à son origine, pas d'obligation d'assurance. Suite à l'avis du Conseil supérieur des Volontaires ainsi qu'à l'avis des partenaires sociaux au sein du Conseil national du Travail, l'amendement n°7 a été déposé par M. Delizée et consorts (DOC 51 0455/003) afin de rendre obligatoire la prise d'une assurance en responsabilité civile tant pour couvrir l'organisation que le volontaire et pour permettre au Roi d'étendre cette obligation à une assurance couvrant les dommages corporels et une protection juridique dans les cas qu'Il détermine. Le ministre est d'avis qu'obliger à davantage risque de coûter trop cher aux petites organisations.

2. Uit het oogpunt van het internationaal privaatrecht: er zou een wetsconflict optreden mocht het Belgische wetsvoorstel beogen situaties te regelen die onder de buitenlandse wet vallen. Dat is echter niet het geval. Het wetsvoorstel strekt er onder meer toe ervoor te zorgen dat de rechthebbende van sociale uitkeringen die een activiteit van vrijwilliger uitoefent niet wordt bestraft doordat voor de berekening van zijn inkomsten rekening zou worden gehouden met vergoedingen die hij heeft ontvangen in het kader van het vrijwilligerswerk.

Er is dus geen conflict tussen wetten: de Belgische wet regelt de kwestie van de bestaanbaarheid van de Belgische uitkeringen met Belgische of buitenlandse vergoedingen, maar stelt zich niet boven een buitenlandse wet.

In verband met de vraag van de heer Michel om het zinsdeel «, en onverkort de bepalingen van toepassing in het land waar het vrijwilligerswerk wordt verricht» weg te laten in het amendement, is de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid van oordeel dat zulks niet wenselijk is omdat die woorden de vrijwilligers en de organisaties meer duidelijkheid en transparantie bieden. Op die manier wordt hun aandacht gevestigd op de toepassing van het buitenlands recht als de activiteit niet op het Belgisch grondgebied wordt uitgeoefend.

3. Er zij op geattendeerd dat als gevolg van het ontbreken van een definitie het begrip vrijwilligerswerk «georganiseerd vanuit België» vaag is en beter zou moeten worden afgebakend.

4. Het ligt ook voor de hand dat de Belgische wet de gelijke behandeling moet garanderen en dat een Europees burger die recht heeft op een Belgische uitkering dezelfde voordelen moet kunnen krijgen.

Inzake de artikelen 6, 7 en 8 (in verband met de vrijwilligersverzekering) en inzake de diverse amendementen die werden ingediend, constateert de minister dat het wetsvoorstel aanvankelijk niet voorzag in een verplichting een verzekering te sluiten. Als gevolg van het advies van de Hoge Raad voor Vrijwilligers en van dat van de sociale partners in de Nationale Arbeidsraad heeft de heer Delizée c.s. amendement nr. 7 (DOC 51 0455/003) ingediend teneinde het sluiten van een verzekering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid te verplichten. Zodoende worden zowel de organisatie als de vrijwilliger gedekt en wordt de Koning gemachtigd die verplichte verzekering uit te breiden tot lichamelijk letsel en tot rechtsbijstand in de door Hem bepaalde gevallen. Volgens de minister dreigen bijkomende verplichtingen te duur te zijn voor de kleine organisaties.

Il relève, par ailleurs, que d'autres membres de la commission considèrent que cette obligation est beaucoup trop lourde, notamment pour les petites organisations. Mme Greta D'hondt souhaite, au contraire, rendre directement obligatoire à tous, en plus des assurances en responsabilité civile, les assurances couvrant les dommages corporels et la protection juridique. Elle ne trouve pas cohérent de maintenir les articles 7 et 8 relatifs aux assurances familiales qui couvrent aussi les bénévoles.

Le ministre est d'avis qu'il est nécessaire d'apporter aux volontaires ainsi qu'aux tiers une protection minimale tout en conciliant cet objectif avec les impératifs financiers des organisations.

Rendre obligatoires les assurances en responsabilité civile à toutes les organisations visées par la présente proposition de loi lui paraît être un bon compromis. Il sera peut-être nécessaire d'imposer des assurances complémentaires à certaines activités de volontaires en fonction des risques encourus. L'amendement n° 6 de Mme Van Gool et consorts (DOC 51 0455/003) prévoit notamment cette possibilité.

Quant à la demande formulée par certains membres de prendre contact avec les compagnies d'assurances afin de connaître le coût des différentes assurances possibles et afin de savoir si des souscriptions collectives sont envisageables et à quel prix, le ministre précise que les différentes compagnies d'assurance contactées ont signalé qu'elles offraient déjà des produits très souples qui couvrent tant des activités ponctuelles que des activités se déroulant tout au long de l'année. Il s'agit notamment des contrats régularisables qui permettent de conclure une assurance quasi sur mesure en fonction de l'activité visée, de la durée de l'assurance et des risques à couvrir.

En ce qui concerne l'article 10 relatif aux indemnités perçues dans le cadre du bénévolat, le ministre précise, au niveau de leur montant, qu'il partage l'avis du Conseil national du Travail qui préconise de maintenir les montants actuels journaliers et annuels. Il serait même préférable de prévoir un plafond maximum mensuel en plus des plafonds journaliers et annuels prévus. Ce plafond permettrait de limiter ainsi le risque d'éviction du travail rémunéré.

Une évaluation de ce système pourrait avoir lieu d'ici deux ans.

Par ailleurs, ce n'est pas l'intention du ministre de considérer l'occupation des bénévoles comme moins

Voorts merkt hij op dat andere commissieleden van mening zijn dat die verplichting veel te zwaar is, meer bepaald voor de kleine organisaties. Mevrouw D'hondt wenst daarentegen naast de verzekering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid de verzekeringen voor lichamelijk letsel en rechtsbijstand rechtstreeks verplicht te maken voor iedereen. Ze vindt het niet coherent de artikelen 7 en 8 in verband met de familiale verzekeringen, die eveneens de vrijwilligers dekken, te behouden.

Volgens de minister is het nodig te zorgen voor een minimale bescherming van de vrijwilligers en van derden, maar moet die doelstelling in overeenstemming worden gebracht met de financiële verplichtingen van de organisaties.

De verzekering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid verplicht maken voor alle door dit wetsvoorstel bedoelde organisaties lijkt hem een goed compromis. Misschien zal het nodig zijn bijkomende verzekeringen op te leggen voor bepaalde activiteiten van vrijwilligers, naargelang de risico's die ze lopen. Amendement nr. 6 (DOC 51 0455/003) van mevrouw Van Gool c.s. voorziet meer bepaald in die mogelijkheid.

Sommige leden hebben gevraagd contact op te nemen met de verzekeringsmaatschappijen om te weten hoeveel de verschillende mogelijke verzekeringen kosten, of die verzekeringen collectief kunnen worden gesloten en tegen welke prijs. De minister preciseert in dat verband dat de verschillende gecontacteerde verzekeringsmaatschappijen hebben aangegeven dat ze reeds zeer soepele producten aanbieden die zowel de occasionele activiteiten als de over een volledig jaar gespreide activiteiten dekken. Het betreft meer bepaald aanpasbare contracten die het mogelijk maken bijna op maat een verzekering te sluiten naargelang de bedoelde activiteit, de duur van de verzekering en de risico's.

Ter zake van artikel 10 in verband met de vergoedingen in het kader van het vrijwilligerswerk preciseert de minister, wat het bedrag ervan betreft, dat hij het eens is met de Nationale Arbeidsraad die voorstaat de huidige dagelijkse en jaarlijkse bedragen te handhaven. Het zou zelfs de voorkeur verdienen een maandelijks maximumbedrag vast te stellen, naast de in uitzicht gestelde dagelijkse en jaarlijkse maximumbedragen. Die bovengrens zou de mogelijkheid bieden het risico van verdringing van het bezoldigd werk te beperken.

Over twee jaar zou dat systeem kunnen worden geëvalueerd.

Voorts zal de minister niet stellen dat het vrijwilligerswerk minder belangrijk is dan het werk van de kunst-

importante que le travail des artistes. Toutefois, le ministre est d'avis qu'il n'y a pas lieu de faire la comparaison entre les deux statuts. La différence entre les montants exemptés de cotisations sociales et d'impôts s'explique tant par le statut social des artistes qui sont présumés être des travailleurs salariés, que par les autres restrictions qui sont attachées à cette exemption en faveur des artistes.

En ce qui concerne le souci de Mme D'hondt par rapport aux volontaires de la Croix-Rouge et principalement ceux qui effectuent des prestations au niveau local, le ministre explique que la proposition de loi ne les exclut absolument pas et que, comme toute autre organisation, la Croix-Rouge pourra bénéficier du champ d'application de la loi pour ses volontaires. L'intention du ministre n'est pas d'empêcher des volontaires d'aider la Croix-Rouge dans les missions qu'elle s'est fixées et ce, dans le respect des législations en vigueur.

En ce qui concerne les contrôles des activités de bénévoles, au regard des principes généraux développés par le C.N.T., le ministre tient compte de la nécessité pour les services d'inspection de pouvoir procéder à des contrôles. Quel que soit l'instrument juridique qui sera finalement retenu pour régler cet aspect, le ministre explique qu'un mécanisme de contrôle des indemnités versées aux bénévoles doit être prévu et qu'il doit être d'application à l'égard de tous les bénévoles. Il y a également lieu de prévoir un mécanisme d'enregistrement de toutes les prestations de tous les bénévoles. Le ministre marque toutefois son accord pour prévoir des dérogations en cas d'événements précis, circonscrits dans le temps et pour lesquels il est fait appel à un grand nombre de bénévoles.

IX.— RÉPLIQUES

M. Jean-Marc Delizée (PS) constate qu'après 5 années de travail, de rebondissements et de périodes de calme dans ce dossier, les membres de la commission entament la dernière ligne droite dans l'élaboration d'un statut pour les bénévoles. Néanmoins, le vote de cette proposition de loi constitue seulement une étape et des prolongements à ce travail seront certainement nécessaires, notamment pour le secteur du sport.

En ce qui concerne la «zone grise», M. Delizée rappelle l'existence d'un groupe de travail au sein du Conseil supérieur du Volontariat qui étudie les différentes activités et réglementations de cette zone. Le ministre peut-il informer les membres de la commission sur l'état d'avancement des travaux de ce groupe?

naars. Hij is echter van mening dat die statuten niet met elkaar mogen worden vergeleken. Het verschil tussen de van sociale bijdragen en belastingen vrijgestelde bedragen wordt verklaard door zowel het sociaal statuut van de kunstenaars, die geacht zijn werknemers te zijn, als door de andere beperkingen die gepaard gaan met die vrijstelling ten voordele van de kunstenaars.

In verband met de bezorgdheid van mevrouw D'hondt over de vrijwilligers van het Rode Kruis en vooral van die welke op lokaal vlak werken, geeft de minister aan dat het wetsvoorstel ze absoluut niet uitsluit en dat de vrijwilligers van het Rode Kruis, zoals die van iedere andere organisatie, onder het geldingsgebied van de wet zullen kunnen vallen. De minister is niet van plan vrijwilligers te verhinderen het Rode Kruis te helpen in zijn taken, met inachtneming van de vigerende wetgevingen.

Wat de controle van de vrijwilligersactiviteiten betreft, gelet op de algemene beginselen van de NAR, houdt de minister rekening met de noodzaak voor zijn inspectiediensten om die controles te kunnen uitvoeren. De minister legt uit dat, ongeacht welk juridisch instrument daartoe uiteindelijk zal worden gehanteerd, in een mechanisme van controle van de aan de vrijwilligers betaalde vergoedingen moet worden voorzien en dat het voor alle vrijwilligers moet gelden. Tevens moet worden gezorgd voor een mechanisme van registratie van alle prestaties van alle vrijwilligers. De minister is het er echter over eens dat moet worden voorzien in afwijkingen voor welbepaalde evenementen, die beperkt zijn in de tijd en waarvoor een beroep wordt gedaan op een groot aantal vrijwilligers.

IX. — REPLIEKEN

De heer Jean-Marc Delizée (PS) stelt vast dat de commissieleden, na 5 jaar werken, veranderingen en periodes van rust in dit dossier, de laatste hand leggen aan de totstandkoming van een statuut voor de vrijwilligers. De stemming over dit wetsvoorstel is echter slechts een stap en het werk zal zeker moeten worden voortgezet, onder meer voor de sportsector.

Wat de «grijze zone» betreft, herinnert de heer Delizée aan het bestaan van een werkgroep in de Hoge Raad voor Vrijwilligers die de verschillende activiteiten en reglementeringen van die zone bestudeert. Kan de minister de commissieleden meedelen hoe ver de werkzaamheden van die groep gevorderd zijn?

- Article 2

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) apporte quelques précisions en ce qui concerne la notion de volontariat exercé en dehors de la Belgique mais organisé à partir de l'Etat Belge, qui est utilisée dans l'amendement n°3 (DOC 51 0455/003). Un lien entre le volontaire et l'Etat belge doit exister: soit l'association doit avoir son siège social en Belgique, soit le volontariat doit être reconnu par une autorité locale, régionale ou fédérale. Le secteur du volontariat précise d'ailleurs que le volontariat ayant lieu au niveau international se déroule toujours via des organisations reconnues au niveau belge.

Mme Greta D'hondt (CD&V) demande au ministre s'il juge nécessaire ou non d'apporter, dans le nouvel article proposé par l'amendement n°3 de Mme Van Gool et consorts, des précisions sur la période durant laquelle un volontaire peut être actif à l'étranger.

Le ministre des Affaires sociales confirme qu'il faut en effet prévoir une durée pour l'exercice d'une activité volontaire à l'étranger. Il doit encore étudier une réponse concrète à la question.

De manière générale, *M. Jean-Marc Delizée (PS)* fait remarquer que l'amendement n°3 donne également la possibilité au Roi, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, d'exclure du champ d'application de la loi certaines catégories de personnes.

- Articles 5, 6, 7 et 8 relatifs à la responsabilité du bénévole et de l'organisation et à l'assurance bénévolat

Mme Greta D'hondt (CD&V) rappelle qu'il n'est évidemment pas dans son intention d'imposer des charges financières insurmontables aux organisations en matière d'assurance. C'est pourquoi, l'intervenante s'est informée auprès d'assureurs afin de connaître de manière détaillée les coûts qu'engendreraient les différents types d'assurances auxquels peuvent s'affilier les organisations de volontaires (responsabilité civile, protection juridique, dommages corporels, dommages matériels). Les primes à payer s'avèrent moins élevées qu'on aurait pu le craindre.

Il apparaît également que plus le nombre de personnes à assurer augmente, plus le montant des primes à payer diminue.

- Artikel 2

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) geeft enkele preciseringen in verband met het in amendement nr. 3 (DOC 51 0455/003) gehanteerde begrip vrijwilligerswerk dat buiten België wordt uitgeoefend maar vanuit België wordt georganiseerd. Er moet een band zijn tussen de vrijwilliger en de Belgische Staat : ofwel moet de zetel van de vereniging zich in België bevinden, ofwel moet het vrijwilligerswerk worden erkend door een lokale, regionale of federale overheid. De vrijwilligerssector geeft trouwens aan dat het vrijwilligerswerk dat op internationaal niveau plaatsvindt altijd via op Belgisch niveau erkende organisaties verloopt.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) vraagt of de minister het al dan niet nodig acht in het nieuwe artikel dat door amendement nr. 3 van mevrouw Van Gool c.s. wordt voorgesteld, preciseringen aan te brengen over de periode die een vrijwilliger in het buitenland actief mag zijn.

De minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid bevestigt dat inderdaad een duur moet worden bepaald voor de uitoefening van een vrijwilligersactiviteit in het buitenland. Hij nog nadenken over een concreet antwoord op die vraag.

De heer Jean-Marc Delizée (PS) merkt in het algemeen op dat amendement nr. 3 de Koning ook machtigt, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, bepaalde categorieën van personen uit te sluiten van het toepassingsgebied van de wet.

- Artikelen 5, 6, 7 en 8, die betrekking hebben op de aansprakelijkheid van de vrijwilliger en van de organisatie, alsook op de verzekering vrijwilligerswerk

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) attendeert erop dat ze zeker niet voornemens is inzake verzekeringen onoverkomelijke financiële lasten op te leggen aan te organisaties. Daarom heeft ze inlichtingen ingewonnen bij verzekeraars teneinde nauwkeurig te weten welke kosten de verschillende soorten van verzekeringen die de vrijwilligersorganisaties kunnen sluiten (burgerrechtelijke aansprakelijkheid, rechtsbijstand, lichamelijke letsels, materiële schade) met zich zouden brengen. De premies liggen lager dan zou kunnen worden gevreesd.

Tevens blijkt dat hoe meer personen moeten worden verzekerd, hoe lager het bedrag van de premies ligt.

L'affiliation des organisations de volontaires à des assurances pourrait aussi se dérouler aux niveaux local, communal, provincial (comme c'est d'ailleurs déjà le cas dans la province de Flandre occidentale et en cours d'élaboration dans la province de Flandre orientale) ou communautaire. Les assureurs confirment d'ailleurs qu'un tel type d'affiliation permettrait encore de faire baisser les primes d'assurance de 20 à 30 %. En outre, en instaurant un système de franchise, les prix de ces primes pourraient être encore réduits de 15%.

L'intervenante s'est informée sur le coût d'une assurance couvrant un volontaire pour cinquante prestations annuelles, c-à-d une par semaine. En cas de responsabilité du volontaire, l'assurance permettrait de couvrir des montants allant jusqu'à 1 250 000 euros. Elle pourrait également couvrir les dommages corporels à concurrence de 10 000 euros en cas de décès, de 50 000 euros en cas d'invalidité permanente, de 7,5 euros par jour pour une invalidité temporaire à partir du 31ème jour et de 2500 euros pour les coûts de traitements médicaux, les dommages matériels à concurrence de 250 000 euros, et la protection juridique à concurrence de 25 000 euros. Il n'y aurait pas de franchise.

La société d'assurance a opéré certaines distinctions par type d'activité en fonction du risque qu'elle fait encourir. Pour la catégorie moyenne des mouvements de jeunesse, des plaines de jeux, le montant d'une assurance limitée à la responsabilité civile pour 50 bénévoles s'élève à 275 euros par an alors que le coût d'une assurance globale s'élève à 768 euros.

Compte tenu de ces montants, l'intervenante plaide, une nouvelle fois, pour que les membres de la commission étudient la possibilité de prévoir, dans la proposition de loi, une obligation d'assurance plus étendue que celle limitée à la responsabilité civile prévue.

Il ressort de ces informations que la protection contre les dommages corporels constitue l'assurance financièrement la plus lourde. Mme D'hondt propose donc que soit au minimum inclus, dans le paquet de base obligatoire, une protection juridique. Il est en effet anormal qu'une personne s'engageant de manière bénévole dans une activité puisse, si elle fait l'objet d'une poursuite judiciaire, encourir des frais juridiques importants à sa charge.

Mme D'hondt dépose également un amendement n°57 (DOC 51 0455/006) qui vise à remplacer le premier alinéa de l'article 5.

De vrijwilligersorganisaties zouden ook op lokaal, gemeentelijk, provinciaal niveau (zulks is trouwens reeds het geval in West-Vlaanderen en er wordt aan gewerkt in Oost-Vlaanderen) of op dat van de gemeenschap verzekeringen kunnen sluiten. De verzekeraars bevestigen trouwens dat een dergelijke toetreding de mogelijkheid zou bieden de verzekeringspremies nog met 20 à 30 % te verlagen. Door een franchiseregeling in te voeren zouden die premies nog eens met 15 % kunnen worden verlaagd.

De spreekster heeft inlichtingen ingewonnen over de kosten van een verzekering voor een vrijwilliger voor een vijftigtal prestaties per jaar, dat wil zeggen één per week. In geval van aansprakelijkheid van de vrijwilliger zou de verzekering bedragen tot 1.250.000 euro kunnen dekken. Ze zou tevens lichamelijke letsels kunnen dekken ten belope van 10.000 euro in geval van overlijden, 50.000 euro in geval van blijvende invaliditeit, 7,5 euro per dag voor een tijdelijke invaliditeit vanaf de 31^e dag en 2500 euro voor de kosten voor medische behandelingen, alsmede materiële schade ten belope van 250.000 euro en rechtsbijstand ten belope van 25.000 euro. Er zou geen franchise gelden.

De verzekeringsmaatschappij heeft een onderscheid gemaakt per soort van activiteit naargelang het risico dat ze inhoudt. Voor de gemiddelde categorie van jeugdbewegingen of speelpleinen loopt het bedrag voor een verzekering, beperkt tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid voor 50 vrijwilligers op tot 275 euro per jaar, terwijl een alomvattende verzekering 768 euro kost.

Gelet op die bedragen pleit de spreekster er nogmaals voor dat de commissieleden de mogelijkheid zouden onderzoeken om in het wetsvoorstel te voorzien in een verplichting tot het sluiten van een verzekering die uitgebreider is dan die welke beperkt is tot de burgerrechtelijke aansprakelijkheid waarin werd voorzien.

Uit die informatie blijkt dat de bescherming tegen lichamelijke letsels de duurste verzekering is. Mevrouw D'hondt stelt dus voor dat, in het verplichte basispakket, ten minste rechtsbijstand ingebouwd zou zijn. Het is immers abnormaal dat iemand die zich als vrijwilliger voor een activiteit inzet, zelf voor aanzienlijke juridische kosten zou moeten opdraaien zo tegen hem een gerechtelijke vervolging wordt ingesteld.

De spreekster dient tevens amendement nr. 57 (DOC 51 0455/006) in, tot vervanging van het eerste lid van artikel 5.

Afin de prendre en compte l'amendement de Mme D'hondt, *Mme Greet Van Gool et consorts* déposent le sous-amendement n°60 à l'amendement n°6 qui vise à supprimer le 1er alinéa de ce dernier.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) rappelle que l'intention de tout le monde est d'offrir une protection maximale aux volontaires et que rendre obligatoire aux associations la conclusion d'une assurance en responsabilité civile constitue un minimum.

Toutefois, il faut également tenir compte des moyens financiers de certaines associations, notamment les associations de plus petite taille.

Des solutions alternatives existent. Mme Van Gool note l'existence de polices d'assurance de type collectif ainsi que la possibilité pour les associations – c'est d'ailleurs déjà le cas pour certaines – de s'affilier à une assurance conclue au niveau provincial ou communal, en veillant néanmoins à ne pas imposer de trop grandes charges financières à celles-ci.

L'intervenante explique également que les pouvoirs publics flamands conditionnent déjà pour bon nombre d'associations l'octroi de subsides, à la nécessité de prendre une assurance contre, notamment, les dommages corporels.

En ce qui concerne la protection juridique, il semble que la ministre de la Justice étudie actuellement la possibilité de rendre obligatoire ou non la conclusion d'une telle assurance. Le ministre peut-il donner des précisions à ce sujet?

En réponse aux questions formulées quant à la nécessité de conserver les articles 7 et 8 relatifs aux assurances familiales compte tenu du fait que l'article 6 impose déjà l'affiliation à une assurance en responsabilité civile, Mme Van Gool précise que divers spécialistes en droit des assurances et diverses sociétés d'assurance confirment que la proposition de loi à l'examen prévoit le principe que chaque organisation est responsable des dommages causés par ses volontaires. Un volontaire pourra uniquement être tenu responsable en cas de dol ou de faute grave ou lorsque sa faute légère présente un caractère habituel plutôt qu'accidentel. Or, il existe de nombreuses polices familiales qui ne prévoient pas d'exclusion pour le dol, la faute grave ou des fautes légères présentant un caractère habituel. C'est pourquoi, il est préférable, pour permettre une protection maximale du bénévole, de conserver les articles 7 et 8.

Teneinde het amendement van mevrouw D'hondt in aanmerking te nemen, dient *mevrouw Van Gool* c.s. subamendement nr. 60 op amendement nr. 6 in, tot weglating van het eerste lid van amendement nr. 6.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) wijst erop dat het eenieders bedoeling is de vrijwilligers een maximale bescherming te bieden en dat het verplicht maken van het sluiten van een burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering in deze een minimum is.

Men moet evenwel ook rekening houden met de financiële middelen waarover sommige – inzonderheid kleinere – verenigingen beschikken.

Terzake zijn echter alternatieve oplossingen mogelijk. In dat verband verwijst mevrouw Van Gool naar het bestaan van verzekeringspolissen met een collectief karakter en naar de (nu al bestaande) mogelijkheid, voor de verenigingen, om lid te worden van een op provinciaal of gemeentelijk vlak gesloten verzekering, waarbij er moet worden op toegezien dat het kostenplaatje niet te hoog oploopt.

De spreekster licht tevens toe dat de Vlaamse overheid voor tal van verenigingen het verlenen van subsidies koppelt aan de noodzakelijke voorwaarde dat een verzekering tegen met name lichamelijke letsels wordt gesloten.

Wat de rechtsbijstand betreft, zou de minister van Justitie momenteel de mogelijkheid bekijken om het sluiten van een soortgelijke verzekering al dan niet verplicht te maken. Kan de minister terzake nadere toelichting verstrekken?

In antwoord op de vragen over de noodzaak om de artikelen 7 en 8 met betrekking tot de familiale verzekering te handhaven, aangezien artikel 6 reeds de aansluiting voor een verzekering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid verplicht stelt, preciseert mevrouw Van Gool dat diverse experts in verzekeringsrecht en diverse verzekeringsmaatschappijen stellen dat het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel principiële bepaalt dat iedere organisatie aansprakelijk is voor de door haar vrijwilligers aangerichte schade. Een vrijwilliger kan slechts aansprakelijk worden gesteld bij bedrog of bij een zware fout, of wanneer zijn lichte schuld bij hem eerder gewoonlijk dan toevallig voorkomt. Er bestaan echter tal van familiale polissen die niet voorzien in enige uitsluiting voor bedrog, zware fout of fouten die eerder gewoonlijk dan wel toevallig worden gepleegd. Daarom is het, om het mogelijk te maken een maximale bescherming van de vrijwilliger mogelijk te maken, verkieslijk de artikelen 7 en 8 te handhaven.

Mme Greta D'hondt (CD&V) précise que les informations qu'elle a reçues vont dans le même sens que celles apportées par Mme Van Gool et retire, en conséquence, les amendements n°28 et 29.

Le ministre des Affaires sociales rappelle, à l'instar de Mme D'hondt, que plus l'assurance est conclue à grande échelle, plus le risque est partagé et plus les primes d'assurance sont abaissées.

Le ministre soutient la proposition de joindre à l'obligation d'assurance en responsabilité civile, l'obligation d'une couverture juridique.

Le ministre ne souhaite toutefois pas étendre l'obligation de couverture aux dommages corporels. Il rappelle en effet que le secteur du sport est celui devant le plus recourir à ce type de couverture. Les fédérations sportives contractent déjà toutes ce type d'assurance. Une disposition prévoyant l'élargissement de la couverture pour les groupes les plus à risques n'est donc pas opportune car elle présenterait un caractère superfétatoire.

Par ailleurs, l'idée d'une couverture organisée par les entités fédérées (communautés ou régions par exemple) lui paraît une solution appropriée. Les ministres de la culture ou des sports des entités fédérées pourraient, par exemple, conditionner, dans les contrats programmes qu'ils ont avec ces diverses structures, l'octroi d'une subvention à la prise d'une couverture juridique par celles-ci. Le ministre rappelle qu'il n'est toutefois pas compétent pour imposer ce choix aux communautés.

Mme Greta D'hondt (CD&V) déplore qu'au moment où un statut pour les volontaires est sur le point d'être élaboré, on n'essaie pas d'y prévoir une obligation d'assurance la plus étendue possible. Elle réitère son inquiétude quant aux coûts judiciaires lourds que pourraient encourir un volontaire qui ferait l'objet d'une poursuite judiciaire. C'est ce pourquoi elle souligne l'importance de la question de la protection juridique. En adoptant cette proposition de loi telle qu'elle, le Parlement n'a, du reste, aucune garantie quant au fait que les entités fédérées prennent leurs responsabilités en la matière.

L'intervenante cite l'exemple des associations de sport en Flandre (plaines de sport...) qui peuvent s'assurer à un niveau local pour un coût symbolique en devant uniquement stipuler le type d'activité qu'elles or-

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) preciseert dat de informatie die zij heeft ontvangen in dezelfde zin gaat als de toelichting die mevrouw Van Gool heeft verstrekt. Dientengevolge trekt zij de amendementen nrs. 28 en 29 in.

Net als mevrouw D'hondt wijst *de minister van Sociale Zaken* erop dat hoe grootschaliger een verzekering wordt afgesloten, hoe meer het risico verdeeld is en hoe lager de verzekeringspremies liggen.

De minister steunt het voorstel om de verplichting inzake verzekering inzake burgerrechtelijke aansprakelijkheid te koppelen aan de verplichting te voorzien in rechtsbijstand.

De minister wenst de verplichting inzake rechtsbijstand evenwel niet uit te breiden tot lichamelijke letsels. Hij wijst er immers op dat de sportsector de sector is die het vaakst een beroep moet doen op dat soort dekking. Alle sportfederaties sluiten reeds dit type verzekering af. Een bepaling die zou voorzien in de dekking voor de meest risicovolle groepen is dan ook niet opportuun, want overbodig.

Voorts lijkt de idee van een door de gefedereerde entiteiten (gemeenschappen of gewesten bijvoorbeeld) georganiseerde dekking hem een geschikte oplossing. Zo zouden de ministers van Cultuur of van Sport van de deelentiteiten, in de programma-overeenkomsten die zij met die diverse structuren sluiten, de toekenning van een subsidie kunnen koppelen aan de afsluiting, door die structuren, van een rechtsbijstandsverzekering. De minister wijst er evenwel op dat hij niet bevoegd is om die keuze aan de gemeenschappen op te leggen.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) betreurt dat, nu we dicht bij de instelling van een vrijwilligersstatuut staan, de kans niet te baat wordt genomen om te proberen eveneens werk te maken van een zo ruim mogelijke verzekeringsplicht. Eens te meer spreekt ze haar bezorgdheid uit over het feit dat vrijwilligers die gerechtelijk worden vervolgd, dreigen te worden geconfronteerd met hoge gerechtskosten. Om die reden beklemtoont ze het belang van een gedegen rechtsbescherming. Mocht het parlement dit wetsvoorstel zonder meer aannemen, dan garandeert dat geenszins dat de deelgebieden terzake hun verantwoordelijkheid op zich zullen nemen.

Ter illustratie verwijst de spreekster naar de sportverenigingen in Vlaanderen (speelpleinwerking,...), die zich op gemeentelijk vlak voor 1 symbolische euro kunnen verzekeren en die daartoe alleen maar moeten

ganisent et le nombre de personnes qui en font partie. C'est en ce sens que l'intervenante souhaite voir évoluer les choses.

M. Hans Bonte, président de la commission, souligne la difficulté de trouver un équilibre adéquat entre le souci d'offrir une bonne protection aux volontaires et celui de ne pas surcharger financièrement les associations.

M. Bonte est par ailleurs convaincu que les autorités locales, provinciales et communautaires peuvent prendre leur responsabilité en la matière. Il propose d'envoyer le rapport de la discussion ainsi qu'une lettre explicative aux entités concernées afin d'attirer leur attention sur le rôle de facilitateur qu'elles pourraient jouer.

Le ministre des Affaires sociales rappelle que certains membres de la commission ont exprimé le souhait que la liberté des associations ne soit pas entravée par l'obligation de prendre une assurance. La solution prévue dans la proposition de loi à l'examen est donc déjà le reflet d'un compromis entre les différents points de vue.

Par ailleurs, le ministre soutient l'initiative du président de la commission et se dit également prêt à envoyer une lettre aux ministres compétents des communautés.

Mme Greta D'hondt (CD&V) rétorque qu'il n'en va pas d'une question de liberté. Le législateur n'est pas libre de laisser aux organisations le soin de décider de la prise ou non d'une assurance pour leurs volontaires. Dans la pratique, le législateur doit tout faire pour protéger les volontaires, indiquer aux organisations leurs responsabilités en la matière et faire en sorte de dégager des marges financières pour faciliter les affiliations. Les membres de la commission n'ont certainement pas la liberté de laisser des personnes s'engager de manière volontaire dans des organisations et de ne pas leur offrir de protection suffisante en matière d'assurance. L'intervenante continuera à défendre ce point de vue.

Quant à la proposition formulée par le président de la commission, l'intervenante est d'avis qu'elle ne résoudra pas le problème mais permettra au moins de sensibiliser les entités fédérées à cette réalité. L'intervenante espère également qu'il sera fait usage des dispositions transitoires prévues dans la proposition de loi pour permettre de dégager les moyens financiers nécessaires.

aangeven wat voor activiteit ze organiseren en hoeveel mensen erbij betrokken zijn. De spreekster had deze aangelegenheid graag in die richting zien evolueren.

Volgens commissievoorzitter Hans Bonte (sp.a-spirit) is het niet makkelijk de juiste balans te vinden tussen een adequate bescherming van de vrijwilligers en een gezonde financiële armslag van de verenigingen.

Overigens is de heer Bonte ervan overtuigd dat de gemeenten, de provincies en de gemeenschappen bij machte zijn terzake hun verantwoordelijkheid op zich te nemen. Hij stelt voor hen het verslag van deze bespreking te bezorgen, alsmede een brief met uitleg waarin hen wordt gewezen op de stimulerende rol die zij op dit vlak kunnen spelen.

De minister van Sociale Zaken herinnert eraan dat sommige commissieleden ervoor hebben gewaarschuwd de vrijheid van de verenigingen niet op te offeren aan de verplichting een verzekering aan te gaan. De bij het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel aangereikte oplossing is dus al het resultaat van een compromis tussen de verschillende standpunten dien-aangaande.

Voor het overige steunt de minister het initiatief van de commissievoorzitter. Hij is ook bereid een brief te richten tot de bevoegde gemeenschapsministers.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) werpt op dat het hier geen kwestie van vrijheid is. Het staat de wetgever niet vrij de organisaties zelf te laten beslissen of zij al dan niet een verzekering aangaan voor hun vrijwilligers. In de praktijk is het de plicht van de wetgever er alles aan te doen om de vrijwilligers te beschermen, de organisaties op hun verantwoordelijkheden te wijzen en in de nodige financiële marge te voorzien om het afsluiten van verzekeringen mogelijk te maken. Het past gewoon niet dat de commissieleden toekijken hoe mensen zich belangeloos inzetten voor organisaties, zonder hen echter tegelijkertijd voldoende bescherming te bieden via verzekeringen. De spreekster zal op dit aspect blijven hameren.

Voorts denkt ze niet dat het door de commissievoorzitter geformuleerde voorstel het probleem zal oplossen. Wel zal het de deelgebieden ten minste op een en ander attent maken. Tevens hoopt de spreekster dat gebruik zal worden gemaakt van de in het wetsvoorstel opgenomen overgangsbepalingen, zodat de nodige financiële middelen worden uitgetrokken.

- *Articles 10,11,12 relatifs aux indemnités perçues dans le cadre du bénévolat.*

M. Alain Courtois (MR) trouve anormal que le travail effectué par les volontaires dans les associations sportives ne soit pas abordé de manière spécifique dans la proposition de loi. Ce secteur regroupe en effet un nombre considérable de volontaires et mérite certaines protections.

M. Courtois fait de plus remarquer qu'actuellement, la plupart des personnes actives dans le secteur du sport, le sont de manière illégale. L'intervenant a toujours été partisan de l'élaboration d'une charte officielle et d'une légalisation des activités du secteur afin d'éviter les pratiques au noir. Il souhaite également que les personnes actives dans le secteur puissent bénéficier d'indemnités suffisantes.

En ce qui concerne les associations sportives, *M. Jean-Marc Delizée (PS)* pense pareillement que le travail doit être poursuivi, via une loi séparée. Son groupe est prêt à participer à un travail global sur la question.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) fait remarquer que son groupe a été en contact, lors de l'élaboration de la proposition de loi, avec bon nombre d'associations actives dans le secteur du sport. Ces dernières établissent une claire différence entre les personnes qu'ils considèrent comme de « véritables bénévoles » (par exemple, les personnes actives dans les cantines des clubs de sport) qui seront couvertes par ce statut et une catégorie de personnes (entraîneurs et accompagnateurs) qui ne peuvent, quant à eux, pas être considérés comme de véritables bénévoles parce qu'ils bénéficient d'une indemnité qui se rapproche davantage d'une rémunération. Pour cette deuxième catégorie de personnes, le secteur est en faveur de la création d'un statut à part. *Mme Van Gool* s'engage à étudier rapidement la question d'un statut pour ces personnes.

Mme Greta D'hondt (CD&V) est d'avis que les indemnités allouées aux volontaires ne doivent pas faire l'objet d'une cotisation de sécurité sociale ou d'une déduction fiscale. Etant donné la valeur de leur action au niveau sociétal, les volontaires ne doivent pas recueillir moins d'estime que d'autres groupes, tels les artistes.

Avec son amendement n° 30 (DOC 51 0455/004), l'intervenante plaide pour qu'une indemnité forfaitaire avec un plafond annuel de 1250 euros, assorti de plafonds trimestriels soit prévue.

Si le plafond de l'indemnité forfaitaire n'est pas augmenté, *Mme D'hondt* insiste au moins sur la nécessité que ce plafond puisse être indexé et lié à l'évolution du

- *Artikelen 10, 11 en 12 inzake de vergoedingen voor vrijwilligerswerk*

De heer Alain Courtois (MR) vindt het niet normaal dat het vrijwilligerswerk in sportverenigingen in het wetsvoorstel over dezelfde kam wordt geschoren als de andere vormen van vrijwilligerswerk. Nochtans zijn er in die sector tal van vrijwilligers actief, die specifieke bescherming verdienen.

Voorts stipt de heer Courtois aan dat de meeste mensen in die sector momenteel op illegale wijze actief zijn. De spreker is steeds voorstander geweest van een officieel charter en een legalisering van de activiteiten in die sector, teneinde zwartwerk te voorkomen. Tevens is hij van mening dat de mensen die in die sector actief zijn, recht zouden moeten hebben op een toereikende vergoeding.

Ook *de heer Jean-Marc Delizée (PS)* denkt dat voor de sportverenigingen nog wetgevend werk is vereist, namelijk de uitwerking van een afzonderlijke wet. Zijn fractie is bereid om mee na te denken over een algemene aanpak van dat vraagstuk.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) stipt aan dat haar fractie bij de opmaak van het wetsvoorstel contact heeft opgenomen met tal van sportverenigingen. Die maken een duidelijk onderscheid tussen de mensen die zij als « echte vrijwilligers » beschouwen (bijvoorbeeld de mensen die de kantines in de sportclubs openhouden) en die onder het in uitzicht gestelde vrijwilligersstatuut zullen vallen, en de categorie van mensen (trainers en begeleiders) die niet als echte vrijwilligers kunnen worden beschouwd omdat zij een vergoeding ontvangen die meer weg heeft van een loon. Wat die tweede categorie betreft, pleit de sector voor een afzonderlijk statuut. *Mevrouw Van Gool* belooft dat zij dat vraagstuk onverwijld onder de loep zal nemen.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) vindt niet dat op de vergoedingen van de vrijwilligers een sociale-zekerheidsbijdrage of een belastingaftrek moet worden toegepast. Gelet op het maatschappelijk belang van het vrijwilligerswerk mogen de vrijwilligers niet minder aanzien genieten dan andere groepen, zoals de kunstenaars.

Met haar amendement nr. 30 (DOC 51 0455/004) pleit de spreker voor een forfaitaire vergoeding, waaraan een jaarmaximum van 1.250 euro en kwartaalmaxima zouden worden gekoppeld.

Mocht worden beslist de forfaitaire vergoeding niet op te trekken, dan zou het volgens mevrouw D'hondt op zijn minst noodzakelijk zijn het maximumbedrag te

bien-être. En effet, si tel n'est pas le cas, les plafonds prévus dans la proposition de loi feront l'objet d'une dévaluation au fil des années et les volontaires verront leur possibilité d'indemnisation diminuer.

L'intervenante dépose également un sous-amendement n°59 (DOC 51 0455/006) à l'amendement n°9 de Mme Van Gool et consorts qui vise à prévoir que le Roi puisse, sur base de l'évaluation des montants des indemnités forfaitaires faite deux ans après l'entrée en vigueur de la loi, augmenter les montants des indemnités forfaitaires.

Mme D'hondt se penche ensuite sur la situation de la Croix-Rouge et des autres services liés à la protection civile et à la sécurité locale (les services 100 locaux). Si elle ne demande pas la création d'un statut particulier pour les volontaires participant à ces organisations, elle demande néanmoins que les montants des indemnités forfaitaires puissent être adaptés et augmentés pour ceux-ci. Cette possibilité est en effet prévue à l'article 12 de la proposition à l'examen qui dispose que le Roi peut, par arrêté délibéré en Conseil des ministres, relever les montants prévus à l'article 10, pour certaines catégories de bénévoles. Mme D'hondt souhaite que le ministre prenne l'engagement ferme d'y veiller. Si tel n'est pas le cas, une dépopulation de ces services est à craindre.

Mme Greet Van Gool (*sp.a-spirit*) fait remarquer qu'aucune observation sur le montant de l'indemnité forfaitaire journalière et annuel prévu n'a émané du secteur. Afin d'éviter que la fixation d'un plafond mensuel puisse avoir des incidences négatives sur le travail saisonnier, notamment le travail dans les plaines de jeu, Mme Annemie Turtelboom (VLD) et consorts déposent par ailleurs le sous-amendement n°58 (DOC 51 0455/006) à l'amendement n°9 qui vise à remplacer à l'article 10 les mots «200 euros par mois», par les mots «600 euros par trimestre».

En réponse aux remarques formulées par Mme D'hondt, Mme Van Gool précise qu'une indexation du montant des indemnités est prévue dans la proposition de loi, que l'article 12 de la proposition prévoit la possibilité de relever les montants de l'indemnité pour certaines catégories de bénévoles et qu'enfin, le sous-amendement n° 59 à l'amendement n°9 instaure la possibilité pour le Roi de relever le montant de cette indemnité, après avoir consulté le Conseil national du Travail et le Conseil supérieur des Volontaires.

Le ministre des Affaires sociales explique qu'il ne souhaite pas démarcher en effectuant des catégorisa-

indexeren en welvaartsvast te maken. Zoniet zullen de in het wetsvoorstel opgenomen maximumbedragen jaar na jaar minder waard worden, met een devaluatie van de vergoeding van de vrijwilligers tot gevolg.

Voorts dient de spreekster *subamendement nr. 59* (DOC 51 0455/006) in op amendement nr. 9 van mevrouw Van Gool c.s.. Dat amendement strekt ertoe de Koning te machtigen om, op basis van de evaluatie van de bedragen van de forfaitaire vergoedingen twee jaar na de inwerkingtreding van de wet, de bedragen van die vergoedingen te verhogen.

Vervolgens gaat mevrouw D'hondt in op de situatie van het Rode Kruis en de andere diensten die verbonden zijn aan de burgerbescherming en de lokale veiligheid (de lokale 100-diensten). Ze vraagt weliswaar geen specifiek statuut voor de vrijwilligers in die organisaties, maar pleit er wel voor hun forfaitaire vergoedingen te kunnen aanpassen en verhogen. Die mogelijkheid wordt immers geboden door het voorgestelde artikel 12, op grond waarvan de Koning, bij een besluit vastgesteld na overleg in de Ministerraad, voor specifieke categorieën van vrijwilligers de in artikel 10 bedoelde bedragen kan verhogen. Mevrouw D'hondt had graag gewild dat de minister zich daar formeel toe verbindt. Zoniet dreigen die organisaties leeg te lopen.

Mevrouw Greet Van Gool (*sp.a-spirit*) stipt aan dat de sector geen enkele opmerking heeft gemaakt aangaande het bedrag van de forfaitaire jaar- en dagvergoeding. Teneinde te voorkomen dat de vaststelling van een maandmaximum een negatieve weerslag heeft op het seizoensgebonden vrijwilligerswerk (met name op de speelpleinwerking), dient mevrouw Annemie Turtelboom (VLD) c.s. *subamendement nr. 58* (DOC 51 0455/006) in op amendement nr. 9. Dat amendement strekt ertoe in artikel 10 de woorden «200 euro per maand» te vervangen door de woorden «600 euro per kwartaal».

In antwoord op de door mevrouw D'hondt geformuleerde opmerkingen, preciseert mevrouw Van Gool dat het wetsvoorstel in de indexkoppeling van de vergoedingen voorziet, dat artikel 12 van het wetsvoorstel voorziet in de mogelijkheid om de bedragen van de vergoeding voor bepaalde categorieën van vrijwilligers te verhogen en dat subamendement nr. 59 op amendement nr. 9 ten slotte de mogelijkheid invoert dat de Koning het bedrag van die vergoeding optrekt, na daartrent het advies van de Nationale Arbeidsraad en de Hoge Raad voor Vrijwilligers te hebben ingewonnen.

De minister van Sociale Zaken licht toe dat hij zich niet in alle bochten wil wringen door diverse soorten

tions et ce, tant au niveau de la fixation du plafond du montant de l'indemnité que du type d'assurance à contracter.

En ce qui concerne la question des cotisations sociales, sa fonction de ministre des Affaires sociales l'oblige à se soucier des rentrées des cotisations sociales et des impôts et à faire en sorte d'éviter de créer certaines brèches dans la mise en place de systèmes légaux et, notamment, la mise en place d'un statut pour les volontaires. En effet, sans parler des systèmes légaux susceptibles d'ouvrir ce type de brèches, le ministre constate que les diminutions des cotisations sociales en base cumulée par an sont de l'ordre de 5 milliards d'euros. Si compenser cette baisse par un financement alternatif est envisageable, il rappelle que chaque compensation nécessite néanmoins des arbitrages. Le ministre rappelle par ailleurs qu'une cotisation sociale ne constitue pas vraiment un impôt mais davantage un salaire différé, c-à-d une somme dont une personne pourra bénéficier à un autre moment de sa vie, éventuellement sous une forme alternative que de l'argent.

A l'instar de M. Courtois, le ministre estime également que le monde sportif constitue une réserve associative extraordinaire et qu'au-delà de la pratique sportive, il ne faut pas sous-estimer le lien social associé au sport. Le ministre rappelle d'ailleurs que la plupart des volontaires se situent dans ce secteur.

S'il ne souhaite pas opérer de traitement différent pour les volontaires actifs dans le secteur du sport, c'est parce que le ministre désire avant tout que soit réglée la question globale de l'élaboration d'un statut pour les volontaires. La proposition de loi à l'examen constitue dans ce cadre un grand pas en avant par rapport à ce qui existait.

Le ministre explique néanmoins aux membres que des contacts ont déjà été pris avec les différents ministres des sports communautaires en vue d'établir certaines règles et dispositions statutaires répondant aux problèmes spécifiques du secteur du sport. Des contacts existent également avec des associations sportives représentatives au niveau fédéral, telles le COIB.

Il en va de même pour le monde de la culture où demeurent des sous-catégories qui ne rentrent pas dans le statut des artistes. Ces dernières méritent également un travail qui doit s'inscrire dans le temps.

Le ministre des Affaires sociales est favorable à une indexation du plafond des indemnités de sorte que ce plafond ne puisse perdre, avec le temps, de sa valeur de référence.

van categorieën in te voeren op het vlak van de vaststelling van de bovengrens van het bedrag van de vergoeding als van het type te sluiten verzekering.

Wat de kwestie van de sociale bijdragen betreft, verplicht zijn functie als minister van Sociale Zaken hem ertoe om oog te hebben voor de ontvangsten van de sociale bijdragen en van de belasting zodat wordt voorkomen dat er bressen ontstaan in het opzetten van wettelijke regelingen en inzonderheid in de uitwerking van een vrijwilligersstatuut. Zonder het te hebben over de wettelijke regelingen die het mogelijk maken soortgelijke bressen te slaan, constateert de minister dat de gecumuleerde verminderingen van de sociale bijdragen op jaarbasis zowat 5 miljard euro bedragen. Het valt weliswaar te overwegen die daling door een alternatieve financiering te compenseren, maar de minister wijst er toch op dat iedere compensatie hoe dan ook moet worden afgewogen. De minister wijst er voorts op dat een sociale bijdrage niet echt een belasting vormt, maar veeleer een uitgesteld loon, een bedrag dus, dat de betrokkene op een ander tijdstip van zijn leven – en eventueel in een andere vorm dan geld – zal kunnen ontvangen.

Net als de heer Courtois is de minister ook van mening dat de sportwereld een enorme social-profitreserve herbergt en dat men – naast de loutere sportieve praktijk – niet mag onderschatten welke sociale banden in de sportsfeer tot stand komen. De minister wijst er overigens op dat de meeste vrijwilligers in deze sector aan de slag zijn.

De minister wenst niet te voorzien in een andere regeling voor de vrijwilligers die actief zijn in de sportsector, en wel omdat hij vooral wenst dat eerst een overkoepelend vrijwilligersstatuut wordt uitgewerkt. Met het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel wordt in dat raam een grote stap voorwaarts gezet ten opzichte van wat voordien bestond.

De minister geeft evenwel aan dat met de diverse, voor Sport bevoegde gemeenschapsministers reeds contacten werden gelegd om bepaalde statutaire regels en bepalingen vast te leggen die op de specifieke problemen van de sportsector inspelen. Ook werd contact opgenomen met op federaal vlak representatieve sportverenigingen, zoals het BIOC.

Hetzelfde geldt voor de culturele sector, waar subcategorieën bestaan die niet in het statuut van de kunstenaars kunnen worden ingepast. Ook over die categorieën moet denkwerk worden verricht waarvoor de nodige tijd moet worden uitgetrokken.

De minister van Sociale Zaken is voorstander van een indexering van de bovengrens van de vergoedingen, zodat die grens, met de tijd, zijn referentiewaarde niet kan verliezen.

Il est également en faveur d'une disposition habilitant le Roi à relever les montants prévus à l'article 10.

Répondant à la dernière remarque formulée par le ministre, *M. Jean-Marc Delizée (PS)* précise que cette faculté est déjà prévue à l'article 12 de la proposition de loi.

M. Alain Courtois (MR) exprime sa déception. Il rappelle que cela fait plus de 6 années qu'il demande, en vain, au premier ministre d'organiser une rencontre entre les ministres fédéraux et les ministres des sports concernés afin d'établir une Charte pour le monde sportif et d'étudier l'établissement de statuts spécifiques pour les sportifs professionnels, amateurs et rémunérés... Rien n'a encore été fait.

De plus, alors qu'il est enfin possible, via la proposition de loi à l'examen, de prévoir un relèvement du plafond de l'indemnité forfaitaire afin d'éviter une «zone grise», on manque de saisir cette opportunité. Il rappelle enfin que le monde du sport est en train de perdre des volontaires.

- Article 16 relatif au revenu d'intégration

M. Delizée (PS) et consorts déposent le sous-amendement n°56 (DOC 51 0455/006) à l'amendement n° 13 qui vise à remplacer dans ce dernier les termes «avec le droit à l'intégration» par les termes «avec le droit au revenu d'intégration».

- Articles 19bis et 19ter (nouveaux)

Les amendements n° 37 et 38 (DOC 51 0455/004) insérant les articles 19bis et 19ter dans la proposition de loi ont été déposés par Mmes Creyf et D'hondt afin de prévoir explicitement dans la réglementation relative aux régimes de pension des travailleurs indépendants et des travailleurs salariés que l'exercice d'une activité bénévole n'est pas considéré comme une activité professionnelle.

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) précise que, par la lettre du 26 avril 2005, le ministre des Pensions a expliqué pourquoi ces amendements n'étaient pas nécessaires.

De minister is tevens voorstander van een bepaling die de Koning machtigt de in artikel 10 bepaalde bedragen op te trekken.

In antwoord op de laatste, door de minister geformuleerde opmerking, preciseert *de heer Jean-Marc Delizée (PS)* dat die mogelijkheid reeds in artikel 12 van het wetsvoorstel is ingebouwd.

De heer Alain Courtois (MR) toont zich ontgoocheld. Hij wijst erop dat hij reeds meer dan zes jaar lang – tevergeefs – de eerste minister vraagt een ontmoeting met de federale en andere voor Sport bevoegde ministers te beleggen teneinde een Handvest voor de sportwereld op te stellen en te bekijken hoe specifieke statuten voor beroepssporters, beoefenaars van amateursport die een vergoeding ontvangen, enzovoort kunnen worden uitgewerkt. Tot dusver werd nog niets ondernomen.

Bovendien stelt men het volgende vast. Nu het – via het ter bespreking voorliggende wetsvoorstel - eindelijk mogelijk is te voorzien in een verhoging van de bovengrens van de forfaitaire vergoeding teneinde een «grijze zone» te voorkomen, grijpt men die kans niet. Ten slotte wijst de spreker erop dat de sportwereld hoe langer hoe minder vrijwilligers telt.

-Artikel 16, met betrekking tot het leefloon

De heer Delizée c.s. dient subamendement nr. 56 (DOC 51 0455/006) op amendement nr. 13 in, dat er toe strekt in dat laatste amendement de woorden «verenigbaar met het recht op maatschappelijke integratie» te vervangen door de woorden «verenigbaar met het recht op het leefloon».

-Artikel 19bis(nieuw) en artikel 19ter(nieuw)

De dames *Creyf* en *D'hondt* dienen de amendementen nrs. 37 en 38 (DOC 51 0455/004) in, tot invoeging in het wetsvoorstel van de artikelen 19bis en 19ter, teneinde in het rust- en overlevingspensioenen der zelfstandigen en in het algemeen reglement betreffende het rust- en overlevingspensioen voor werknemers, expliciet te stellen dat vrijwilligerswerk niet als een beroepsactiviteit wordt beschouwd.

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) preciseert dat de minister van Pensioenen, bij brief van 26 april 2005, heeft toegelicht waarom deze amendementen niet nodig waren.

Ayant pris acte de l'information donnée par le ministre de Pensions, *Mme Greta D'hondt (CD&V)* retire les amendements n° 37 et 38.

X.— VOTES SUR LES ARTICLES

Intitulé

Les amendements n° 1 et 2, tendant à remplacer respectivement dans l'intitulé et dans l'ensemble du texte français de la proposition, les mots «bénévole», «bénévoles» et «bénévolat» par les mots «volontaire», «volontaires» et «volontariat», sont adoptés à l'unanimité.

Article premier

Cet article est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

Art. 2

L'amendement n° 48 est rejeté par 11 voix et 2 abstentions.

L'amendement n° 3, tendant à remplacer le texte de l'article 2 par un nouveau texte, est adopté à l'unanimité.

Art. 3

L'amendement n° 21 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 4 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

L'amendement n° 50 est adopté à l'unanimité.

L'article 3, tel que modifié par les amendements n° 4 et 50, est adopté par 9 voix et 4 abstentions.

Art. 4

L'amendement n° 22 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 49, tendant à modifier l'amendement n° 5, est adopté par 11 voix contre 2.

L'amendement n° 5, tel que modifié par l'amendement n° 49, est adopté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'article 4, tel que modifié par les amendements n° 49 et 5, est adopté par 11 voix contre 2.

Na de door de minister van Pensioenen verstrekte informatie te hebben gehoord, trekt *mevrouw Greta D'hondt (CD&V)* de amendementen nrs. 37 en 38 in.

X. — STEMMINGEN OVER DE ARTIKELEN

Opschrift

De amendementen nrs. 1 en 2, die ertoe strekken in het opschrift en in de hele Franse tekst van het voorstel de woorden «*bénévoles*», «*bénévole*» en «*bénévolat*» te vervangen door de woorden «*volontaires*», «*volontaire*» en «*volontariat*», worden eenparig aangenomen.

Artikel 1

Dit artikel wordt aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 2

Amendement nr. 48 wordt verworpen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 3, dat ertoe strekt de tekst van artikel 2 te vervangen door een nieuwe tekst, wordt eenparig aangenomen.

Art. 3

Amendement nr. 21 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 4 wordt aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 50 wordt eenparig aangenomen.

Het aldus door de amendementen nrs. 4 en 50 gewijzigde artikel 3 wordt aangenomen met 9 stemmen en 4 onthoudingen.

Art. 4

Amendement nr. 22 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 49, dat ertoe strekt amendement nr. 5 te wijzigen, wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen.

Het aldus door amendement nr. 49 gewijzigde amendement nr. 5 wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Het aldus door de amendementen nrs. 49 en 5 gewijzigde artikel 4 wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen.

Art. 4bis (nouveau)

L'amendement n° 23, tendant à l'insertion d'un article 4bis nouveau, est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

Art. 4ter (nouveau)

L'amendement n° 24, tendant à l'insertion d'un article 4ter nouveau, est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

Art. 5

Les amendements n° 25 et 42 sont retirés.

L'amendement n° 53 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 57 est adopté à l'unanimité.

L'amendement n° 54 est rejeté à l'unanimité.

L'amendement n° 60, tendant à modifier l'amendement n° 6, est adopté à l'unanimité.

L'amendement n° 6, tel que modifié par l'amendement n° 60, est adopté à l'unanimité.

L'article 5, tel que modifié par les amendements n° 57, 60 et 6, est adopté à l'unanimité.

Art. 5bis (nouveau)

L'amendement n° 26, tendant à l'insertion d'un article 5bis (nouveau), est retiré.

Art. 5ter (nouveau)

L'amendement n° 43, tendant à l'insertion d'un article 5ter (nouveau), est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

Art. 6

L'amendement n° 27 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 7 est adopté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'article 6, ainsi remplacé, est adopté par le même vote.

Art. 4bis (nieuw)

Amendement nr. 23, dat ertoe strekt een artikel 4bis (nieuw) in te voegen, wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 4ter (nieuw)

Amendement nr. 24, dat ertoe strekt een artikel 4ter (nieuw) in te voegen, wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 5

De amendementen nrs. 25 en 42 worden ingetrokken.

Amendement nr. 53 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 57 wordt eenparig aangenomen.

Amendement nr. 54 wordt eenparig verworpen.

Amendement nr. 60, dat ertoe strekt amendement nr. 6 te wijzigen, wordt eenparig aangenomen.

Het aldus door amendement nr. 60 gewijzigde amendement nr. 6 wordt eenparig aangenomen.

Het aldus door de amendementen nrs. 57, 60 en 6 gewijzigde artikel 5 wordt eenparig aangenomen.

Art. 5bis (nieuw)

Amendement nr. 26, dat ertoe strekt een artikel 5bis (nieuw) in te voegen, wordt ingetrokken.

Art. 5ter (nieuw)

Amendement nr. 43, dat ertoe strekt een artikel 5ter (nieuw) in te voegen, wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 6

Amendement nr. 27 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 7 wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde artikel 6 wordt aangenomen met dezelfde stemuitslag.

Art. 7

L'amendement n° 28 est retiré.
L'amendement n° 52 est adopté à l'unanimité.
L'article 7, ainsi remplacé, est adopté par le même vote.

Art. 8

L'amendement n° 29 est retiré.
L'article 8 est adopté, inchangé, à l'unanimité.

Art. 9

L'amendement n° 47, tendant à modifier l'amendement n° 8, est adopté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.
L'amendement n° 8, tel que modifié par l'amendement n° 47, est adopté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.
L'article 9, tel que modifié par les amendements n° 47 et 8, est adopté par 9 voix et 4 abstentions.

Art. 10

L'amendement n° 46 est rejeté à l'unanimité.
L'amendement n° 30 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.
L'amendement n° 58, tendant à modifier l'amendement n° 9, est adopté à l'unanimité.
L'amendement n° 59, tendant à modifier l'amendement n° 9, est adopté à l'unanimité.
L'amendement n° 9, tel que modifié par les amendements n° 58 et 59, est adopté par 11 voix et 2 abstentions.
L'article 10, tel que modifié par les amendements n° 58, 59 et 9, est adopté par 9 voix contre 2 et 1 abstention.

Art. 11

L'amendement n° 31 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.
L'amendement n° 55 est adopté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.
L'article 11, tel que modifié par l'amendement n° 55, est adopté par 9 voix contre 2 et 1 abstention.

Art. 7

Amendement nr. 28 wordt ingetrokken.
Amendement nr. 52 wordt eenparig aangenomen.
Het aldus geamendeerde artikel 7 wordt aangenomen met dezelfde stemuitslag.

Art. 8

Amendement nr. 29 wordt ingetrokken.
Artikel 8 wordt ongewijzigd eenparig aangenomen.

Art. 9

Amendement nr. 47, dat ertoe strekt amendement nr. 8 te wijzigen, wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.
Het aldus door amendement nr. 47 gewijzigde amendement nr. 8 wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.
Het aldus door de amendementen nrs. 47 en 8 gewijzigde artikel 9 wordt aangenomen met 9 stemmen en 4 onthoudingen.

Art. 10

Amendement nr. 46 wordt eenparig verworpen.
Amendement nr. 30 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.
Amendement nr. 58, dat ertoe strekt amendement nr. 9 te wijzigen, wordt eenparig aangenomen.
Amendement nr. 59, dat ertoe strekt amendement nr. 9 te wijzigen, wordt eenparig aangenomen.
Het aldus door de amendementen nrs. 58 en 59 gewijzigde amendement nr. 9 wordt aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.
Het aldus door de amendementen nrs. 58, 59 en 9 gewijzigde artikel 10 wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

Art. 11

Amendement nr. 31 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.
Amendement nr. 55 wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.
Het aldus door amendement nr. 55 gewijzigde artikel 11 wordt aangenomen met 9 tegen 2 stemmen en 1 onthouding.

Art. 12

L'amendement n° 44 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'article 12 est adopté, inchangé, à l'unanimité.

Art. 12bis (nouveau)

L'amendement n° 45, tendant à l'insertion d'un article 12bis (nouveau), est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

Art. 13

L'amendement n° 10, tendant à remplacer l'article 13 par un nouveau texte, est adopté à l'unanimité.

Art. 14

L'amendement n° 32 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 11 est adopté par 9 voix et 4 abstentions.

L'article 14, ainsi remplacé, est adopté par 11 voix contre 2.

Art. 15

L'amendement n° 33 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 12 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

L'article 15, ainsi remplacé, est adopté à l'unanimité.

Art. 16

L'amendement n° 56, tendant à modifier l'amendement n° 13, est adopté à l'unanimité.

L'amendement n° 13, tel que modifié par l'amendement n° 56, est adopté à l'unanimité.

L'article 16, ainsi remplacé, est adopté par le même vote.

Art. 17

L'amendement n° 34 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

Art. 12

Amendement nr. 44 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Artikel 12 wordt ongewijzigd eenparig aangenomen.

Art. 12bis (nieuw)

Amendement nr. 45, dat ertoe strekt een artikel 12bis (nieuw) in te voegen, wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 13

Amendement nr. 10, dat ertoe strekt de tekst van artikel 13 te vervangen door een nieuwe tekst, wordt eenparig aangenomen.

Art. 14

Amendement nr. 32 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 11 wordt aangenomen met 9 stemmen en 4 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde artikel 14 wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen.

Art. 15

Amendement nr. 33 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 12 wordt aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde artikel 15 wordt eenparig aangenomen.

Art. 16

Amendement nr. 56, dat ertoe strekt amendement nr. 13 te wijzigen, wordt eenparig aangenomen.

Het aldus door amendement nr. 56 gewijzigde amendement nr. 13 wordt eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 16 wordt aangenomen met dezelfde stemuitslag.

Art. 17

Amendement nr. 34 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

L'amendement n° 14 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

L'article 17, ainsi remplacé, est adopté par 11 voix contre 2.

Art. 18

L'amendement n° 35 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 15 est adopté à l'unanimité.

L'article 18, ainsi remplacé, est adopté par 11 voix contre 2.

Art. 19

L'amendement n° 16, tendant à la suppression de cet article, est adopté par 9 voix et 4 abstentions.

A la suite de l'adoption de l'amendement n° 16, l'amendement n° 36 devient sans objet.

Art. 19bis (nouveau)

L'amendement n° 37, tendant à l'insertion d'un article 19bis (nouveau), est retiré.

Art. 19ter (nouveau)

L'amendement n° 38, tendant à l'insertion d'un article 19ter (nouveau), est retiré.

Art. 19quater (nouveau)

L'amendement n° 39, tendant à l'insertion d'un article 19quater (nouveau), est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

Art. 20

L'amendement n° 17, tendant à remplacer l'article 20 par un nouveau texte, est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

Art. 21

L'amendement n° 40 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

Amendement nr. 14 wordt aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde artikel 17 wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen

Art. 18

Amendement nr. 35 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 15 wordt eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 18 wordt aangenomen met 11 tegen 2 stemmen

Art. 19

Amendement nr. 16, dat ertoe strekt dit artikel weg te laten, wordt aangenomen met 9 stemmen en 4 onthoudingen.

Ingevolge de aanneming van amendement nr. 16 vervalt amendement nr. 36.

Art. 19bis (nieuw)

Amendement nr. 37, dat ertoe strekt een artikel 19bis (nieuw) in te voegen, wordt ingetrokken.

Art. 19ter (nieuw)

Amendement nr. 38, dat ertoe strekt een artikel 19ter (nieuw) in te voegen, wordt ingetrokken.

Art. 19quater (nieuw)

Amendement nr. 39, dat ertoe strekt een artikel 19quater (nieuw) in te voegen, wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 20

Amendement nr. 17, dat ertoe strekt de tekst van artikel 20 te vervangen door een nieuwe tekst, wordt aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 21

Amendement nr. 40 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

L'article 21 est adopté, inchangé, par 11 voix et 2 abstentions.

Art. 22

L'amendement n° 41 est rejeté par 9 voix contre 2 et 2 abstentions.

L'amendement n° 18 est adopté à l'unanimité.

L'article 22, ainsi remplacé, est adopté par le même vote.

Art. 23

L'amendement n° 19 est adopté par 11 voix et 2 abstentions.

L'article 23, ainsi remplacé, est adopté par le même vote.

Art. 23bis (nouveau)

L'amendement n° 51, tendant à l'insertion d'un article 23bis (nouveau), est adopté à l'unanimité.

Art. 24

L'amendement n° 20, tendant à remplacer l'article 24 par un nouveau texte, est adopté à l'unanimité.

XI.— VOTE SUR L'ENSEMBLE

Conformément à l'article 82, 1, du Règlement de la Chambre la commission s'est réunie le mardi 3 mai 2005 pour procéder au vote sur l'ensemble.

Elle a examiné les observations d'ordre légistique formulées par le service juridique au sujet du texte adopté le 27 avril 2005. Certaines de ces observations ne pouvant être considérées comme à caractère technique, la commission a, à l'unanimité, décidé de rouvrir la discussion des articles concernés. Les amendements n° 61 à 64 ont été déposés, respectivement aux articles 5, 10 et 23 (nouveau). Ces amendements ont successivement été adoptés à l'unanimité.

*
* *

Artikel 21 wordt ongewijzigd aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 22

Amendement nr. 41 wordt verworpen met 9 tegen 2 stemmen en 2 onthoudingen.

Amendement nr. 18 wordt eenparig aangenomen.

Het aldus geamendeerde artikel 22 wordt aangenomen met dezelfde stemuitslag.

Art. 23

Amendement nr. 19 wordt aangenomen met 11 stemmen en 2 onthoudingen.

Het aldus geamendeerde artikel 23 wordt aangenomen met dezelfde stemuitslag.

Art. 23bis (nieuw)

Amendement nr. 51, dat ertoe strekt een artikel 23bis (nieuw) in te voegen, wordt eenparig aangenomen.

Art. 24

Amendement nr. 20, dat ertoe strekt de tekst van artikel 24 te vervangen door een nieuwe tekst, wordt eenparig aangenomen.

XI. — STEMMING OVER HET GEHEEL

Overeenkomstig artikel 82, 1, van het Reglement van de Kamer is de commissie op 3 mei 2005 bijeengekomen om over het geheel te stemmen.

Zij heeft de wetgevingstechnische opmerkingen onderzocht die de juridische dienst heeft geformuleerd over de op 27 april 2005 aangenomen tekst. Aangezien sommige van die opmerkingen niet als louter technische opmerkingen kunnen worden beschouwd, heeft de commissie eenparig besloten de bespreking over de betrokken artikelen te heropenen. Respectievelijk met betrekking tot de artikelen 5, 10 en 23 (nieuw) werden de amendementen nrs. 61 tot 64 ingediend. Die amendementen zijn achtereenvolgens eenparig aangenomen.

*
* *

La commission a décidé d'apporter au texte adopté les corrections d'ordre légistique suggérées, à l'exception des observations suivantes.

1. A l'article 3, il est suggéré de remplacer au point 1°, le littéra c) par le texte suivant: «c) qui est organisée par une organisation n'ayant aucun lien avec la famille ou les relations privées de celui qui exerce l'activité ;».

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) est d'avis que cette suggestion déforme le sens de l'article 3 tel qu'adopté et souhaite en conserver la formulation initiale, qui vise à établir une distinction entre le volontariat et l'entraide.

La commission se rallie à ce point de vue et décide de maintenir la formulation initiale du point 1°, littéra c) de l'article 3.

2. A l'article 4, il est proposé de remplacer le texte néerlandais de l'alinéa 1er, e) par le texte suivant: «e) dat de door de vrijwilliger uitgeoefende activiteit inhoudt dat deze de in artikel 458 van het Strafwetboek bedoelde geheimhoudingsplicht in acht neemt, in welk geval dat artikel integraal wordt overgenomen.»

Mme Greet Van Gool (sp.a-spirit) souhaite que soit conservée la formulation originelle de l'article 4, alinéa 1er, e). L'obligation de respecter le secret doit toujours être respectée, même lorsqu'il s'agit d'une activité qui n'est pas directement concernée par cette obligation.

Mme Greta D'hondt (CD&V) s'interroge sur la valeur ajoutée du texte initial par rapport à la nouvelle formulation suggérée.

Mme Annelies Storms (sp.a-spirit) précise que la formulation suggérée aurait pour conséquence que chaque organisation de volontaires pourrait décider si l'activité exercée par ses volontaires nécessite ou non le respect du secret professionnel.

La commission se rallie à ce point de vue et décide de maintenir la formulation néerlandaise initiale de l'alinéa 1er, e).

3. A l'article 5, alinéa 1er, l'usage des mots « conformément aux règles de droit commun » soulève la question des conditions d'application de l'alinéa 1er de l'article 5.

Le but de l'article semble être de se rapprocher le plus possible de la réglementation applicable aux travailleurs. Dans ce cas, il n'est pas suffisant de renvoyer aux règles de droit commun. L'article 1384, alinéa 3, du

De commissie heeft besloten aan de aangenomen tekst de gesuggereerde wetgevingstechnische verbeteringen aan te brengen, met uitzondering van de volgende opmerkingen.

1. In artikel 3 wordt voorgesteld in het 1°, littera c) te vervangen als volgt: «c) die ingericht wordt door een organisatie die geen verband heeft met de familie of de privé-relaties van degene die de activiteit uitoefent;».

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) is van mening dat die suggestie de zin van het artikel 3 in zijn aangenomen lezing vervormt, en wenst de oorspronkelijke formulering te behouden, die ertoe strekt een onderscheid te maken tussen vrijwilligerswerk en zelfhulp.

De commissie is het met dat standpunt eens en beslist de oorspronkelijke formulering van artikel 3, 1°, littera c), te handhaven.

2. In artikel 4 wordt voorgesteld de Nederlandse tekst van het eerste lid, e) te vervangen als volgt: «c) dat de door de vrijwilliger uitgeoefende activiteit inhoudt dat deze de in artikel 458 van het Strafwetboek bedoelde geheimhoudingsplicht in acht neemt, in welk geval dat artikel integraal wordt overgenomen.»

Mevrouw Greet Van Gool (sp.a-spirit) wenst de oorspronkelijke bewoordingen van artikel 4, eerste lid, e) te behouden. De verwijzing naar de geheimhoudingsplicht dient steeds vermeld te worden, ook al gaat het om een activiteit waar men niet rechtstreeks met deze verplichting geconfronteerd wordt.

Mevrouw Greta D'hondt (CD&V) vraagt zich af welke toegevoegde waarde de oorspronkelijke tekst biedt in vergelijking met de voorgestelde nieuwe formulering.

Mevrouw Annelies Storms (sp.a-spirit) preciseert dat de voorgestelde formulering tot gevolg zou hebben dat elke vrijwilligersorganisatie zou kunnen beslissen of de vrijwilligers al dan niet het beroepsgeheim in acht dienen te nemen.

De commissie deelt dat standpunt en beslist de oorspronkelijke formulering van de Nederlandse tekst van het eerste lid, e), te handhaven.

3. In artikel 5, eerste lid, doen de woorden « overeenkomstig de regels van het gemeen recht » vragen rijzen over de toepassingsvoorwaarden van die bepaling.

Dat artikel blijkt de bedoeling te hebben zo nauw mogelijk bij de regelgeving voor werknemers aan te sluiten. In dat geval volstaat het niet te verwijzen naar de regels van het gemeen recht. Artikel 1384, derde lid,

Code civil, qui règle la responsabilité du commettant par rapport aux dommages causés par son préposé, suppose en effet un lien de subordination, qui existe par définition entre l'employeur et son employé, mais pas entre l'organisation et le volontaire. Telle que la disposition est formulée actuellement, la victime ne pourrait se retourner contre l'organisation que si elle prouve qu'il existe un lien de subordination. Or, l'objectif visé par la disposition est de rendre l'organisation responsable comme si elle était la commettante du volontaire. La disposition doit en conséquence être formulée autrement. Il est renvoyé à l'exemple de l'article 3 de la loi du 10 février 2003 relative à la responsabilité des et pour les membres du personnel au service des personnes publiques: «*Les personnes publiques sont responsables du dommage causé à des tiers par les membres de leur personnel dans l'exercice de leurs fonctions, de la même manière que les commettants sont responsables du dommage causé par leurs préposés, et ce aussi bien lorsque la situation de ces membres du personnel est réglée statutairement que lorsqu'ils agissent dans l'exercice de la puissance publique.*» Si cette formulation est reprise, il est proposé de supprimer les mots «*fait, la négligence ou l'imprudence du*».

L'amendement n° 64 (DOC 51 0455/007) qui tend à remplacer l'article 5, alinéa 1er, par un nouveau texte, répond à cette observation.

L'amendement n°64 est adopté à l'unanimité.

4. A l'article 10, il est à observer que, dans son avis, le Conseil national du Travail propose d'aligner les plafonds sur les montants prévus à l'article 17 *quinquies* de l'arrêté royal du 28 novembre 1969 royal du 28 novembre 1969 pris en exécution de la loi du 27 juin 1969 revisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs. Non seulement l'article 17 *quinquies*, § 2, de l'arrêté royal précité lie les montants à un indice-pivot mais il précise également que celui-ci varie conformément à la loi du 2 août 1971. Il est dès lors proposé de compléter l'article 10 dans ce sens.

Le sous-amendement n° 61 (DOC 51 0455/007) à l'amendement n° 9, tendant à compléter l'article 10, alinéa 1er, répond à cette observation et est adopté à l'unanimité.

5. A l'article 10, une observation est formulée sur le fait que l'alinéa 3 de l'article accorde au Roi le pouvoir

van het Burgerlijk Wetboek, dat de verantwoordelijkheid regelt van de personen die anderen aanstellen ten aanzien van de schade die is veroorzaakt door hun aangestelden, stelt immers een gezagsverhouding voorop. Een soortgelijke verhouding bestaat per definitie tussen de werkgever en zijn werknemer, maar niet tussen de organisatie en de vrijwilliger. Zoals de bepaling thans is geredigeerd, zou het slachtoffer zich alleen tegen de organisatie kunnen keren indien hij of zij bewijst dat er sprake is van een gezagsverhouding. De bepaling beoogt dan ook de organisatie aansprakelijk te kunnen stellen alsof zij de vrijwilliger had aangesteld. De bepaling moet derhalve anders worden geformuleerd. Er wordt verwezen naar het voorbeeld van artikel 3 van de wet van 10 februari 2003 betreffende de aansprakelijkheid van en voor personeelsleden in dienst van openbare rechtspersonen: «Openbare rechtspersonen zijn aansprakelijk voor de schade die hun personeelsleden aan derden berokkenen bij de uitoefening van hun dienst, op de wijze waarop aanstellers aansprakelijk zijn voor de schade aangericht door hun aangestelden, en dit ook wanneer de toestand van deze personeelsleden statutair is geregeld of zij gehandeld hebben in de uitoefening van de openbare macht.» Indien die formulering wordt overgenomen, wordt voorgesteld de woorden «daad, de nalatigheid of de onvoorzichtigheid van» te schrappen.

Amendement nr. 64 (DOC 51 0455/007) ter vervanging van artikel 5, eerste lid, door een nieuwe tekst, vormt een antwoord op die opmerking.

Amendement nr. 64 wordt eenparig aangenomen.

4. In verband met artikel 10 moet worden opgemerkt dat de nationale Arbeidsraad voorstelt de maximumbedragen af te stemmen op de bedragen waarin is voorzien in artikel 17 *quinquies* van het koninklijk besluit van 28 november 1969, genomen ter uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de sociale zekerheid der werknemers. Niet alleen koppelt artikel 17 *quinquies* van voormeld koninklijk besluit de bedragen aan een spilindex, maar het preciseert tevens dat die spilindex varieert overeenkomstig de wet van 2 augustus 1971. Bijgevolg wordt voorgesteld artikel 10 in die zin aan te vullen.

Subamendement nr. 61 (DOC 51 0455/007) op amendement nr. 9 tot aanvulling van het eerste lid van artikel 10 vormt een antwoord op die opmerking en wordt eenparig aangenomen.

5. In verband met artikel 10 wordt een opmerking gemaakt over het feit dat het derde lid van dat artikel de

d'augmenter les montants prévus à l'alinéa 1er de l'article. En effet, fiscalement parlant, il s'agit d'exonérations et il appartient au seul législateur d'instaurer des exonérations fiscales.

Le sous-amendement n° 62 (DOC 51 0455/XXX) à l'amendement n°59, tendant à supprimer l'alinéa 3 de l'article 10, répond à cette observation et est adopté à l'unanimité.

6. A l'article 13, il est suggéré de remplacer, à l'alinéa 4, 2°, les mots « *d'un point de vue général, que les activités en question correspondent* » par les mots « *d'une manière générale, que les activités en question sont conformes* ». Il s'agit de corrections linguistiques.

Mme Greet Van Gool (*sp.a-spirit*) craint qu'en ayant recours aux termes « d'une manière générale », la disposition puisse être appliquée à l'ensemble des volontaires et non uniquement, comme visé par la disposition initiale, à certains groupes de volontaires, tels les volontaires de la Croix-Rouge.

M. Hans Bonte (*sp.a-spirit*), président de la commission, ne pense pas que le remplacement terminologique proposé donne une portée textuelle différente à la disposition et propose de retenir la correction d'ordre linguistique.

La commission décide d'apporter la correction suggérée.

7. A l'article 22 (ancien article 23) une remarque d'ordre légistique est formulée pour clarifier, au §1er, alinéa 1er, la signification des mots « *conditions supplémentaires* » « *relatives aux dispositions de la présente loi* ».

A la suggestion de Mme Van Gool, la commission décide de maintenir inchangé le texte originel de l'amendement n°19 de Mme Van Gool et consorts.

8. La seconde phrase de l'article 23 (nouveau), prévoit que si le Roi modifie à nouveau les dispositions de l'arrêté royal modifié par l'article 7 modifié, Il est tenu d'observer les procédures et les formalités qu'il fallait déjà observer pour modifier, abroger ou compléter l'arrêté royal.

Toutefois, cette disposition déroge à l'article 3*bis* des lois coordonnées sur le Conseil d'État et devrait par conséquent être adoptée conformément à la procédure

Koning de bevoegdheid verleent de in het eerste lid van datzelfde artikel bepaalde bedragen op te trekken. Fiscaal gesproken gaat het immers om vrijstellingen en alleen de wetgever kan belastingvrijstellingen verlenen.

Met subamendement nr. 62 (DOC 51 0455/XXX) op amendement nr. 59, dat ertoe strekt

het derde lid van artikel 10 weg te laten, wordt op die opmerking ingegaan. Het wordt eenparig aangenomen.

6. In artikel 13 wordt voorgesteld, in het vierde lid, 2°, van de Franse versie de woorden « *d'un point de vue général, que les activités correspondent* », te vervangen door de woorden « *d'une manière générale que les activités en question sont conformes* ». Het betreft taalkundige correcties.

Mevrouw Greet Van Gool (*sp.a-spirit*) vreest dat, wanneer men de termen « *d'une manière générale* » gebruikt, de bepaling kan worden toegepast op alle vrijwilligers, en niet uitsluitend, zoals bedoeld door de oorspronkelijke bepaling, op bepaalde groepen vrijwilligers, zoals die van het Rode Kruis.

Voorzitter Hans Bonte (*sp.a-spirit*) vindt niet dat de voorgestelde terminologische vervanging een andere semantische strekking heeft dan de bepaling en stelt voor de taalkundige verbetering te behouden.

De commissie beslist de voorgestelde correctie aan te brengen.

7. In artikel 22 (het vroegere artikel 23) wordt een wetgevingstechnische opmerking geformuleerd om in § 1, eerste lid, de betekenis van de woorden « die geen vrijwilliger zijn, met betrekking tot de bepalingen van deze wet bijkomende voorwaarden opleggen » te verduidelijken.

Op voorstel van mevrouw Van Gool beslist de commissie de originele tekst van amendement nr. 19 van mevrouw Van Gool c.s. ongewijzigd te handhaven.

8. De tweede volzin van artikel 23*bis* (*nieuw*) bepaalt dat zo de Koning opnieuw de bepalingen van het door artikel 7 gewijzigde koninklijk besluit wijzigt, Hij daarbij dan de procedure en de vormvereisten moet volgen die voorheen reeds golden voor het wijzigen, opheffen of aanvullen van besluiten.

Die bepaling wijkt echter af van artikel 3*bis* van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en zou dientengevolge overeenkomstig de in artikel 77, eerste

visée à l'article 77, alinéa 1er, 8°, de la Constitution.

Le sous-amendement n°63 (DOC 51 0455/ 007) à l'amendement n°51, tendant à supprimer la deuxième phrase de l'article 23*bis*, répond à cette observation. Il est adopté à l'unanimité.

L'ensemble de la proposition, telle que modifiée et corrigée, est adopté à l'unanimité.

Par conséquent la proposition jointe, n° 499 devient sans objet.

Les rapporteurs,

Nahima LANJRI
Annemie TURTELBOOM

Le président,

Hans BONTE

lid, 8°, van de Grondwet bedoelde procedure moeten worden aangepast.

Subamendement nr. 63 (DOC 51 0455/007) op amendement nr. 51 strekt ertoe de tweede volzin van artikel 23*bis* weg te laten en beantwoordt aldus aan die opmerking. Het wordt eenparig aangenomen.

Het gehele wetsvoorstel, zoals het werd gewijzigd en verbeterd, wordt eenparig aangenomen.

Bijgevolg vervalt het toegevoegde wetsvoorstel nr. 499

De rapporteurs,

Nahima LANJRI
Annemie TURTELBOOM

De voorzitter,

Hans BONTE

ANNEXE

TABLEAU COMMUNIQUÉ PAR MME G. D'HONDT ET COMPARANT LES PROPOSITIONS DE LOI N^{OS} 455 ET 499 ET LES AMENDEMENTS

Ce tableau répertorie les articles des deux propositions de loi. La première colonne contient les numéros des articles de la proposition du CD&V. La deuxième colonne indique l'article correspondant de la proposition de la majorité. La troisième colonne indique si le contenu des deux articles est identique ou précise quelle est la différence. La quatrième colonne, enfin, indique si les amendements de la majorité reprennent ou non la formulation de la proposition du CD&V. La cinquième colonne résume le tout et indique si la formulation finale des deux propositions est identique ou non (sur la base de la situation provisoire).

BIJLAGE

TABEL MEDEGEDEELD DOOR MEVR G. DHONDT TER VERGELIJKING VAN DE WETSVOORSTELLEN NRS 455, 499 EN VAN DE AMENDEMENTEN

Deze tabel geeft een lijst van de artikelen van de twee wetsvoorstellen. De eerste kolom bevat de artikelnummers van het CD&V-voorstel. De tweede kolom geeft weer met welk artikel uit het meerderheidsvoorstel dit overeenstemt. De derde kolom stelt of de inhoud van beide artikelen identiek is en maakt duidelijk welk dan het verschil is. De vierde kolom tenslotte voorziet ruimte om aan te geven of de meerderheidsamendementen al dan niet de formulering van het CD&V voorstel overnemen. De vijfde kolom vat dit samen door aan te geven of de uiteindelijke formulering van de twee voorstellen identiek is of niet (dit is gebaseerd op de voorlopige situatie).

Numéro d'article CD&V (499)	Numéro d'article majorité (455)	Concordance/ différences	L'amendement reprend-il la formulation du CD&V ?	Formulation finale identique ?
1	1	Identique		+
2	2	Identique		+
3	3	Définitions en grand partie semblables; seule différence : contrat de bénévole par opposition à note d'organisation		+/-
4-5-6	3-4	Définition du contrat de bénévole par opposition à la définition de la note d'organisation		-
7-8	5	Régime de responsabilité identique		+
9	6-7-8	Assurance: CD&V: obligation et indication des risques à couvrir,	Assurance obligatoire, plus ou moins la même protection ; le CD&V va cependant un peu plus loin	+/-

Artikel-nummer CD&V (499)	Artikel-nummer meerderheid (455)	Overeenstemming/ Verschilpunten	Neemt amendement CD&V-formulering over ?	Identieke eind-formulering?
1	1	Identiek		+
2	2	Identiek		+
3	3	Grotendeels gelijklopende definities, enig verschil is organisatienota versus vrijwilligers-overeenkomst		+/-
4-5-6	3-4	Definitie vrijwilligersovereenkomst versus definitie organisatienota		-
7-8	5	Aansprakelijkheidsregeling identiek		+
9	6-7-8	Verzekering: CD&V: plicht en aangeven welke risico's,	Verplichte verzekering, ongeveer gelijke bescherming, CD&V gaat wel wat verder	+/-

10	9	Identique: <i>a priori</i> , pas d'applicabilité du droit du travail	L'amendement de la majorité part à présent du principe de l'applicabilité, mais le Roi peut prévoir des exceptions ; ajout de la possibilité, pour les étrangers, de faire du bénévolat	-
11-12	10-11-12	Plafonds des indemnités: le CD&V les décrit dans les législations respectives en vue de l'exonération des montants. La majorité considère que, dans le cas de telles indemnités, il est toujours question de bénévolat. En ne changeant rien à la législation fiscale et sociale, c'est non seulement insuffisamment explicite, mais c'est aussi difficile à retrouver par la suite. La majorité autorise le Roi à relever ce montant.	L'amendement de la majorité annule l'augmentation de l'indemnité. Ce n'est naturellement pas acceptable.	-
13-14	13-14	Identique: accessibilité aux chômeurs et aux prépensionnés	L'amendement de la majorité impose des restrictions plus strictes	-
15	15	Différence pour les personnes en incapacité de travail : dans la proposition du CD&V, l'autorisation du médecin-conseil est nécessaire	L'amendement de la majorité reprend cette disposition	+
16	16	Identique: exclusion de l'indemnité pour le calcul des ressources des bénéficiaires du revenu d'intégration	L'amendement de la majorité laisse au Roi le soin de fixer les conditions	+/-

10	9	Identiek: a priori niet-toepasselijkheid arbeidsrecht	Amendement meerderheid gaat nu uit van de wel-toepasselijkheid, maar Koning mag uitzonderingen voorzien, mogelijkheid vreemdelingen die vrijwilligers werk doen, wordt toegevoegd	-
11-12	10-11-12	Grenzen vergoedingen: CD&V beschrijft dit in de respectieve wetgevingen om vrij te stellen van bijdragen. Meerderheid stelt dat bij zulke vergoedingen nog steeds sprake is van vrijwilligerswerk. Door niets aan de fiscale en sociale wetgeving te wijzigen, is dit niet alleen niet expliciet genoeg, het is ook moeilijk om het nadien dan terug te vinden. Meerderheid staat Koning toe dit bedrag te verhogen.	Meerderheids amendement schroeft de verhoging van de vergoeding terug. Dit kan natuurlijk niet.	-
13-14	13-14	Identiek: toegankelijkheid voor werklozen en bruggepensioneerden	Meerderheids amendement legt zwaardere beperkingen op	-
15	15	Vershil voor arbeidsongeschikten: bij CD&V-voorstel nog toestemming controlerend geneesheer nodig	Meerderheids amendement neemt dit over	+
16	16	Identiek: uitsluiting vergoeding voor berekening bestaansmiddelen leefloners	Meerderheids amendement laat voorwaarden over aan de Koning	+/-

17-18-19	17-18-19	Identique ; la seule différence réside dans le fait que la proposition du CD&V renvoie explicitement au plafond pour déterminer l'exclusion pour le calcul des ressources dans le cadre des allocations aux handicapés, du revenu garanti aux personnes âgées et de la garantie de revenus aux personnes âgées	Les amendements de la majorité permettent des interventions du Roi.	+/-
20-21	-	Pension des travailleurs indépendants et salariés, point non mentionné par la majorité		-
22-25	20-22	Allocations familiales, identique; sauf que la proposition du CD&V prévoit davantage: les allocations familiales d'enfants qui font du bénévolat à l'étranger sont également maintenues	Les amendements de la majorité permettent des interventions du Roi	-
26	23-24	Plusieurs dispositions transitoires: le CD&V prévoit un délai de transition de six mois,	Est repris essentiellement par l'amendement de la majorité	+/-

17-18-19	17-18-19	Identiek, alleen verschil dat bij ons expliciet wordt verwezen naar het grensbedrag om de uitsluiting voor berekening bestaansmiddelen tegemoetkoming en GIB, IGO te bepalen	Meerderheids amendementen laten ingrijpen Koning toe	+/-
20-21	-	Zelfstandigen en werknemerspensioen, niet vermeld door meerderheid		-
22-25	20-22	Gezinsbijslagen, identiek enkel bij CD&V meer: ook de gezinsbijslag van kinderen die vrijwilligerswerk in het buitenland doen, wordt behouden	Meerderheids amendementen laten ingrijpen Koning toe	-
26	23-24	Verschillende overgangsbepalingen: CD&V betreft overgangstermijn van zes maanden,	Wordt hoofdzakelijk overgenomen door meerderheidsamendement	+/-